

Артур Сіренко

ВОЛОДАР ОСЕНІ

(Білі етюди)

Івано-Франківськ
2018

ББК 87 + 84(0) .44
С40

Сіренко А. Г.

С40 Володар осені (Білі етюди) / Сіренко А. Г. – Івано-Франківськ: Голіней О. М., 2018. – 260 с.

«Володар осені (Білі етюди)» - збірник сучасної поезії, верлібрів, білих віршів, присвячених осмисленню буття та пошуку його сенсу. Більшість творів написані в умовах війни – автор в 2014 – 2015 роках пішов добровольцем у Збройні сили України для захисту Вітчизни від нападників, коли почалась неоголошена війна проти нашого народу. Служив командиром артилерійського взводу, отримав звання капітана. Інші верлібри написані або до мобілізації або після демобілізації автора, що позначилось на атмосфері та структурі творів.

ББК 87 + 84(0).44

© Сіренко А. Г., 2018

Від автора

*«...Із сусіднього дому доносяться дивні звуки.
Я не сплю – я звук не спати цієї пори...»*

(Такамура Котаро)

Я блукав містом людей і зайшов на торжище, де торгували всім, де продавали все, що могли продати. Серед гамору я почув голосні і різкі слова: «Від мишей, щурів, тараканів!» Це викрикувала слова в простір між речами і спорудами, в рухливе повітря осені людина, що продавала отруту. Я ще подумав: цікаво, а чи продає він отруту для людей? Чи може люди це теж таргани або саме так він називає людей – тарганами? І місто Тмутаракань, город якого треба пошукати, це місто-людей-тарганів, яких там є тьма? Тоді для чого це місто на Сході, місто на березі моря-лиману шукати? Невже князь Ігор був неправий і всі його мрії це марні сподівання ватажка кметів, що відкриває степ як книгу вітру? І черепи, обернені зініцями на Схід – це вічна прикмета нашого краю? І цікаво (мені все ще цікаво): чи він продає отруту від чи для тарганів, що живуть в голові? Чи ці таргани невмирущі і вічні, і стійкі до будь-яких отрут і тільки плодяться, коли їх намагаються добропорядні господині втруїти? Запитань роїлось у мене в голові чимало. Треба було мені підійти до того громадянина і спитати. Але я не наважився. Щось нехороше було в тій людині – в людині, що продавала отруту. Якесь вічне зло. Він теж був торговець смертю і нагадував мені гіперборейський політиків, вождів племені андрофагів, що теж продавали смерть. Я ще подумав ось що (я часто думаю, хоч лікар мені категорично це заборонив: лікар-заборона): більшість нинішніх графоманів це продавці отрути. Вони створюють отруту зі слів – отруту для людей. Щурі, миші і таргани рідко коли реагують на отруту зроблену зі слів. Вони від тої отрути інколи навпаки починають плодитися зі страшною силою. А от люди... А люди от. От люди а. Дилю от а. Колись були люди, що писали тексти-протиотрути. Нині навпаки. Нині культивують смерть, вирощують її ніби пеларгонію в горщиках повістей

повітових і мініатюр хutorянських. Новел брудного міста і оповідок здичавілого села. Світ перенаселений, і нічого графоманам більше не лишається – вирощувати смерть. Так, нібито, від цього помруть уявні люди-таргани, а не вони самі.

Мене ніхто не розуміє. Мої тексти ніхто не розуміє. І лають не за те, і хвалять не за те. І ті хто захоплюються моїми текстами не розуміють, і ті в кого мої тексти викликають якусь мало не алергічну реакцію – теж не розуміють. Конфуцій тішився тим, що його «розуміє тільки Небо». Я ж не можу тішитись навіть цим – я не впевнений, що Небо розуміє мене – те саме Небо, що «ставиться до людей мов до собак». А може і мені – ось так кинути все і теж поїхати в Італію, жити там у старому як світ будинку і писати книгу про мертвих. Пишуть книги переважно про живих, про читачів. А мені слід як і йому написати книгу про мертвих. Їх більше ніж живих (я так думаю), і порядних людей серед них більше, ніж серед живих. Колись в молодості я ходив по землі патлатим і одна хороша людина, що теж нині приєдналася до більшості – до мертвих, назвала мене нео, порівняла мене з ним – з людиною-птахом, сказала мені, що я новий людина-птах. Корені в мене справді теж з Полтавщини, з села Козаче (о, навіщо даровано мені стільки символів?) і я теж в душі темний готичний містик. І я бував у Янові, так що я теж трохи яновський. І поїхати в Італію на газовому візочку (коники перевелися, тоді нехай мою карету штовхає газ). Саме не полетіти в утробі сріблястого крилоптаха, а поїхати. І саме через Гамбург, зайшовши в цьому ганзейському порту на дискотеку в нічний клуб, а потім через Париж – гомінкий і марнослівний – і дивуватись. І не знаходити себе. А потім в Італію. Тільки не в Рим – не в тінь колишніх повелителів світу, там неминуче станеш католиком і розенкрейцером. І не в пишну Флоренцію. Там надто квітчасто-красиво: життя перетвориться в милування. І не в легковажне Ріміні – надто маленьке навіть для пародії на Вічне Місто, надто безтурботне і язичеське (мало не сказав поганське). І не в Равенну – це могила: могила античності і сумного Данте, уламок тої самої Візантії, що не від світу сього. Ні. І не в Венецію:

це казка на воді, а я не водяник і не бузько, і не чапля. І не хочу, щоб моє життя було казкою. Хіба в Болонью – місто всього великого і високого. Хоча там надто багато Закону, але де в світі латини його мало? І ходити вечорами на П'яццо Маджоре, до собору Сан-Петроніо, мислити про ренесанс, їсти на обід спагеті з соусом, захоплюватись італійською кухнею. Тільки, звісно, не випрошувати в правителя холодного простору золоті монети, а в перерві між писаниною заробляти на хліб насущний: влаштуватись на заправку і наливати в газові візочки смердючу бензину, чи торгувати моторолерами, чи різати прозоре скло діамантовим ножем... А потім палити рукописи в пічці і померти з відчуттям, що все намарно, все безнадійно.

Не всім в Італії щастило, не всім в країні лавру і отруйного олеандру писалося. Я маю на увазі тих, хто творив тексти-протиотрути, а не тексти-отрути. Не щастило бородатому Ернесту – неприкаяному блукальцю Гемінгвею. Він справжній лікар отруєного покоління. Якби він був просто рибалкою, то міг би і в лагуні святого Марка ловити пічкурів. Але він був не просто рибалкою. І навіть не просто мисливцем за великою здобиччю – якщо ловити, то не в мілководній лагуні, а в Океані, і то велетенську рибу. Якщо полювати, то на слонів і левів в неозорій жаркій савані – степовому океані трави. Італія була для нього надто сентиментальна. Італія шматувала його тіло і рвала нерви, як рвуть телеграфні дроти вітри-сіроко – злі вітри з Африки, вітри зі Сходу. Ернесту треба було для текстів або свято, яке завжди з тобою, а воно зажди гомінке і невгамовне – як Париж, а не задумливо-співоче як Неаполь. Йому потрібні були сильні емоції двобою – Іспанія гаряча – країна пилу і биків на арені. Крім того Ернест зрозумів, що найцікавіше полювання – це полюванні на людину. І то не духовне. Можна, звісно, одружитися з католицькою, сказати, що одна католицька країна найулюбленіша, але при цьому все одно лишитися модерністом і людиною, що звикла тримати в руках карабін і спінінг – знаярдя вбивства. І поставити крапку в своїй повісті-житті все тією ж рушницею – рушницею для левів.

На фоні італійських двориків, вежі Торре Асінеллі та суцільного бароко – пізнього і невчасного, я часто згадую Діно Буццаті – людину Татарської Пустелі. Хто він? Творець отрути чи протиотрути? Може він забагато думав про смерть, надто глибоко зрозумів її, щоб його тексти про неї могли б когось отруїти. Навіть в сонячній Італії – в країні винограду...

Про себе

*«Моє минуле розвезло свої могили,
прокинулося чимало похованих
живцем страждань, - вони,
закутані в саван, виспалися вволю.»*

(Фрідріх Ніцше)

Я народився в країні Ніппон (європейці – південні бородаті варвари називають її Японія) в селищі Нагато, що біля Оями в рік жовтої миші (1196 році за європейським літочисленням в сім'ї збіднілого самурая. Мій батько Неко Огонськоу служив при дворі місцевого феодала Кавабата. Батько дав мені імя Акіра – життя. Я отримав досить непогану для тих неспокійних часів домашню освіту. Мій учитель – буддистський монах, якого звали Ікінонакаде Мадо (雪の中で窓) - Вікно в снігу (схимницьке ім'я, справжнє його ім'я всі забули – навіть він сам) краще володів мечем, ніж каліграфією. Але завдяки йому я познайомився з китайською мудрістю, творами Конфуція, сутрами та навчився складати танка. Китайську я вивчив погано і хоча і віршував китайською в стилі «ці», але більше любляв японською – як писати так і читати. Тоді я вперше захопився поезією Оно-но Коматі, хоча самураю це і не личить. Батька більше тішило моє вміння володіти мечем – катаною, аніж мої успіхи в поезії та каліграфії. Коли настав час змінити юнацький одяг та зачіску на дорослі, я був прийнятий на службу до нашого повелителя – його світлості Кавабата. Свої здібності вперше продемонстрував у сутичці з людьми Таро Фудзівара. Після цієї битви мене стали

називати Сюєсі Катането (Майстер Меча - 修士片手刀). Проте служба при дворі Кавабати була не довгою – наш повелитель не мирився з владним кланом Ходзьо, і в результаті на його замок напали – майже всі самураї нашого повелителя, що були на той час у замку, загинули у вогні битви разом з нашим повелителем – від замку лишилося одне попелище. Мій батько як і личить справжньому самураю здійснив сеппуку і супроводив нашого повелителя в Країну Високого Неба. Перед самогубством він склав, згідно звичаю, ось таке танка:

*Ранкова роса
Омила цей світ сумний.
Холодне сонце
Сутрою просвітлення
Пробудило зозулю.*

Мати будучи вірною дружиною, закликала служницю (яка одночасно була наложницею мого батька), і вони на «раз-два-три» закололи одна одну ножами. Я не здійснив сеппуку як це від мене очікували, хоча за нашим повелителем дуже тужив. Мені потім все життя (в ту реінкарнацію) було соромно за цей вчинок. Але це не була слабкість чи страх перед смертю – я вже тоді розумів, що ніякої смерті не існує, це було усвідомлення безглуздості законів світу сього... Я став блукаючим самураєм – роніном. До мене, як до майстра меча просилися в учні. Але я всім відмовляв. У моєму тодішньому становищі роніна не мали учнів. В ті роки якраз спалахнула чергова велика війна – і Камакура, і їх вороги потребували вправних рук і хоробрих сердець. Я наймався то до одної армії то до іншої (навіть у загони акуто) і вправно проливав кров на полях битв. Але скоро все навколишнє перестало мене радувати, я гостро відчув марноту навколишнього безглуздя і постригся в монахи в монастирі Енрякудзі школи Тендай-сю. Я хотів досягти просвітлення і нірвани... У ті роки монахи вміли володіти не тільки вервечками і знали не тільки сутри – між сусідніми монастирями часто

спалахували конфлікти в основі яких лежали зовсім не релігійні суперечки. Я став «воюючим монахом». В одній з сутичок з монахами сусіднього монастиря я отримав важке поранення стрілою – меч безсилий проти підступної стріли. Мене підібрали і виходили місцеві селяни. З того часу я став відлюдником, жив в бамбуковій хижці в горах, навчав бажаючих буддистської мудрості. Помер, так і не досягнувши нірвани, у 1256 році за європейським літочисленням.

Після цього я народився в Китаї в рік чорного дракона (у 1336 році за європейським літочисленням) в епоху Юань в селищі Цзянь Си (金寺 - Золотий монастир), що у провінції Шан Дун у сім'ї чиновника. Прижиттєве ім'я батька було Гао Лі, посмертне Ван І. Батько був дрібним чиновником, збирав податки, набирив в армію солдат, писав звіти про урожай. До селян ставився поблажливо, хотів якось полегшити їхню важку долю, недобори податків списував на неврожай. Жодного разу в управі не лунали «м'ясні барабани» (покарання бамбуковими палицями за несплату податків). Крім того, батько мав невеликий маєток і кавалок землі. Ім'я при народженні мені дали Ці. Батько хотів, щоб я теж став чиновником, дав мені досить непогану домашню освіту, хоча вчителя в ті часи було знайти важко. Але вчитель знайшовся – старий знавець літератури і відомий конфуціанець Лянь Бо. Я старанно вивчав ієрогліфи та класичну літературу, хоча мене більше захоплював не «Лунь Юй», а Чжуан Цзи і вірші Ван Вей. Досягши повноліття, я поступив на службу, потрапив у столицю (тоді столицею було Да Ду), але скоро її залишив. Жив у власному маєтку, захопився поезією, даосизмом, буддизмом. Під час відомих подій 1363 року повсталі селяни спалили мій маєток разом з бібліотекою, з'їли мого улюбленого песика породи чау-чау. Хоча я на них не ображався – це вони вчинили з відчаю та голоду... Я знов мусив піти на службу, опинився у військових формуваннях на монгольському кордоні біля Великої Китайської Стіни в Драконових горах (龍山 - Лун Шань) біля міста Лянь Чжоу. Коли громадянська війна зтихла і встановилась нова династія Мін, я оселився у столиці – тепер

столицею став Ін Тянь (Цзі Лін) – Нинішній Нан Кін. Займався літературою, вчителював. Був несправедливо звинувачений у змові проти імператора і публічно страчений на горло у 1374 році за європейським літочисленням.

Після цього я народився в Уельсі (Кимру), в селищі Одохр, що Гвінеті в родині Овена Ллойда в 1579 році. Батько був дрібним землевласником, розводив овець і назвав мене на англійський манір Джоном. Я був п'ятим сином в сім'ї. З дитинства знав тільки стрижку овець, сироварню, пасовища. Місцевий священник пастор Томас (в миру Ола Сунлід) навчив мене грамоті. Я хотів як і батько стати фермером, але доля судилась мені інакша. У 1596 році після Великодня на овець напала моровиця – батько лишився ні з чим. Голодували. А потім влітку моровиця напала на і людей. Селище вимерло. Поховати померлих допоміг той же пастор, що прийшов у селище одягнувши вбрання чумного лікаря. Я подався в мандри волоцюгою і опинився аж в Брістолі. Там я найнявся матросом на корабель «Ізабелла» яким командував капітан Саймон Бакстер, якого називали «Бородатий Крук» (Бардет Равен). Моряк з мене вийшов не такий уже й поганий, принаймні на морську хворобу я не страждав. Я думав, що це корабель торговий – мріяв я тоді побачити Індію. Але капітан вирішив спробувати примарного щастя і пошукати долі корсаром. Так я став «джентльменом долі». Кілька років ми грабували іспанські кораблі на просторах морів від Панами до Азорів і щедро проливали на палубу іспанську кров. Інколи я думав про те хто я: матрос флоту Її величності королеви Англії Єлизавети I чи просто пірат? 28 вересня 1603 року недалеко від берегів острова Бардабос запаси пороху у трюмі нашого корабля чомусь вибухнули (певно по необережності когось з моряків, що вже призвичаїлись палити тютюн – тоді він ще був в дивовижку). Я опинився в воді, вчепившись у порожню діжку. Так я гойдався на хвилях три дні, шкодуючи, що в діжці не лишилося хоч трохи рому, аж поки мене не з'їли акули.

Після цього я народився у 1890 році в Коннахті (Ірландія) в сім'ї сільського вчителя в селищі Баллігулі, що біля Слайгьо. Але мої батьки були родом не з Коннахта – вони були з клану О'Донелів і походили з Донеголу. Назвали мене Патріком. Освіту я здобував в Дубліні, в Трініті-коледжі, куди вступив у 1909 році. Спеціалізувався на сходознавстві – вивчав шумерську та тибетську мови. Але освіту не завершив – вступив до лав «Шин Фейн» з метою боротися за свободу Ірландії зі зброєю в руках. У «Шин Фейн», а потім і в ІРА мене називали Рорі. Наша підпільна комірka спробувала висадити в повітря пам'ятник англійській королеві в Дубліні, але невдало. Від англійської поліції я переховувався в Донеголі – жив у маленькій хатинці біля моря, писав прокламації і статті. У 1916 році я взяв участь в Ірландському повстанні в Дубліні, загинув під час вуличних боїв, солдати Ірландської республіканської армії поховали мене прямо на клумбі - бої тривали. Під час поховання хтось із солдат сказав фразу «Рорі врятує Ірландію!» («Rory ach amháin in Éirinn!») і салютував в повітря.

Після цього я народився в Україні у 1965 році у селищі Сніжне, що в козацькому краї (землі Кальміуської паланки Нової Січі), недалеко від знаменитої Савур-могили. Я ще ходжу серед вас, вечорами п'ю запашний чай, згадую пережите і пописую свої химерні новели...

MAPEBO

Сира тінь моя

*«Тінь моя ковзає річкою
мовчазна і сира...»*

(Федеріко Гарсія Лорка)

По річці життя норувистій
Перекатами та вирами,
Плесами та затоками
Ковзають тіні – темні, кудлаті,
І моя мовчазна і сира,
І моя дощами осені зрошена,
Така сама неприкаяна й непотрібна
Ковзає. Блукає безхатьком-круком
Багновищами очерету мислячого,
Торфовищами осоки-мрії,
Мокряками комишу-казкаря.
Блукає тінь моя долиною-гленом,
Де все завершено
І все тільки в минулому,
Навіть смерть і то тільки вигадка,
Камнями-плазунами, де ринь заворожена:
Ринь, де ховається тінь моя,
Як в хатинці-склепі соломою критій.
Тінь моя. Безпритульна сомнабула,
Птаха мовчазна чорнокрила,
Пірнай в світ прозорий води холодної,
В світ лускатих темнословів сріблястих,
Доки сонце не зникло,
Доки світ не зістарівся –
Блукай.
Пірнай.
Пий росу.
І вигадуй...

Тога під назвою холод

*«Вечір одягнувся в холод,
щоб не згубити шлях...»*

(Федеріко Гарсія Лорка)

Одягаються в холод
Жовтодзьобі філософи,
Перехожі неіснуючих вулиць,
Меценати в потріпаних тогах
Століття-потворки.
Данте – цей італієць-рибалка
Співак Флоренції-астролябії,
Друг всіх шевців та молочників
І виноробів босоногих доріг –
Він знав, що там холодно,
Але не очікував, що холод це одяг,
В який нині ми всі одягаємось,
Не для того, щоб тіло сховати,
А для того, щоб бути помітними
Для інквізиторів не того ренесансу,
Для шукачів ересі – не цієї,
Не альбігойської і навіть не падолистової,
Бо цей падолист теж сенатор і римлянин,
Теж одягається в тогу холоду,
Загортається в холод, як в ковдру,
Загортається старий паралітик-день
(Бо світло)
(Бо тільки сіре і чорне –
Два кольори пізньої осені –тлін),
Межи час, межи епоха, межи –
Люди вдягнені в холод
Збирають опале листя
Жменями
Для старої бабусі Клото
Та її кози білої.

Дзеркало на продаж

«Підійшов

До крамниці дзеркал...»

(Ісікава Такубоку)

Цей світ – це крамниця дзеркал.
Кожне око вола від роботи втомленого,
Кожне крило метелика з тінями літа,
Кожен пазур крука, що ситий падлом –
То свічадо, в яке зазирає
Сліпа дівчина Сонце.
Приходять в цю крамницю-шибеницю
(Для шибеників марнословів)
З монетами-каменями
(Навчилися жебраки-королі
Карбувати монети з каменів)
Люди з зеленими віями-повіями:
Міняють камені на свої відображення:
Кричать їм крамарі босоногі:
Купіть замість відображення дзеркало,
А вони пальцями
По струнах цих гострих поглядів
Відображень себе у дзеркалах нескінченних:
Може хоч десь ще є музика –
Не нашими кристалами солена,
Не нашим залізом кривавлена:
Бо навіщо ж, бо чого ж, бо ніколи ж –
Нам помирати час, а ви в дзеркало
Зазирати вчилися і марно,
Тепер продаєте за безцінь чи то фарбуєте
Світло своє чорними літерами:
Наче цей світ закіптюженими,
Непрозорими, як зворотній бік дзеркала.
Куди зазирати не вільно.
Нікому. Навіть вам...

Шкаралупа місячної ночі

*«... в яєчній шкаралупі,
серед ночі з її прокуреним скелетом,
серед нудьги моєї уламків кістки Місяця,
у радості моїй, що схожа на тортури...»*

(Федеріка Гарсія Лорка)

Мисливцям на вурдалаків присвячую. Щиро.

У шкаралупі місячної ночі,
Коли мріяти годі, а вино темряви
Розлито по келихах – по краплі кожному,
Хто тільки в пам'яті, а ще там – в минулому,
А журба моя уламками сну
Покришеного на кавалки келиха
(Кожен смарагдом зірки,
Що світить зеленим оком на небі чорному)
Кожної ночі жовтий скелет
Ховають по шафах підручників,
Лишилися мені шматочки радості:
До ранку слухати мишей шарудіння
Разом з котом кудлатим – йому розвага,
А мої розради на тортури схожі:
Бо кожен сон тарантулом
Тягне з нори Торквемади цитати.
А ти хотів, щоб тобі снилась копальня
Не для тебе рита, не тобі ліхтарем в сутінках,
Не тобі далека, не тобі закіптюжена.
Вбиваю осиновий кілок упирю в груди –
Щоб не встав не тинявся по степах моїх синіх.
А хочеться заснути сном осіннього винограду
Або сном старого рибалки
Що ловив диво-рибу у глибинах ріки
В якій втопилося серце –
Колись не сьогодні.

Парасолька мертвого дожа Франческо Даноло

*«Тепер живому світлу наших днів
Смерть принесла суцільну тьму на зміну.
На щастя, слава не підвладна тліну...»*

(Франческо Петрарка)

Капітану народному і графу Мілана Матео Вісконті. З повагою.

Стара Венеція – незаконне дитя варварства:
Дихаю твоєю осінню, аквамаринова казко,
Як дихають винороби запахом оцту,
А в зіницях мого черепа дзвіниця Сан-Марко,
І звучить тарантела, як постріл колаборанта.
Дожа дірявий човен:
Йду лагуною ходулями – кроком чаплі
Мені хоча б трохи скла
(Для прозорості) і картин Дієго Веласкеса
І вина тосканського – три краплі.
Для чого фарбуєте оливою
Дах каплиці, воду затоки?
Висне достиглою сливою
Ренесанс Родеріка Борджіа – доки
В келих отрути, а вам – Аквітанію,
Їду «на води» в гості до Бісмарка:
Таки туди – в Померанію.
Отак і живу, отак і віршую в сирості
Отак комплекую – по Фройдю,
По Марксу, коротше: по вашій милості.
Ви, графе, еретик, Вам досить калорій
І Вам не треба дієти.
У нас в Італії всі поети
Всі автори сатурналій. Діво Маріє! Для чого
Низку порожніх слів – в буклети,
А на сірих вокзалах Болоньї
Троянди черлені – в букети.

Зорі згасають

*«Зорі згаслі
Засипали попелом лоно
Зеленої річки...»*

(Федеріко Гарсія Лорка)

Зорі гаснуть
Лишається попіл –
Сірий гіркий попіл.
Тому і небо над країною хмар
Попеляєте – бо світить
Попіл – гарячий ще,
Грань замість зір – тих попелищ –
Саме тих – металевих,
Які запалюють не смолоскипи
І навіть не блискавки-треби,
Не учні-нездари
Прометей мрійника.
Запалюють металеві почвари
Диких брунатних варварів.
Зорі гаснуть.
Може тому, що несила
Дивитися з чорноти отої
На дідизну-попелище.
Може.
А може тому, що світло
Таке недоречне
У мороці надто густому,
Надто тягучому
Смолянисто-липкому
І важкому, як цегла
Для підмурків каплиці
Ренесансу отруєного.
Зорі гаснуть.
Не солить їх попелом

Черствий хліб щоденності.
А може ми просто не бачимо
Того дивака старого
У плащі дірявому,
Що гасить, як свічки,
Наче китайські ліхтарики,
Останні свічада Неба
Епохи занепаду.
А може не гаснуть?
А може це просто світає
Над попелищем Борджія,
Може з того попелу
Колись виростуть квіти,
Які побачити
Вже буде нікому.

Сполох дзвіниці попелу

*«Я хотів би з дзвіниці бити на сполох,
Та черва точила плоди,
І сірники згорілі
Їли весняне жито.*

(Федеріко Гарсія Лорка)

Дзвіниця
Збудована з попелу
Підносить прозорий дзвін
В небо – за хмари розтерзаних днів.
На сполох
Били в ті дзвони мертві.
Дивіться: по сходах
Дзвіниці
Від якої лишився попіл,
Тільки попіл сірий у жмені
Йдуть дзвонарі мертві з сяючими очима

Вдарити в дзвін незримий,
Сповістити живим –
Хто лишився,
В кого серце ще не зотліло,
В кого серце ще не сточила
Черва зневіри й байдужості,
Сповістити одвічним дзвоном
Про те, що війни пожежа
Нищить весняне жито,
Спопеляє священну землю,
Що сарана двонога
Розпочала нашестя
На поле наше священне,
Що мусимо ми бути
Нині людьми заліза,
Людьми незнищеної криці.

(Яка ти гаряча – земля спопеліла,
Вже стільки часу – як згоріла дзвіниця,
Вже навіть розвіяв вітер
Останню жменю сірого попелу,
А я все чую
Як дзвонять на сполох мертві.
Мертві.)

Пустеля без лабіринтів

*«Прориті часом лабіринти –
Зникли.*

Пустеля – лишилась.»

(Федеріко Гарсія Лорка)

Тільки пустеля. Ось все що лишається
Вам в подарунок від долі.
У спадок. У дар. Така дідизна одвічна:
Пустеля. Од краю до краю.
Од зубатого місяця
До сонця черствого й жорстокого.
Тільки пустеля. Замість води в клеписдру
Насипайте пісок
(Хай тече-струменить
А не капає воском прозорим),
Замість пшениці в мішки
Насипайте піску
(Бо треба така: для арени,
Для колізеїв, для гладіаторів,
Левів, тиранів, патрицій,
І навіть плебеїв: «Хліба й видовищ!»)
Тільки пустеля. Нема лабіринтів. Все просто.
Бреди – від зорі до зорі навпростець,
Від води до води: якої не вистачить
Навіть на келих сухого колодязя,
Не те що верблюду
(Якого ти взяв для зразка
Довести, що ти – то не він,
Бо ти – бедуїн, Майстер наметів, і просто пустельник).
Замість квітки візьми гілку сухої колючки
І подаруй Музі блідій мовчазній,
Що з шерсті овець і верблюдів
Плете тобі килим.
Чи саван...

Хіба що вершник

«Яке все сіре і втомлене!

Два кінських ока величезних

І дві зіниці моїх малих...»

(Федеріко Гарсія Лорка «Романс приреченого»)

А мені – вершнику – тільки шматок дороги.

Хіба що. І то запліюженої. І то під ноги.

А мені – вершнику – торбу наповнену часом

І то не хвилинами. Вічністю. Хоч і торба латана.

І подерта-роздерта зорями – тими, що над Океаном,

Що світили Колону-мрійнику чи то морекроку.

А ти, Федеріко, такий же аміго, як той –

З очима сумними і бородою кучою,

Провісник усіх ідальго майбутнього (епоха мельників).

Всі ми такі – волоцюги-безхатки, вершники

На дорозі (ковтати пил і про воду прозру мріяти),

Як той – недоречний, як ми – не сучасники. Часу.

А Ернест як завжди – милування дійством кривавим –

Бика на арені – залізом у серце, кров на пісок.

І війни півслова на клапоть паперу, доки є час –

Між пострілами. Між сафарі страшними і чаркою,

Що палить вогнем над рівниною наших спогадів.

Федеріко. Доки мигдаль відцвіте, вже й по вечору:

А ти кажеш: «Дон Педро», а ти кажеш: «Місяць

Шукає своє відображення, плинь, річко, плинь...»

А мені - вершнику - тільки б назад не вертатися

До оцього дому неіснуючого, до цих каменів-якорів,

А мені, вершнику на цих дорогах втомлених,

На цих каменях смерті-мовчання тільки б не згадувати,

Тільки б забути. І коню-схизмату на вухо прошепотіти:

«Ми приречені...»

Сталактити черепа

*«На черепі місячному,
Дірявому й синьому
Мої «кохаю» перетворились
У сталактити солоні.*

А далі – засніжене поле.»

(Федеріко Гарсія Лорка)

А далі – тільки поле порожнє, засніжене,
Бо в черепі замість думок ростуть сталактити,
Бо все відібране на полях війни горожанської
Замість слова «кохаю» - лускаті постріли,
Замість пісень гармати. І мерці, що пишуть вірші,
І мерці, що вірші читають. Не тільки мої.
І мерці, що вірші шматують, ріжуть їх на дрібні літери,
На звуки. А музику – на кавалки струн,
Що нагадують дротики, які потім поскручують
У колючки такі іржаві і скажуть нам,
Що то теж струни – грайте на них мелодії,
Мелодії сталактитів черепа.

.....
У країні поетів розстріляних,
У країні копалень бездонних
Тільки поля засніжені для тіней безпритульних,
Що блукають мішенями сірими для окупантів собакоголових
Та
Хто про що – а я про Іспанію,
Кому що, а мені криця
Меча не тутешнім вітром іржавленого,
Не тутешніми вершниками щербленого,
Вітряки, не тутешніми теслями окрилені,
Кінь, не тутешньою тьмою народжений,
Мовчання, не тутешньої тиші шматок.

Коли запанує тиша

«Так осягаю хвилювання лісу:

Поєму листя і поєму планети.

Але, кедри, скажіть: коли моє серце

Затихне в обіймах безсмертного світла?!»

(Федеріко Гарсія Лорка)

Коли замовкнеш моє серце?

Коли затихнеш, згасиш стукіт

Як гасне свічка, коли гусне тьма?

Коли в обіймах світла перетворишся в мовчання?

Я запитав це в кедра, що поєму

Складає і співає споконвік

Вже не одне століття – там,

В обіймах вітру, на скелястих брилах

Горган замшілих, що луною досі

Повторюють слова повстанців,

І серед туманів, що поглинають все,

Як губка, як вогкий старечий Час.

Я запитав і марно чекаю одкровення,

Я – блукалець, я – короткий спалах у пійтмі

Доріг чи то шляхів, чи то стежин

Нізвідки в нікуди. Іспанця Федеріко

Цікавило одне старе питання. Одне. Лише.

А мене цікавить, крім цього віковічного,

Коли не буде чути тупіт окупантів –

Чобіт свинцевих тупіт по моїй землі?

Коли? Та кедр мовчить, чи може я не чую, як він промовив:

«Та тоді, як ти – бо більше нікому –

Проженеш цих зайд з землі

Яку тобі даровано, яка твоя.

І вже тоді мовчи у віковічній тиші,

І вже тоді в потоці світла гасни,

Там, за межею України,

З межею степу, лісу, води і неба.

Там.

Келих білий

*«... Чаклунство довгих білих днів,
Коли в сонливій млі душа сумує глибше...»
(Шарль Бодлер)*

Я наповню мій келих туманом
Густим, непрозорим, липким,
Як молоко корови білої та комолої,
Тої самої, що блукала
Чорнотою Всесвіту і
Розлила з м'якого вимені
Білу смугу Галактики,
По якій ось так і мандруємо
Кермуючи возом бурлацьким
Від одного Сивашу до іншого
Пересипу-Перекопу-Перемуру.
А в снах на махновській тачанці
Скоростріл затискаючи пальцями
Все так само кладу окупантів
У траву, у траву, у траву.
Гусне вечір. Як раніше, не спиться,
Не сниться, не мариться і не літається.
У кинутій хаті, що стримить дерев'яною вежею,
Дитинцем дитинства серед лісу кудлатої містики
Я ковтаю туман, як ковтають вино забуття,
Як проціджують смерть крізь сито діряве років,
Крізь зуби століть. Як п'янить цей туман...
Як хилять на сон ці подушки мохів...
Ці дерева в імлі, що шепочуть: «Засни!»,
Ці черлені брусниці краплини - черлені, як кров.
І це дерево - тепле на дотик і легке, як життя,
І своє, як труна. Прозорими крилами бабки
Дні шурхотять. Я живу.
Я блукаю. І келих туману
Я п'ю...

На поверхні

*«У криниці вода мліє,
У глеках росте мовчання...»*

(Федеріко Гарсія Лорка)

Часоплинність клаустрофобії
На поверхню ріки пелюстками
Позаторішніх квітів мертвих віршів
Про любов - таку ж неіснуючу
Як подерті шматки спогадів,
Про жінку, що поїхала з химерними мріями
До країни кущів кокаїнових
І гір зубатих як пашека мегалодона.
Де ти блукаєш? Між якими
Індіанськими селищами
Давніх, як мої сни.
А в мене лишилися спогади,
А сліди твої шукаю нашими горами –
Таки лагідними, таки тими,
Де кожен водоспад співає про тебе,
Де кожна квітка мені дорікає,
Що тобі мною не подарована,
Де кожна хмарка, як та,
Що ми колись з вершини бачили,
Отоді перед громовицею,
Отоді - ще не перед прощанням,
Отоді, коли під смереками
Далай-лама нам про щось нашіптував
Своєю старою книгою.
Чи може то просто молодість
Мені так необачно згадується,
Чи може просто здається,
Що досі ти зі мною блукаєш
Оцими горами дощавими
Замшілими й чебрецевими,

А не тими селищами,
Де продають забуття жменями...

Про що тобі в тій жаркій чужині мріялось
Незабута моя, недолюблена,
Коли блукав я війни стежками?

Чорні птахи торішніх снів

*«Зелена отрута заграви, та я вип'ю цей трунок
Я пройду крізь ворота, де роки стали тліном...»
(Федеріко Гарсія Лорка)*

Чорні птахи торішніх снів
Дзьобають тіні мертвого Місяця.
Небо! Я не бачу тебе, лише
Ковтаю липке туману морозиво
Якогось не нашого, якогось чужого:
Туману Гіперборей.
Але вже не блаженої - злої.
А в снах Андалусія-туга
Таки не сучасна, але жарка й опалена
І не тільки Сонцем - блукальцем байдужим,
Таки Андалусія - та, обірвана пісня
Війни горожанської.
Гай, гай, Федеріко!
Чорні кулі навпіл з тобою
Поділимо. Бо вони маслинами
В долю нашу виснуть,
Бо в снах моїх ті самі постріли,
Бо колючки нетреби такі самі гострі
Як на землі де лишилося
Тільки й кольору, що жовтого.
І ні краплі дощу живодайного,
Тільки трунок. Навіть з неба.

Гай, гай, Федеріко!
Що тобі Франсіско,
Що мені Вальдемар
Тим самим Торквемадою.
І тіні ті самі - зловісні,
А доля так само - не жити:
Тут під деревами:
Чи тобі мигдалевими,
Чи мені під липами –
Чорні маслини на двох
І обірвана пісня
Андалусії-туги –
Землі вандалів...

Той, хто говорить

«Мені й себе вже не жаль...»

(Гійом Аполлінер)

Я співаю деревам
Свою пісню відлюдника.
А вони у відповідь:
«Той, хто говорить голосно,
не говорить нічого.»
Я торкався моху
Руками втомленими,
Як торкаються шерсті
Звіра прирученого,
Шепотів каменям
Замшілим
Про сховану всюди Істину,
А мені вони у відповідь:
«Той, хто говорить голосно,
Не говорить нічого.»
Я розмовляв з птахами –

Лісовими бардами.
Розповідав їм про Суще,
Що теж пісню співає,
А вони мені щебетом:
«Той, хто говорить голосно,
Не говорить нічого.»
Я розмовляв з вогнищем
Жовтим, гарячим,
Просив його оповісти
Про давніх моїх пращурів,
Що вклонялись йому офірою.
А вогонь мені у відповідь:
«Той, хто говорить голосно
Не говорить нічого.»

P.S. Написано в час липневого відлюдництва серед дрімучого лісу.

Мигдалевий шлях

*«Їх списи чорні-чорні
І чорний їх крок карбований.
На крилах плащів чорнильних
Блищать воскові плями.»*

(Федеріко Гарсія Лорка)

Мій шлях гірко мигдалевий –
До землі помаранчів-каменів,
До краю тужливих дзвонів,
Про які не запитують,
Де кожна халупа - кастілло,
А кожен жебрак - каштелян,
Де грона оливкові краплинами ртуті.
Надто сухо для очей втомлених

Віслучків і загнаних коней
(Яких пристрілюють)
Надто вітряно для копачів могил,
Тому брили і камені,
Тому кулям надто просторо
Для польоту від серця до серця,
А вино надто солодке,
Бо так не буває:
Біле сонце і земля жовта:
Лише трохи крові биків на арені.
Там вічно тешуть хрести камінні
На полі війни горожанської,
А художники марять,
Бо з вікон глухих
Визира Торквемада,
А поетам - по кулі,
Бо дихати нічим –
Повітря спалене
Вогнями чужих автодафе.
Країна гостей-вандалів,
Там не цвітуть проліски,
Там камені дикі
Ростуть злими менгірами.

.....
Мій шлях мигдалевий
В оту країну камінну
Бо я теж божевільний вершник...

Офіра Високому Небу

«Третя ріка - це Гіпаній, її джерело в Скіфії і починається вона з великого озера, навколо якого пасуться дикі білі коні.»

(Геродот)

Сколоти женуть коней
До мідної річки Калай,
Воїни лат лускатих
Кметі трави запашної
Женуть комоней чорних
На пагорб шаленого вітру,
Женуть на офіру Сонця,
Офіру Мечу і Небу:
Арею - нестримному вершнику,
Папаю - вершителю грому.
Пахне гіркий полин,
Скриплять ясеневі вози,
Ступають важкі копита
Чорних коней степу,
Луною на цей стукіт
Кричить у блакиті сокіл
Знаком святим Папая,
Словом Закону Степу.
Праматір людей Апі –
Жінка-змія мудра
Кличе сколотів за обрій –
На схили священних пагорбів,
І кожен воїн Сонце
Несе віковичним знаком
Золотом на сагайдаку.
Час довгих мечів і заліза
Дзвенить у прозорих хмарах,
Скіфи женуть комоней
До пагорбу треби і тризни,
Йдуть до кургану офіри.

Солодка вода Борисфену
Сповнює їхні жили.
«Ми йдемо до тебе, Сонце!» -
Співають патлаті сколоти,
Їхню звитяжну пісню
Повторює в небі вітер.

Час важких хмар

*«У заблукалих очах - там читай:
орбіти сонця, орбіти серця...»*

(Пауль Целан)

Над степовою Елладою хмари
Важкі, як Сізіфа камені,
Недоречні, як пальці Мідаса,
Нависають над нашою легкістю
Чебрецевою і суничною
Гроловицею фатуму.
Над степовими Атенами,
Яруговим Пелопонесом
Хмари тверді - і то гранітові
Висять дощем кам'яним.
Хмари блукають по землі тіннями,
Таки по нашій - по Борисфеновій –
Загірній і замріяній, ковиловій-заколисаний.
Може тому що літо –
Час громовиць і злив –
Літо світу сього нервового,
Час днів жарких і спекотних,
Час ночей подухи тлінної
Час
Йти по траві назустріч світанку
Час
Дивитися в дзеркало рік
І бачити там –
Темряву.

Касида про загублену землю

*«Я опуцусь у будь-який колодязь,
я смерть прийму - яку завгодно дозу! –
я в серце моху наберусь, аби
тебе побачить, ранений водою.»*

(Федеріко Гарсія Лорка)

Земля моя степова, зранена, втомлена
Земле моя, в мене вкрадена,
Земле моя, загублена, втрачена,
Земле моя, териконова, оксамитова
Сон травною завітчана.
Там - за Кальміусом - рікою смутку,
(Плинь, Кальміусе, плинь, річко каламутна
У Меотиду неспокою, в лиман Азакський
У Темеринду - матір морів,
У Каргалук-воду лускату,
Плинь, Кальміусе плинь).
Земле моя, кров'ю полита,
Окупантами поневолена,
Поснула, замріяна, балками зрита,
Смертю заколисана
(А струнами гітари журба пливе,
А вечір як густа кава гіркотою,
А пам'ять жмутками трави колючої –
Перший жмуток рудою нетребою,
А мертві люди у сні приходять,
А гроза травнева війною злою,
А в минуле двері зачинені)
Земле моя! Недосяжна, незрима
Як зворотна сторона неба синього,
Чорні камені твої Ріки Бронзової
У пам'яті важкій тягарній
(Плинь ріка міддю і бронзою
В минуле моє приспане...)
Отак то ми тепер вигнанцями
Про свій рідний край мріємо...

Передчуття весни

*«Неначе вихор огирі
Виносять нас на шлях...»
(Лі Бо)*

Ще місто торкається
Холодними руками бруківки
Моїх втомлених черевиків
Підошви чорної репаної,
Ще місто дихає
Протягами холодних провулків
І холодильників-вулиць вітряних,
Ще хмари сіро-бліді та оливні,
Ще запахи квітів - лише у спогадах,
Лише за склом крамниць квітколож,
Але
Як тільки визирає світило
Крізь діряву ковдру блілого снігонеба
Одразу: я
А може і не я
А може і не тільки я
Відчуваю: весна неминуча.
Як гудки паротягів гарячих,
Як крик гайвороння схвильованого
Чи вереск котів-пройдисвітів
Таки неминуча.
Така шалена і таки буде.
Досить ховати вам
Душі поточені шашіллю
У старі холодильники,
О, шанувальники снігодідів
І непотрібних черствих слів:
Весна неминуча.

Очі відкриті дощу

*«Якщо нема на землі надії –
То все прах.»*

(Зінаїда Гініус)

Я йшов містом і бачив дощ:
Відкривав очі - двері сутінок
Крізь мої дні і дороги прощ
Доброму мокрому гостю,
Що лапами-краплями в душу...
Байдуже - я йшов містом,
Яким блукати роками мушу:
З важкими будинками –
Мокрими як і сірі очі дня. Поволі
Все постаріло у сірості-старості,
Перехожі і далі грають нудні ролі,
Навіть знайомий жебрак,
Що звик у перехожих канючити
Між землею і небом, просить, однак
Кавалки істини, а не шматки металу
Круглої форми - і той постарів:
Душею подертою, як стара торба
Епох паротягів та оливних днів,
І тілом - цитатою з книги Дарвіна.
Це так чудово: дощ бачити.
Не відчувати - як книгу гортати.
Його холодні шматки шкірою,
«Ківш пшениці за динарія» - мірою:
Наче ляпаси злого місяця лютого,
А бачити: очима-вікнами в потойбіччя.
Якби мені хтось пояснив - навіщо,
Якби хтось сказав - для чого,
Якби хтось знав - чому...
А тим часом дощ - в очі - краплями,
По щоках - ляпасами, на чоло - холодом.

Вода, в якій пливу

«На лисогір'ї фігура.

Тиха вода... Ох ви, села заблукані

В нетрях Андалузії-туги!»

(Федеріко Гарсія Лорка)

Чумацький Шлях - то Небесна ріка
В яку пірнаєш головою вниз
(Чи то вгору - бо там - серед рік Неба
Все так відносно.) Й пливеш –
Молоко зірок мие брудні ноги мої
(Скільки доріг стоптано, потоптано,
Пилюку хмарено - і все ногами,
І все босими - а там молоко,
Там ріка-галактика, там рукави-руки
Течії: несуть-несуть, Господи,
Ти для мене цю ріку без загати
Придумав - плинь, пливи, гребі
Мий свою шкіру-панцир
Водою зірок. Як добре ось так –
Без човна, без вітрила, без стерна
І без лоцмана - того, що риба,
Того, що біля акули супутником,
Того, що нахлібник - зі стола пана,
А я пливу. Від того берега,
Де живе смерть стара недоречна
Надто сентиментальна й бридка
(Іноді чи зачасто). Пливу.
Круть мене ця вода - виром вихором.
Пливу - берегів і не треба
Пірнаю у Небесну ріку головою
У безодню виру зірок,
Мие Галактика те,
Що колись називалось «Я».

Країна сутінок

*«У синьому небі
Холодний жорстокий вітер
Тріпає сам себе...»*

(Накамура Кусадао)

Сонце бородатим пророком
Чіпляється латаними штанами
За антени колючі будинків-печер,
Мандруючи в країну вечора,
Даруючи нам чи то сутінки,
Чи то просто затьмарення,
Чи то просто йде не прощаючись
Гоноровим англійським лордом.
А в тій країні вечора...
А тому світі темряви...
Ліхтар банькуватим котом
Дивиться на брудні вікна, де
Бояться чомусь запалити світло.
Сутінкові провінції!
Вітер вічного вечора!
Чому так невчасно приходить зима,
Коли в душах людей і так холодно,
Коли хтось зледенілими пальцями
Торкається струн розбитої скрипки:
Тесаної колись з дерева
Зі слідами від куль, оглухлого ясена
Від грому вибухів.
А струни... Їх плели з потоків нейтрино,
Їх чіпляли вузлами руки старих моряків,
А вони темніли й бриніли, звучали і краляли
Серце...

Ще

«Наче нема і не буде Сараєво...»

(Арсеній Тарковський)

Ще Відень сміється безтурботними оперетами,

Ще ніхто не знає, що є таке місто Сараєво,

Навіть знавці географії

При слові «Сараєво»

Не здригаються і не чують

Луну пострілів, гуркіт

Автомобіля-забавки:

Ще дивовижки, а не катафалка,

Ще

Музику – жменями, поети

Бавляться в декаденс, мріють про смерть – таку лагідну,

А майстри пензля

Грають скрипками фарб смішну фугу «весна».

Ще

Життя здається легким вальсом

З присмаком передчуття (до кави),

Ще

Дівчатка читають Мопасана й Флобера,

Юнь цитує Фрідріха Ніцше,

І не знає якого він кольору –

Фарш із людського м'яса,

Як повзають воші вовною сірих шинелей,

Як конають від тифу юнаки посивілі,

Як безокі солдати

Плетуться в тумані хлору – зеленому і їдкому,

Як косять косарі-кулемети

Людську траву,

І рвуть плоть

Кущі колючого дроту.

Ще. Ще. Ще.

Ще. Ще. Ще.

Квіти, які були

*«Без вогнів і пахоців а
Так од них п'яніла бджола
Квіти світло таки»*

(Анна Пер'є)

Зимові квіти – чи то там за склом
Моєї свідомості прозорої
(без темних закутків – зими цієї),
Чи крихкі-зледенілі безсніжного грудня,
(Замерзлі жоржини – уламками скла),
Квіти-кристали – зима, ні – епоха холоду,
Квіти. Навіть якщо без запаху,
Навіть якщо тепло штучне,
У скляному кубі, у синій тюрмі світу
Сього.
Все одно – квіти – все, що лишилось
З книжечки радості. Бо світло таки.
Бо світ таки не спіймав,
І не вкрав, і не сховав
У мішок чорний. А таки не,
(Хоч ловив і не тільки мене,
і не тільки вас, і не тільки всіх),
А таки ще – і поживемо, і просто
Квіти за склом, квіти –
Світлими шматочками спогадів.
Тої весни. Яка була – все таки.
Яка...

Оливи

*«Ich bin allein mit aller Menschen Gram,
Den ich durch Dich zu lidern unternahn,
Der Du nicht bist. O namenlose Scham...»*

(Rainer Rilke)*

В осяйній тиші самоти оливи – сад.
Не можу поглядом вернутися назад –
У те сентиментальне «до війни»,
Бо зацікавив недужий світ, змінилися ми,
Бо курява стоїть над каменем доріг,
Бо досі у лівиці затискаю оберіг –
Отой, що я носив по згарищах. Псалом
Лунає досі над містами і степами. Напролом
Роковані віднині йти – година сутінкова,
І час лихого кажана, проте, жадає слова
Душа, перо, папір, тінь яструба і тиша-мить,
Час не спиняється – він далі струменить,
Він далі одкровення нам шепоче: «Ви ніде!
Вдивляйтесь в місяця румовище бліде,
Ідіть, блукайте, бо зруйновано ваш дім,
Шукайте істини сліди на образі блідім,
Ваш шлях лежить крізь Гетсиманський сад,
І не судилося прочанам повернутися назад,
Бо ви тепер солдати – перед вами сон землі,
І навкруги оливний сад, і все минає – все в імлі...

Примітки:

* - *«В людському сумі я осамотів,
його Тобою втишити хотів,
та це не Ти. О, стид напоготів...»*

(Райнер М. Рільке)

(Переклад Мойсея Фішбейна)

Навіть птах

*“Wir wissen nichts von diesem Hingehn, das
Nicht mit uns teilt. Wir haben keinen Grund...”*

(Rainer Rilke)*

Ми безпідставні. Ми недоречні.
Люди, що замість мушель
Нанизують намистини-слова,
Що слухають голоси хмар
І ніч вдягають сорочкою чорною.
Ми артефакт, виняток з правила,
Важкого, як скеля, простого як черевики.
А на болоті качур
Все пливе з туману в туман,
А над туманом Ніщо,
Ми гадали зима, а то осінь –
Все далі, все далі, все далі – осінь,
А на болоті качур
Кличе квітку латаття летіти
Туди, де ріка нескінченна
Пливе по колу осені (виднокрай),
Там – куди треба летіти
(Кличе – отак чорнодзьобо),
А на болоті качур...
Як все недоречно –
Коли холоднеча – все недоречно
Все. Навіть цей птах.
Той, що кличе нас...

Примітки:

* - *«Нам цей відхід не знаний, той що є
тужіння. Ми не маємо підстав...»*

(Райнер Рільке)

(Переклад Мойсея Фішбейна)

Розмова дерев

Я кажу

Мій сховок – наче листяний кляштор.
Іржавим крісом крапку ставить доля,
Сховає Чорний ліс буття мого роки,
І люди місяця загублять шлях і слід
Тих, що пішли у синяву боліт
Ми – міт. Таємний міт.
А я лише відлюдник,
Що темрявою дихає услід
Рокам поневірянь, зневіри і клятьби.
Ти, старче лісовий скажи – якої сили
Справіку тур лишав тут заповіт
Прирученим нащадкам гордих воїв.

Старий бук мовить

Мовчальнику! Ти слухаєш дарма
Розмову вічну пралісів дрімучих.
Ти волю відшукав, але себе згубив.
Забудь натхнення, спів дівочий,
Забудь себе і людські голоси,
Замкни уста, стули незрячі очі,
Подихай вічністю моїх духмяних крон.

Смерека мовить

Тут не мовчить ніхто у пущі лісовій.
Ти голоси почув – зречись і будь.
Ніхто не помира – ні сонце ні трава,
Дивись як кріс залізний твій посріблила роса.
Одвічні ми – і ти, твій кріс, твої набої.
Нащадки прокленуть – дарма – у вічності двобої
Є ти, твій оберіг, твоя тюрма –
Це тіло, що несеш постійно із собою,
Тому стань деревом, віками шелести,

Воскресни з небуття, коли роки
Відлічувати втомиться сова
Ти лісом став....

Береза мовить

Коли підеш у землю цю,
Ти виростеш травною.
Я за тобою плачу по весні,
Ці рани на корі, ці сльози соку
За воями лісів, що йшли у небуття.
Нічого не проси – ні долі ні життя,
Все лиш туман ранковий.
За тобою
Заплаче ліс
Коли ти лишишся отут
Назавжди....

Чорний ліс мовить

Той жив – хто жив,
Хто холодом долонь зігрів оцю кору,
Оце залізо скрижаніле,
Що висло на плечах
Людей нічної мли....

Я мовлю

Я чую голоси старих дерев –
Моїх одвічних побратимів.
Я в ліс пішов – не вернуся назад,
Я лісом став....
З вовками розділив я їхню долю.
Коли мисливці прийдуть на двобій,
Не в небо я злечу – моя душа не птах.
Під буком цим я виросту травною...

Скрипаль, що приходять у темряві

*«У самотності
Як ніколи цінуєш
Дружбу з Місяцем.»*

(Йоса Бусон)

Скрипаль моїх снів.
Мовчки зазирає у мою пам'ять,
Дивиться спокійним поглядом
Дивака-мрійника.
Чому кожен мій сон як музика?
Чому навіть дерева танцюють,
Коли літаю я
Над дахами людей
Ночі кожної
Без мітли і пропелера,
Як місячний зайчик
У Лхасі – сумному місті сиріт?
Чому у моїх снах кольорових
Всі сови монашки
Всі вовки – автори містерій,
Всі зайці водії паротягів?
Скрипаль посміхається,
Він знову бере до рук скрипку,
Коли я поринаю у марення....
Грай, скрипалю, грай...

Триптих урбаністичного блюзу

*«Куди тебе заніс дух буревію?
Ти заїхав у країну і царство
де живуть як вражені
і сплячі в домовинах...»*

(Григорій Сковорода)

Блюз мого міста

Цю осінь малював
Сліпий художник,
Якому замість фарб
Меланхолійний сажотрус
Дав мішок попелу,
А замість пензлика
Зламану рушницю.
Кульгавий поет
Співає про фарби
Бабиного літа
Цього брудного міста.
Позич мені очі свої
Веселий художнику слів!
Хочу побачити
Радісні кольори
Цього поганського храму
Збудованого з цеглин-помилочок
Та цементу брехні
Доки світ людей-ляльочок
Не став порохом...

Блюз твого міста

Високе осіннє небо
Дивиться на тебе
Очима «апостола черні»,
А під ним люди,

Що дихають димом
Заморського зілля,
І собаки, що забули
Дорогу до псячого чистилища –
Жебраки-католики
Зустрічають Місяць –
Свого панотця,
Вдягненого у рясу ночі
Піснею без слів.
Якби ж громадяни
Навчилися відрізняти
Ранок від вечора...

Блюз нашого міста

Ходимо серед машин,
Дивимось в обличчя людей.
А хочеться пірнути в небо.
Але боїмося – втопимось
У вирі Чумацького шляху,
Боїмося
Розбити голови
Камінням зірок...
А ми граємо в чотири руки
На величезному роялі,
Що завис у небі над містом
Як дирижабль
«Граф Ципелін».

Цигарка для Мельпомени

«Я знаю світ – старий і повний бруду...»

(Франсуа Війон)

Гюстав!
Ти ж не жив у часи пихатого Риму,
На тебе ж не тиснули
Кам'яні лапи його форумів,
Ти ж не пив отруєне вино цезарів,
Не сидів за столом
Огидної трапези
З черговим Калігулою.
Чому ж твої книги сповнені
Такою нудьгою віковічною
Такою безнадією сірою?
Чому слова твоїх апостолів,
Твоїх героїв – вічно невчасних,
І поборників істини
(Нікому черговий раз не потрібної)
Квітами зів'ялими
На могилу історії?
Не сумуй, виноградарю!
Виноробе прозорих романів.
Твій трунок не сьогодні
Загуслий.
Не в мою чашу тиснений...

Примітка:

Дружня порада – не читайте роман «Мадам Боварі» під стукіт коліс поїзда – того, що його тягне паротяг який вперед летить... Особливо взимку. Краще вже «Спокусу святого Антонія» або «Саламбо» - але не сьогодні.

Клаптики часу (Триптих)

Клаптик перший

Вірші
На клаптиках писав
Дарував їх вітру...
Може хтось прочитає... Там - за обрієм
Раптом...

Клаптик другий

Тиснуть стіни мене!
У гості піду до Бога старого...
Без запрошення – шкода...
Але – байка: він буде радий
Хвильку часу знайде
Для гостя дивного
(У нього ж вічність попереду.)
За кави горнятком гомоніти почнемо
Про людство, про стежку і ліс
Про струмок і каміння
Про птахів і вітер...

Клаптик третій

Гублю слова...
Хто в цих лабіринтах сірих
Їх в кошик збирає? Наче гриби восени.
Пил і каміння. І очі чийсь
Сухі...
І байдужі...
У місті старому
Людей мовчазних
І черствих.

Розмова з сивим їжаком

*«Кілька років тому я дізнався від Шефа...
телефонний номер Бога.»*

(Харукі Муракамі)

Мандрую на схід.
За барханом бархан.
Стежа каравану долає
Черговий перевал.
Мандрую на схід.
У моїх черевиках
За халявами сховані
Твори Германа Гессе потріпані.
На пам'ять цитую Лі Бо
Коли пересохле горло
Про воду хрипить.
Серед ночі наснився Конфуцій.
Очі розплющив, а зорі
Гронами виснуть
В колодязі марив моїх
Чи то медитацій.
Дослухаюсь до звуків пустелі.
Сивий їжак
Приніс мені яблуко істини
Маленької, як чайник Хайяма
І пошепки
Відкрив таїну
Про те, що життя наше сон –
Тільки сон...

Серед вересня

Ще квіти не змерзли.
Ще хризантеми
Не стали крижинками.
Ще люди не схожі
На старих пінгвінів.
Автомобілі
Ще не нагадують
Затишну хатку
Баби-Яги.
А я вже мрію
На своїх черевиках
Полетіти на Місяць –
З денця кратерів пити
Воду забуття.

Говорити людям

Людям говорив,
Що дерева теж португальці.
Людям говорив,
Що кожне дзеркало – двері
З однієї порожнечі до іншої.
Людям говорив,
Що коти знають Істину
Десь від нас назавжди заховану.
Людям говорив,
Що кожна квітка – то Васко да Гама,
Що пливе на кораблі вікна у потойбічну Індію.
Людям говорив,
Що кожна смерека то старий вчитель,
Що відає про Шлях
Невідомої осені.
Людям говорив,
Що Ван Гог лише прочинив двері.
А вони не вірили...

Кружляння світу

Слухав би шурхіт листя
Але в небі синьому
Всесвіту оргАн
Мені Баха заграв...
Осінній вітер.
Порожній парк.
Пустеля й холод.
Там почуття мої
Лишились жити
Коли я сам
Пішов собі
У тиху ностальгію...
Над давньою рікою
Над Славутичем сивим
Буду пісню складати
Про буття наше марне...
Падолист.

Клаптики паперу

Клаптик перший

Гностики запалили
Гностики свічок.
Не може згоріти те
Чого не існує,
Що лише витвором є химерним
Нашої свідомости...

Клаптик другий

Тому, що лампа "бра"
Давно випромінює чорне світло.
Не ми сідаємо в потяг –
Потяг ковтає нас.
Слухали б музику
Та Всесвіт грає на сопілці
Занадто голосно...

Клаптик третій

Ліхтарі випромінювали
Чорне світло.
Я зрозумів,
Чому їх вмикають вдень.
В місті дивному
Тіням людей
Проповідував істину.
Навіщо?

Клаптик четвертий
У дивних містах
Споглядаємо храми
Чи то просто дерева –
Церкви прадавньої віри
Там – за вікнами

Транспортних засобів...
Не збожеволіти б
В цій сірості днів
І трамваїв...

Клаптик п'ятий

Моя подруга – шабля
Мій шлях - крізь руїну похід
Моя музика - стукіт копит
Моя доля - війна...

Клаптик шостий

До міста Лева я довго йшов
І прийшов
Але лев скам'янів
І зажурений тихо
Мені пісню співав кам'яну
Про сліди,
Що лишив на бруківці
Час...

Клаптик сьомий

Місяць
Був схожий на
Жар-птицю
Так здалося коту –
Та марні були влови...
Бо пес завадив...
Так ключем щодня
Життя у цьому світі б'є...

Клаптик восьмий

Відображення місяця в річці
Всі поети ловили
Лі Бо – чи то спіймав чи то ні

Маяковському «кволого місяця» не захотілось
Басьо подумав, що місяць втопився
Блок подумав – замерз він у кризі Неви –
Пізно ловити
Ніцше гадав, що зловив – але ні
А ми?

Споглядання дерева у дивному місті

У дивних містах
Споглядаємо храми
Чи то просто дерева –
Церкви прадавньої віри
Там – за вікнами
Транспортних засобів...
Не збожеволіти б
В цій сірості днів
І трамваїв...

Невже

*«Ну ось, знову про війну!
А збирався писати
Про дощ...»*

(Василь Слпчук)

Я пишу вірші про війну,
А хотілось про осінь,
Я пишу новели про смерть,
А хотілось про жовте листя,
Я думав, наснитись море
Зеленого нескінченного лісу
Чи синій океан бездонних
Вересневого мовчазного неба,
А сняться знову
Вбиті солдати, сухі постріли
І мокрий бліндаж.
Знову дивуюсь –
Чому я йду вулицею
Без автомата,
Чому жінки
Вдягнені не в камуфляж,
Чому так тихо ночами,
Невже, справді, я повернувся
І це не сон і не видиво
Мальоване на розбитому дзеркалі
Порожнього дому
В який завітала війна...

Залізні послання

*«Меч створив лицаря
І закував залізом
Його лице і плоть його, а дух
Провів крізь полум'я посвячень...»
(Максиміліан Волошин)*

На торфовищі
Чорнороби пошерхлорукі
Різали землю на паливо,
Важкість болота віків
Кроїли на вогнебудні.
І кіготь їх землерія
Вишріб з-під землетирси
Нетлінне і початкове –
Три мечі дворучні старезні:
Хоч тліном зачеплені,
Але важкі й ваговиті –
Як істина стара й нещадна.
Колись в глибину поглинаючу
Кинули вої треба:
Не брязкальця срібнозвукі,
Не бризки металу сонячного,
Кинули найдорожче:
Свої металеві руки –
Гострі, як сама доля,
Невблаганні, як справедливість.
І промовили: «Боги!
Мечі ці втомились бути
У світі смердів та козопасів.
Втомились, бо вже зігнули
Доста чужої нетреби.
Нехай же лежать до часу
В глибинах сього болота,
Доки прийде неминуче,

І наші змалілі нащадки
Втямлять чого що варте
І знову навчаться тримати
В руках від кайданів вільних
Оцих провісників Волі,
Оцих сторожів Вітчизни!»

Все, що лишилось

*«Ті, кого важко забути...»
(Ісікава Такубоку)*

Ліхтар та осінь –
Ось все, що лишилося в темряві:
Листя-вітрила корабля буття:
Такі ж жовті,
Як сторінки наших літописів,
Шматує шалений вітер –
Холодний як одкровення,
Як крижані скалки
Моїх непотрібних спогадів
(Нікому)
(Листя липи).
Цей острівець неспокою
Чи то кавалок істини
(Пливу крізь пільму),
Туди – де холодно.
Все, що лишилось мені:
Тільки
Ліхтар і осінь –
Пляма світла жовтого
Серед пільми
І тіні тих, кого важко забути...

Під небом байдужим

*«Дме західний вітер –
Десь там, на сході
На землю паде листя...»*

(Йоса Бусон)

Під небом байдужим
Року-триноги минулого
(Бо все минає)
Ми споглядали золото осені,
Раділи кожному теплому дню
Літа бабиного,
Слухали журавлів сумних окличних
(У небі під хмарами)
Прощання,
Дивувалися гостролистості кленів
Таки черлених і солодкавих (наче кров),
І дивувалися одкровенню
Холодного осіннього вітру,
Відчували важкість землі
(Що ніколи не буває пухом)
І прозорість повітря-скла
Легкого жовтня-прочанина,
Думали, що в неба безодню
Можна летіти чи то пірнати,
І дивилися
Як
Тріпоче листя осик переляканих вічно.
Рік тому пошерхле повітря
Нам здавалось паперовою сторінкою
Зошита життя
На якому ми писали вірші про красу
Там –
Під-ку-ля-ми...

Вітер за вікном

*«А над олівами
Небо полив'яне,
В небі – холодна
Зоряна злива.»*

(Федеріко Гарсія Лорка)

Я повернувся з війни – а тут осінь,
Я дивлюсь під ноги – там небо.
Визираю в вікно – а там вітер:
Крутить вихором листя,
Ні, не листя – мрії минулого,
Буду писати замість віршів
Реквієм.
І то не на шматах паперу,
І навіть не на листках клена,
Буду писати реквієм
На цеглинах,
Що лежать тягарем
На сусідній будові:
Думали будувати притулок,
А вийшла башта – чи то фортеці, чи то мовчання
Білотюрбанних парсів –
Вогнепоклонників.
Я повернувся з війни,
І раптом втямив – немає повернення,
Зазирнув у сни (свої)
І не ті що буття,
А ті, що в темряві –
А там смерть: поселилась
Біловбранною жінкою,
Хотів запитати: «Навіщо
у моїх снах живеш подругою?»
Але хіба може смерть жити...

Моя парасолька

“Se mai foco per foco non si spense...”

(Francesco Petrarca)*

Люди під парасольками снів.
Осінній дощ – це мара,
Це привид нудного міста «сьогодні»,
Це жебрак, який у рваному піджаку
Нудно співає своє нудне:
«Senor, una moneta,
dammi almeno un centinaio di lire!»**
Осінній дощ – це Венеція,
Що висить над каналами буднів,
Це хворий священик,
Що тобі відпускає гріхи,
Це сутана старого монаха,
Якого чомусь називають Бог,
Хоча він просто глядач
Цієї вистави без кульмінації та епілогу,
Де море артистів і один глядач,
Який більший ніж море.
Я блукаю завжди
Під чорною парасолькою ночі,
Дивлюсь у порожнечу своїх снів,
Візьму квиток у місто
Під назвою Завтра,
І під деревом Бодхі,
Почитаю потріпаний томик віршів
Старому папузі...

Примітки:

* - «Якщо твій вогонь не загаситься іншим вогнем...»

(Франческо Петрарка) (іт.)

** - Сеньйоре, одну монетку, дайте хоча б одну сотню лір! (іт.)

Рудий кудлатий бог

Жителям царства Лу присвячую. Щиро.

Мандрівник на Схід
Подарує стоптані сандалі
Старому Прочанину.
Дракон священної ріки Бог
Розповість нам про кавалок
Забутої істини.
Якщо зможе...
Коли прокидаються їжаки,
Коли засинають черепахи,
Сонце - кудлате руде божество
Падає в колодязь вирію.
У моїй забутій землі Лу
Зацвіли абрикоси і сливи.
На могилі Конфуція
Безногий хлопчик
Заспівє мені оду
Про вік золотий...
У старій добрій Ірландії
Ппро весну саги
Складають друїди.
Мені б їхні струни...
Мені б з каменем Долі
Розмовляти навчитись!
І в той пагорб зелений піти...
У місті старому копаю рівчак –
Наповню його вином Арарату:
Хайяму на згадку.
Дві тіні послули
Дивним сном наркомана.
А місто ковтає бруківку
Як бритву піна...
Малюю літери.

Забутий алфавіт.
Чи то етрусків чи то поганців.
Час як мереживо.
Для чого воду продаю дельфінам?
У шахи граю.
Сивий бородань - суперник.
Замість правил і фігур
Весняні дні
І мій блокнот доречний...

(Ця химерія народилась раптово і сама попросилась на папір.
Друїди тут ні при чому. Хіба як свідки...)

Жадання дарувати

Моїх повстань шалена круговерть,
Вітчизни зболеної вулиць барикади,
Коней залізних потойбічна смерть
І смак води, і водоспади зради –
Одвічної війни джмелі гудуть,
Вина солодкого хмільні розради,
Колодязь вічності, філософа перо,
Жінок веселих чисте полотно
Ікони сонць і місяця принади –
Усе віддам, все подарую вам
Поетам мрії, птахам, зорепадам...

Ковток вина

(Бейти та рубайят)

* * *

Забувши гіркоту марнотного життя,
Спокійно споглядаючи цей тлін до забуття
І осягнувши, що майбутнє – прах...
Живі ми – так хвала тобі, Аллах!

* * *

Наш світ – то глек марноти і брехні.
Життя з туману йде й проходить в самоті,
І будні сірі краплями мов ртуть...
Та є і радісні сторінки - Хайяма рубайяти квітами ростуть!

* * *

Хто для скорботи двері відчинив
Тому життя – пустеля хоч і повна див.
Хто радість віднайшов в простих речах
Тому життя яскраве дарував Аллах!

* * *

Нехай весь світ нудьга і Батьківщина – рідна чужина
Від смутку я далекий доки келих є вина:
Я радість віднайду в миттєвостях щоденних –
Ковток вина, краса коханки – й де вона, журба?

* * *

Весняні квіти, подих вітру,
Крапельки дощу і лісова луна –
Все, все мені будило спогад про коханку
Яка, на жаль, пішла у небуття...

* * *

Нехай обірве вітер білий цвіт,
Нехай весни минає швидко міт
В душі залишаться пісні які співав нам квітень.
Нехай на п'ять хвилин – ми зачаруєм світ...

* * *

Весь світ – ніщо, даремні сподівання,
Зів'януть квіти мрій – залишиться страждання
Налий вина! У владі цього трунку
Забудемо життя химерні візерунки...

* * *

Удвох з самотністю пів світу обійшов
Наслухався віршів, і прози, і промов
Нехай страждань я відшукав не в міру
В горах я рай собі знайшов і віру...

Шелест піску

Моєму верблюду присвячую. Щиро.

Життя пустеля!
По ній поведу
Свій сумний караван
В пошуках
Криниці чистої.
По зорях вибираючи шлях...
Буду слухати
Як пісок шумить
В клапсидрі Всесвіту.
Нагадайте мені
Куди повертатись
І навіщо старому номаду –
Бедуїну забутих слів
Та оаз медитацій.
Місяцю! Свідок сліпий
Моїх одкровень
І прозрінь недоречних!
Промені кволі кинь
На сандалі подерті
Нашого часу сухотного.
Погрітись дай
На світлі твоєму хворому
Дай дочекатись світанку
В цій дикій пустелі!
Побачити дай
Тіні шакалів і слід скорпіона
Поки буревій
Все піском не засипав...

(Написано в ніч повного місяця під час зупинки каравану на шляху між оазами Томбукту та Руфан.)

Тиша землі

*«Я несу в свою мандрівку мандрівок
Найкраще з видінь землі.»*

(Максиміліан Волошин)

Патріарх гомінкої церкви джмелів
Такий же самотній як чорний лелека,
Що прилітає щороку до мого села
Мовчазного і тихого, як сухий колодязь.
У кожному селі білі як сніг лелеки
Плетуть століттями з вербового хмизу
Свої псалми кучерявих гнізд
Тільки в моєму селі – чорні
Прилітають гніздитися
І то не на стріхах,
А на холодних коминах, димарях дідизни.
Може тому, що бджоли
Єдині хто править службу
Під куполом кинутої церкви,
Що волає зламаними хрестами
До посліплого неба.
Чи може тому, що на цвинтар
Давно ніхто не приходить
І не зазирає в обличчя сумних квітів
Крім сови та прочанина одуда.
А може просто тому,
Що в моєму селі
Давно всі померли:
Бо синьоокі зайди –
Вовкулаки вдягнені в шкіру
Яничари з червоним знаком
Відібрали в людей хліб...

Майстер Марк

«Три кварки для майстра Марка!»

(Джеймс Джойс)

Старий бібліотекар.
Книгами сумних років
Заповнює полицку століття,
Дає мені цей томик потріпаний,
Де навіть літери стерлися,
Де мишачих зубів слід
На сторінці Справжнього Дня.
Зітру з цієї книги пил.
Зазирну в його окуляри розбиті.
Давно ніхто не заходить
У бункер цього книгосховища,
У нутрощі будинку-корабля,
Де звуки кроків
Як дзвін катакомбної церкви,
Де потріскані стіни
Як гори далекої Ельдорадо,
Де стеля нависає грозовою хмарою
Над думками кволої осені.
Не мовчи, дідусю сумний,
Повідай мені таємницю
Яку заховав тут...

ПОПІЛ І СНІГ

Ноктюрн нірвани

*«... Крізь тебе, крізь мене
Котить хвилі свої Порожнеча,
На світанку – прожилками крові,
Мертвою маскою гіпсу, де щойно застигло
Миттєве страждання пробитого Місяця...»
(Федеріко Гарсія Лорка)*

Дзеркало,
В яке зазирнула ніч,
Висить на стіні між світами «вчора» й «дотик».
Тільки темрява,
Крізь яку проростає трава
Так само нечутно, так само незримо
Як кванти моїх меланхолій –
Джазових ретроілюзій.
Федеріко зіграв на гітарі
Ноктюрн Порожнечі
Перш ніж піти – по-іспанськи.
Країна загірна моїх мрій кольорових
Стала садом ноктюрну
В якому прозорі яблука
Дозволяють побачити тьму –
Ту, що там, у нірвані –
Царстві вічного спокою.
Та, за межами скла,
Там, де око втомилось бути вітрилом
Джаз Порожнечі грає дивак
МузИка-безхатько Час.
Я ледве торкаюсь леза ножа
(А він теж металеве дзеркало)
І думаю необачно:
Якщо у кожне свічадо Ніч зазирне,
Якщо кожен почує
Ноктюрн нірвани?

Погризене яблуко
Планети Земля,
Пісня першого землероба,
Що помер на світанку...
А пам'ятає тьму,
Яка панувала у просторі,
Де зірки всі без винятку
Згасли на мить...

Передчуття світанку

«...Тоне в краплі зіниці все сяйво земне.

Півень кричить – заспів довговічного горла...»

(Федеріко Гарсія Лорка)

Синім конем скаче провісник світанку,
Сіріус – неба блідий поет складає касиди
Про незримих прочан у плямистих сутанах.
А я бавлюсь у гру індійську з пані примхливою
На ймення Самотність. Бавлюсь фігурами
Що звуться передчуттями – світанку. Чи може
Візиту кулі огненної, імення якої Сонце.
Чи стане мені безодень зіниць, щоб втопити
Все світло – біле як спалах агонії, як цвіт анемони?
Місто порожнім келихом у найтемнішу годину –
Перед світанком – жадає бути повним вином Світла.
Серед ночі без Місяця, серед ночі бронзових цезарів
І мармурових августів – порожніх, як шкаралупа горіха
Бавлюсь передчуттями. Передчуттями світанку.
Разом з птахами кельтів, яким перерізали горло
Щербатим ножем Беніто болотяних вепсів,
Чи лезом циркульника Франсіско мокшанського.
Може люди в брудних халатах не знали,
Що світанок приходиться за сірістю Неба,
Опісля найтемніших годин, найглухішого часу,

Байдуже – крикне вістун довгохвостий пророцтво
Чи лежатиме мертвим – ганчіркою з пір'я
Серед соломи вчорашнього дня – байка.
Серед моря безсоння лишається бавитись в шахи:
На тирсовій дощці. Без королів і слонів.
Серед чорних клітинок ночі. Серед голок зірок.
Серед сірості передчуття
Світанку.

Краплі дощу на хижі відлюдника

*«...О, в лісі голоси, о, в морі крик нічний!
Все безпричинно й дивно в круговерті цій...»
(Поль Верлен)*

Сонце вдягає штани апостола жовтої віри,
Взуває чоботи діряві захмарного Лютера.
А квіти на цій галявині-ораторії нотами:
Кожна часткою пісні про чорноголового птаха,
А на дах хижі відлюдника краплі дощу –
Струнами гітари іспанської,

босоногими танцюристами

Острова карибських елегій:

струни

дощу.

А ви думали, що то слова чужої пісні
Лісового заброди-привида чи то волохатого.
Ні. Це нитки тканини мокрого неба –
Пошию з них собі одяг
Для тіла свого гарячого. Тіла втечі
Від пилу міст і слідів нафтоїдів:
Банькуватих гумолапів склолобих.

Втеча. До дому стелі зеленоколючої:
Стін лусканих смолою плямованих.
Втеча. Куди і навіщо? Куди...
Куди тікай, не тікай – День заграє тобі на гітарі
Фламенко липневої зливи,
Нагадає тобі про Іспанію,
З якої тікай – не тікай,
Танцюй – не танцюй,
Стріляй – не стріляй,
Літо. І жмуток трави.
І Сонця колесо – туди закотися,
Куди коні блукають щовечора –
Коні зоряні.
І Сонця колесо – таки крутисся,
Нагадає тобі про вічність
І про скрипку без струн
Нічного метелика нічийого
Й сірого – наче ти – відлюднику...

Камінь білий

*«Камінь – це чоло, де стогнуть ватаги снів
без води зміїної, без крижаних понурих кипарисів.
Камінь – це спина, що носить тягарем одвічним Час,
і дерева сліз, стрічки Шляхів Чумацьких.»*

(Федеріко Гарсія Лорка)

Я слухав шепіт каменю,
Що загубив кудлатий бог
Під час блукань пустелею
Своїх снів неотесаних,
З кишені своєї дірявої.
І камінь мені стогнав-шепотів
Слова свої холодні одвічні
Про те, що Час це тягар,
Що це не ріка прозора
З вирами та перекатами,
Водоспадами та ямами,
Це тягар, що тисне на плечі,
Розчавлює – навіть душі камінні,
Навіть те – незворушне –
Стирає на порошок.
Час – це не туман, що все засмоктує,
Що киселем вишневим душу заповнює,
Що ховає все молоці зоряному,
А це тягар – важчий самої важкості,
Який нести – не переносити всім –
Навіть їм – каменям – на спині своїй
Пошматованій батогами дощів, ланцюгами снігів,
І кожен шрам – пам'ять –
Монетка тьмяна, що кидають нам –
Жебракам, нам – волоцюгам, нам – прочанам
У світі камінному,
Де жодної речі
Не зроблено з дерева.

Те, що забувають

*«Я до труни цей вечір не забуду:
До твого прислухався лагідного сну
І раптом зрозумів, почувши тишу,
Як порожньо, і мертво все повсюди...»*

(Поль Верлен)

Вечір гусне дощавим туманом,
Міцною кавою,
Що холоне на столі дерев'яному,
Соком горобини
Витиснутим в прозорий келишок часу:
Саме в такий вечір
Пишуться вірші, за які потім вбивають.
Вечір, коли Атман
Раптом летить у небо чужих снів,
Коли душа мандрує лісами
Давно зрубаними,
Давно перетвореними в попіл та порох,
Яким потім вбивали людей,
Хашами-пралісами, де живуть почварки:
Давно зниклі, яких навіть імена забуті,
Вечір,
Коли вірші пишуться, за які потім вбивають.
Але раптом:
Якщо хвилини ковтаєш старим вином,
І раптом розумієш, що все померло –
Все, навіть душі перехожих за вікнами,
Навіть поезія вчорашнього дня:
Розумієш: неможливо вбити те,
Що померти не може...

Місто моїх марень

*«На вулиці оцій магічної столиці,
Де будуть катеринки вечорами джигу вити...»
(Поль Верлен)*

Місто моїх марень
Все танцює свої божевільні танці
Серед ночі середньовічних схоластів,
Юрбою сірою заповнюючи свої вулиці-вени.
Місто магічне кішок і сажотрусів,
Місто, де поселилася смерть
І серед пивниць і шинків
Танцює свої танці
Під музику страшну катеринок.
Місто смугастих котів і товстих мірошників,
Крамарів тютюном просякнутих,
Повій, що фарбують борошном
Свої потворні обличчя
І губляться в юрбі гульвіс і писак,
Як губиться очеретина в болотах Нілу
І дивляться на чергову сальву
На честь перемоги піррової.
Місто, де мертві слова
Нанизують в намисто газет
І плетуть отруйне плетиво, що висне в повітрі
Як виснуть тенета арахн волохатих
В комірчинах, де поселилась тінь.
Місто магів, волоцюг та злодіїв,
Місто, що привиділось хворому деміургу
І зависло між печерами Плутона
І небом Урана синьобрового.
Місто, з якого тікають навіть паротяги –
Туди, в степ, де гудуть бджоли.

Жадання забуття

*“Хай буде забуття.
Поглянь на шлях – отой перед тобою.
Хай вітер осені візьме у нагороду
Кохання втомлене і радощі забуті, і свободу,
І нестить кучері, зачеплені совою...»*

(Поль Верлен)

Забуття совою сивою
Торкається кучерів –
Моїх та коханої:
Тої, далекої, тої, загубленої.
Забуття мені приніс вітер –
Цей, не сьогоднішній,
Цей, холодний,
Прозорий, незримий – цей.
Забуття крилате літає нечутно
Серед ночі світу сього,
Серед мертвих – на тінь мою схожих,
Літає. Пугачем мишолопним,
Банькуватим птахом сутінок
Серед руїн минулого,
Серед рукописів на війні писаних,
Серед слів давно сказаних і забутих,
Тоді
Коли світ ще був молодим,
А друзі живі, міста незруйновані
І душі вогнем не опалені – тоді,
Забуття мені приніс вітер:
Ось тоді, мандрівниче,
Сову-супутницю: Атену сколотську
Дай мені лишень нагороду:
Підступного чи то требу,
Плату чи то подарунок:
Радощі твої забуті,

Кохання твоє давно мертво,
Свободу твою ілюзорну:
На шляху твоєму то зайве:
На шляху твоєму лише полин
І махновські тачанки,
Для чого тобі ото... Для чого...

Те, що сховала ніч

*«...Серце моє, що дозріло
На дереві пізнання,
Серце моє, що вкусила
Змія,
Чорна, чорна ноче,
Може в тебе воно?»*

(Федеріко Гарсія Лорка)

Моє серце
Стукіт копит повторювало,
Підспівувало скорострілу,
Шаленіло, чекаючи поцілунок кулі,
Злітало разом з птахами в небо –
Синє, як сон лелеки.
Серце повстанця.

(Які вони холодні –
Краплі дощу весняного.)

Моє серце
Сховала до чорної скрині ніч:
Ніч-ворожка, ніч – діва вовчого племені,
Молода черничка
З намистом розірваним (зорі),
З розбитим дзеркалом Місяця,
З очима-безоднями,

Зачинила серце моє до темної скрині
Ключем з жилявої криці.
Серце повстанця.

(Які вони холодні –
Краплі, що падають з Неба.)

Моє серце
Співало реквієм
Часу нашому кульгавому,
Вторило ритму Сонця –
Шаманом з пророчим бубном,
Коли воно сховатись хотіло
За виднокрай покалічений,
Аби лишень не бачити
Як люди людей вбивають.
Серце моє загублене.
Серце повстанця.

(Які вони холодні –
Краплі дощу весняного.)

Серце моє
Уривки музики
Ховало у своїй пам'яті –
Музики порожнечі вічної,
Прізви бездонної – музики споглядання,
Де загубив я тебе – у яких нетрях ночі,
Серце моє неприкаяне,
Серце повстанця.

(Які вони холодні –
Краплі, що падають з Неба.)

Серце моє

Кусали змії чужих снів
Поцятковані знаками
На гнучкому хребті межичасу: ромбами,
Серце моє незахищене –
Серед холоду тепле, серед білої криги черлене,
Де шукати мені тебе?
Серце повстанця.

(Які вони холодні –
Краплі дощу весняного.)

Серце моє,
Що дозріло так передчасно
Стиглим червоним яблуком
Впаде в чорноту нірвани,
Живим годинником
Міряє нескінченність ночі,
Серце моє загублене,
Яке відшукати марно –
Серце повстанця.

(Які вони холодні –
Краплі, що падають з Неба.)

Там, за річкою

*«Я прийшов до межі, за якою
припиняється ностальгія,
за якою сльози стають
білосніжними, як алебастр...»*

(Федеріко Гарсія Лорка)

У краю за річкою
У країні, в яку немає шляхів,
А лише човен:
Човен-пором через ріку
З мовчазним веслярем
(Подаруйте йому монетку
З відбитком дельфіна або кесаря!),
У краю за межею-річкою,
За якою припиняється ностальгія,
І за якою не буває веселих спогадів
У тих, хто назад повернеться
(А таких немає – може будуть – але немає,
Чи то майже немає:
Аліг'єрі – виняток,
Він блукалець у синіх шатах –
Одязі кольору неба,
Він італік – їм інколи можна
Йти туди й повертатись,
У них ностальгія пошита з шовку
Білого, як алебастр,
У них, якщо дон, то Корлеоне,
У них якщо поет, то Петрарка).
У тім краю сутінків
Важко побачити тіні,
І сльози стають білими:
Чи то снігом, чи то гіпсом,
І то не краплями – твердими кульками,
Що стукають по кам'яній землі,

Де ніколи нічого не виросте:
Навіть полин: а я думав:
Чому він білий, він же не дитя снігу,
А тільки бастард мармуру,
А тільки ерзац квітів,
Які кидають у вино-трунок
Дегустатора Цицерона
(Дві шпильки в язик мертвий).
А я ще тут:
Ще тільки весляра-перевізника очікую,
Ще тільки керманичу:
«Сім футів під кілем!»,
А вже на тому березі хату,
І то не яму-сховище,
Не хижу бамбукову відлюдника,
А соломою криту мазанку,
Таки зимівник, таки курінь
В краю алебастрових сліз-бджіл,
Що приносять кам'яний мед,
В Ойкумені мармурових вишень,
Вапнякових яблук та гранітних грушок
Збудував собі сам того не бажаючи
І відаючи, і не жадаючи,
І латиною Томи Аквінського віршую
Про каменярів вільних – будівничих,
І сни бачу нетутешні,
Таки глиняні, таки по намулу писані,
І то не нині, а коли – вже забули,
Не ми, а пастухи бородаті,
Номади неприкаяні, не при Каїні,
Шамани з чашами для вохряної треби:
Коня очі сумні
З того табуна – дикого.

Даремно, все даремно

*«Даремно ти слухаєш вітер, що плаче
ніхто не тривожить твій слух серенадою...»*

(Федеріко Гарсія Лорка)

Даремно, друже, ти серед цих каменів,
Що ніколи не стануть хлібами,
Що лежать на шляху оленів,
Що тиснуть на землю як гирі,
Які чіпляють до годинників вічності,
Що міряють маятником буття
Кавалки Ери Козлотура і клишоного Фавна,
Даремно, друже, серед каменів сірості,
Серед цих брил духу важкості
Ти слухаєш вітер:
Його плач по людяності,
Його стогін осінньої туги,
Його спів про мертвих,
Що пішли в позачас,
У долину, в якій ніколи не цвітуть груші
І мигдаль гіркіший полину.
Даремно.
Ніхто не тривожить струни Неба
І банджо білих хмаринок:
Там тихо: над світом людей.
Тільки тут, в ущелині,
В долині вічної ностальгії
Ти слухаєш вітер,
У краю, де ніхто не чув серенади,
А тільки реквієм – один – для епохи.
А ти слухаєш вітер
На схилі гори,
Де не було дерев. Ніколи.

Дізнатись все

*«Бородатий янголе Ви насправді
Просто ліричний поет
Що бажає дізнатися все про Париж...»
(Гійом Аполлінер)*

Серед глупої ночі епохи занепаду,
Коли навіть Місяць заколюче себе в труну
Міжзоряних астролябій, і Муза мовчить
(Їй зашили рота шовковими нитками,
Тканими в Китаї роверів),
До мене в хату-фортецю сарматську
Залетів бородатий янгол
У чорній хламиді замість білої,
На порохотязі замість крил,
У боліварі замість вітру кучерів,
З рукописом замість саксофона
(У раю теж грають джаз – а ви і не знали),
Він завітав у мою квартиру-келію ненароком,
Чи то помилково, чи то випадково,
Чи просто зазирнув – як там живе безнадія,
Але йому потрібен був не я, а дивак Франсуа,
І то не богемний містик, а поет мрій,
І то не колишній солдат абсурду, а філософ,
Він не знав, йо Війон давно помер
(А може й ні – може він досі блукає
У пошуках себе і пише послання братам,
Що лишаться жити опісля нас),
А може просто – такі у нього жарти,
Бо всі бородаті янголи – ліричні поети,
І він лише хотів дізнатися про Париж – все,
А не тільки про пічкурів, що пливуть Сеною
Під мостом Мірабо, а потім під мостом Альма,
А потім під мостом Згоди і мостом Каррузель,
Бо пічкур – йому то що, не йому з моста Мистецтв

Кидатися головою в воду брудну і холодну,
Зображаючи «найкращого в світі потопельника»,
Яко Маркес – блукалець спеки,
Але в мене не було часу пояснювати,
Що в мене немає ста років самотності,
Є тільки хвилина в якій я живу,
Є тільки темрява, в якій я мислю,
Є тільки я, що є насправді ілюзією,
І що я не полковник, а лише капітан,
І то поранений колись в голову,
Хоча мені теж ніхто не пише,
Що це місто тільки трохи Париж нагадує,
Насправді це Едо, а я самурай,
Що вихоплює з простору шматочки весни
І складає з них фрази – перед останнім зітханням.

Повітряні кулі очей

*«Наші очі наче дві повітряні кулі
Які пливуть кудись
Дві кулі що в небі прозорому линуть
Навмання»*

(Гійом Аполлінер)

Я літаю над світом
На двох повітряних кулях:
Над світом старих димарів
Та іржавих воріт (скрип),
Між його рівнями (світу).
Я літаю над світом
У небі води синьої
З білими острівцями мрій
(Легко).
Очі – дві повітряні кулі –
Легші самої прозорості
Несуть мене
Над черепахами цегляними
(Чи то над черепами – живуть думки
Там)
(І то сумні переважно),
Над містами-кляксами
(Вночі – багаттями –
Недопалена грань автодафе –
Штучного, електричного –
Але нам байдуже:
Кому горіти, кому дивитися,
Хто дрова, а хто запальничку
Несе:
Їм аби єретика знайти-відшукати,
Їм аби видовище:
А мені горіти).
Я літаю над книгосховищами

Чи то пустелями: мертві слова
Для мертвих: оливо старих газет –
Подій не потрібних нікому,
Забутих, як забувають калоші
Перед посухою. Отою,
Що назавжди.
Данте. Блукав лабіринтом,
Де світла замало
Для моїх куль повітряних
(Свічка. Інферно.)
А я літаю, літаю, літаю
Над струмками асфальту
(Автомобілі-риби: куди і навіщо,
Який нерест залізних почвар-лососів,
У яких минулого витоках,
У яких джерелах бензинових
Ікру мечуть русалки металу
Зі скляними очима-фарами?
Світ.)
А я літаю, літаю, літаю
На повітряних кулях очей.
Там, де синява.
Там.

Dominus fata

«Володар осені мою майструє долю...»

(Гійом Аполлінер)

Мою долю майструє володар
Черлених кленів і холодного вітру,
Молока туману і прозорі води неба
Володар
Теше-витесує з теплого дерева жовтня –
Липи м'якої, як глина – вирізує
Днів моїх майбутніх божницю,
Ночей моїх одкровення мальоване.
Володар
Повітря п'яних легенд-п'ятниць:
Жорстоких, наче моє сьогодні,
Повелитель долин поцяткованих золотом
Та гір мокрих і важких каменів
(Бердо. І тижні краплинами ртуті
Для капелюха крислатого.)
Дні – крапками недописаних рондо,
Сонетів жовтого листа (осінь Петрарки),
Король нумізматів-крижнів
(Їм летіти, а мені бути – доля)
(І той повелитель ночі,
Отой лендлорд Місяця
Dominus порожнечі
Нині майстер – і то не кухля
З якого ми пили мед юності,
А долі – таки ренесансної –
Схизмата-єретика
У сірому плащі буднів.)

Серце-човен

*«Якщо вигадка – синява,
Що стане з невинністю, з дивом?
Що з серцем, що з серцем стане...»
(Федеріко Гарсія Лорка)*

Серце-човен у цій синяві вигадок,
У світі цьому розстріляному,
Де не лишається місця для дива –
Лише для смерті жебрачки (киньте їй
До капелюха шеляга, а в торбу спогади –
Єдине, що в нас лишилося-не-згубилося –
Для смерті - монашки монастиря Зневіри
Лише для неї біловбраної,
Світу-глуму, де навіть надію і ту вкрадено,
Де навіть надію – страждання останнє,
Вкрадено, розділено й пошматовано,
Куди пливеш серце?
Човнику мій дірявий
(Від куль залізних три,
Від уламків зими – чотири),
Човнику.
Напинаю над ним
Вітрило майбутнього – бо що ж іще,
Бо кудлате воно – псом білим,
Псом-привидом над морем отої синяви – вигадки,
Одіссеєм чи то Гераклітом:
Бо все пливе – навіть вигадка.
І все вітри, тільки дому –
Нема.
Потонеш колись човнику,
Коли пільма, і море як ніч, а не синява,
Потонеш в безодні
А дому... А дому нема.

Сховок

*«Що там у мені тайться
В таку сумну годину?»*

(Федеріко Гарсія Лорка)

Що там, у лабіринтах моєї душі,
У її найтемніших закутках,
У глибинах найглибших
Моря моєї свідомості?
Там тиша.
Яка там почвара
Ховається, нуртується, вирує
У темряви пущі
Душі моєї неприкаяної
Прочанина до Землі Невідомої
Terra incognita холодної?
Там ненависть:
Кубло своє звила

стиха

Наче стихія

мовчання.

Що там – у пустелі моєї свідомості:
Сахарі без жодного дерева,
Без жодного сховку-склепу,
Без жодної билинки-зернодариці,
Без жодної яшірки-усмішки,
Прудкої наче сміх Сервантеса?
Там самотність.
Що там,
У пралісі дрімучому моїх спогадів –
Давньому, наче смерть сама,
Замшілому, наче день негоди
Гіпербореї посліплюї-зоряної?
Там привиди –
Блукальці епохи невизначеної

Чужої і навіки темної.
Там.
Що там – між рядками моїми
Недоречними,
Між словами віршів моїх
Так невчасно сказаними?
Там прірва –
Куди мені падати-помирати,
Летіти-тікати
Чи то просто бути-не-бути
Там.
Не тут.
У сховку моєму.
Неіснуючому.

Ті, інші

*«Це ті, інші, танцюють під звуки скрипки
На якій грає смерть-привид.
Ті, інші, сп'янілі від срібла, холодні люди...»*

(Федеріко Гарсія Лорка)

Зима. І світ чи то посріблений,
Чи то заморожений. Чи просто мертвий.
Тимчасово (у це хочеться вірити,
Хочеться тепла серед мокряку холоду).
І в цьому світі твердої води
(Що заморожує саму думку
І навіть людяність)
Прийшли ті – хто танцюють під звуки
Скрипки залізної
На якій грає сама Смерть невдаха –
Бліда селянка зі срібними кульчиками,
Що збирає свій урожай пшениці людської –
Замороженої. Як і все (бо зима).
Холодні люди. П'яні від срібла зими.
Замість крові у них антифриз.
Чи то люди чи то привиди
Зими божевільного січня.
Не першого. Але волохатого.
Як хвіст мамонта,
Що висне в епоху нагадуванням
Про часи кам'яних сокир.
Колись цих людей-привидів
Я теж у ніщо перетворював,
Але скрипка, як і раніше, звучить.
Все танцюють, танцюють, танцюють
Привиди серед снігу – води мертвої
Танго страшне і потворне.
Під музику. Смерті.

Театр абсурду

*«На вулиці якійсь посеред Міста Марень
Все буде, наче тут ти жив уже колись...»
(Поль Верлен)*

Арлекін на фронті

Все наче сон – як вигадка,
Війна між чорних пірамід
Поміж копалень-нір,
Де люди мороку глибин
Несли нам чорний камінь,
Такі ж мальовані як тьма.
А нині ось – хоч і зима,
Та вдягнений в плямисте
Зі смертю бавиться
І грає роль смішну невдахи Гамлета
Веселий Арлекін.
Комусь дарує смерть,
Ховається від куль,
Стріляє в сепарів,
Порембриків кладе із кулемета,
Жартує (часом недоречно)
І рие землю
Безтурботно...

П'єро на фронті

Блідий поет,
Колишній меланхолік-вчитель,
Артист сумної гри,
Філософ ностальгій (колишній),
Співець модерну, майстер алегорій –
Гірлянди мертвих слів,
Закоханий (колись) –
Таки невдало.

Творець метафор, текстів і поем
(Колись).
Він нині офіцер:
Три зірочки на теплому бушлаті.
Приціл перевіряє:
«Вище три,
Від основної – правіше п'ять...»
І сумно батареї
Команду віддає:
«... фугасним... Постріл!»

Коломбіна на фронті

Колись давно –
В минулому житті
Вірші складала
Серед міста мрій,
Весела Коломбіна
(Життя як водевіль),
А нині рвані рани шиє,
Бинтує у шпиталі польовім,
А потім кличе
У журбі своїй захмарній
Старого Бога.
І черлені плями
На білому халаті.
Бо зима. Назавжди.
Чи хто зна.
Веселе і трагічне танго
Танцює з нами смерть.
І безтурботна Коломбіна
Колись яскраве плаття
Носила. Нині білий.
Халат. І запах крові.
І війна...

Діана порожнечі

*«О, Діано, Діано, порожня Діано!
Випуклий звук, де збожеволіли бджоли...»
(Федеріко Гарсія Лорка)*

Металеві бджоли залізних вуликів
Не сплять ночами Діани –
Блідої красуні високої порожнечі.
Металеві бджоли
Гудуть в краю божевілля,
Навіть коли Зима –
Гостя недобра,
Біліша блідої Діви,
Кров перетворює в кригу,
Летять металеві бджоли
Збирати мед одкровення
До квітів білого снігу.
Діано, бліда Діано!
Діво чорної порожнечі,
Навіщо ти нас кличеш
Слухати цю пісню –
Пісню бджіл божевільних,
Стогін почвар сталевих.
Пасічники зимові:
Пасемо бджіл металевих
В краю пірамід чорних,
У світі тіней і світла:
Кольорів не лишила
Нам діва сумна Діана:
Тільки чорне і біле,
Тільки відтінки сірого
Ночі зими останньої,
Ночі холодних зір,
Ночі почвар Плутона,
І вітровія Борея

І весляра Харона.
Навіщо, бліда Діано,
Прийшла урожай зимовий
Збирати в свої комори?
Навіщо ти наші душі
Женеш у свою пустелю
Жахну і таку зловісну,
Як попіл, замішаний снігом...

Крижаний архангел

*«Впала з гір водяна громада.
Занудьгували квіти і коні.
І ти застиг, крижаний архангеле,
Під синьою тінню моєї долоні.»*
(Федеріко Гарсія Лорка)

Брудної зими і сльотавої осені
Тиша.
Епоха змішує у горнилі пристрасті
Сніг з кавалками бруду:
Сірість.
І тільки
Тіні усмішки в зіницях черепа
Нагадують про паяців безчеревикових
Не нашого цирку – ясеневого
(Три жмені срібла
Ночі позіркованої:
Срібла для куль).

А десь сурмить крижаний архангел,
І тіні сині над світом холоду
Води, що стала крицею,

Води – буття прозорого,
Води – першопочатку дзвінкого
(На камені – краплями,
У висотах – крижинами).

Взимку нудьгують коні:
У свічаді ока далечінь сталева,
Взимку нудьгують круки:
Чорні – на снігу білому:
Їм літати над простором
Біло-сірим застиглим,
Їм дзьобати жниво війни застигле.

А десь сурмить крижаний архангел,
Нам – пісню звитяги горами повторену,
Нам – музику холодної вічності,
Нам – кантату лету нестримного,
Нам – номадам неосяжного.

Скрипка дощавої ночі

«Цієї ночі дощ як ніжне тихе море

Скрипаль глухий я граю на струнах дощу...»

(Гійом Аполлінер)

Я звук грати на залізних скрипках
Музику білої панни з очима блискучими,
Що дарує безодню Ніщо (і панна, і музика),
А тут дощ – чи то другом сумним,
Чи то прочанином, чи то просто морем –
Морем Дощу.

А я скрипаль глухий, що пішов у Мовчання
Від своєї музики тікаючи.

А в цього гостя-базіки струни:

Скрипка-клепсидра мокра і зачарована:

Грай, скрипалю, грай оцю сумну музику,

Яку ніхто крім тебе не чує,

Яка нарешті не дарує нікому Ніщо,

Яка тільки посмішка

На вустах мідного Будди.

А ми живемо в новелах Борхеса

Серед пампасів Аргентини сріблястої

(Кому ще срібляників не дісталось?

Дзень-дзелень кожному – в калитку,

До скрині-сховища: як не дідівської,

То все одно залізом оперезаної й череватої).

А в западині ночі дощ –

Недостатньо теплий для Півдня,

Недостатньо блискучий для ножа гаучо,

Недостатньо холодний для Порожнечі,

Недостатньо тихий для Споглядання.

Володар осені

*«Володар осені мою майструє долю
І квіти заважкі мені
Й плоди занадто солодкові...»*

(Гійом Аполлінер)

А моїм життям бавитьсяя

Володар осені:

Жовтоокий руками холодними:

Грається повелитель вихорів:

Бо життя моє – йому іграшка:

Похвилинена, кленолистяна.

І кому який сенс шукається,

А мені вітер над стріхою,

Де старих гнізд горобиних

Купа спогадів,

А на дворі життя калюж брудних:

Кожна як не свічадо то дзеркало,

А мені сонця півжмені і то далекого

Негутешнього і байдужого,

А мені товаришем забуте опудало:

Співбесідником і порадником,

Що тобі дні мої, повелителю осені,

Оберемком листя – і то в вихорі,

Кудись несеш, бо навіть:

Забагато осінніх філософів

На землі сарматського холоду:

Кому весна, кому теплий прихисток,

А мені сад осінній з квітами падолистовими:

Останніми, може айстрами,

Що вітер осінній напоїти збиралися

Своїми пахощами йому непотрібними.

Чому ж блукаєш садом моїм, володарю,

Садом оцим вічної осені.

Вогні серед порожнечі

*«Темряву виднокраю
Обгризають вогні.
(Сказав же вам: залишіть,
Залишіть в полі мене серед темряви –
Плакати.)»*

(Федеріко Гарсія Лорка)

А може це все, що лишилося:
Вогні – далекі, жовті, лускаті.
Острівцями миттевіми.
Серед нескінченної темряви:
Може когось і гріють,
Але не нас – задалеко,
Може когось і сплячуть,
Але не нас – людей попелу,
А може так і потрібно
(Комуś, не мені,
Комуś, мудрішому,
Хто зрозумів для чого це все)
Вогні – на чорному виднокраї,
Що погризли темряву, як сир миші.
Вогні. Бо колись поет країни млинів
і вершників

Плакав гітари струнами
І просив його серед пустки поля
залишити

Серед тої тьми нескінченної:
Бо гаснуть світильники розуму.
А я теж прошу мене серед поля забути:
З двома дірками від куль коло серця
У степу цієї країни возів і комоней,
Що без прихистку, без захисту,
Без кінця і початку – в степ блукальцями
Від одного лиману до сивашу іншого,

Отих гривастих копитоступів
Залізом важким підкованих,
Країни
Нехай не такої теплої
Але теж з вогнями жовтими
автодафе,
Де кожен третій вигнанець – гідальго
З очима сумними каштановими,
Лишіть мене серед порожнього степу,
Тільки не плакати – помирати.

Погляд Неба

*«Скло сіре хмар, хто крізь нього
поглядом неба подивиться мені в очі?
Все це Місяць, Місяць
Над долиною мертвих...»*

(Федеріко Гарсія Лорка)

На землі оксамитовій
Де кожна левада – долина мертвих
(А ви кажете: «Глен»,
А ви кажете – то все льодовик вирив),
А насправді забагато всього було
На цих пагорбах і на цих рівнинах,
А насправді забагато нас помирало,
А тепер дивиться Небо
Крізь скло сірих хмар
На нас неприкаяних
На нас – посипаних попелом,
А кожне дерево
Ховає в собі розп'яття,
Як ховає в собі кожний кремінь

Предковічну сокиру Каїна
(А ви кажете Місяць
Підсліпкуватим злодієм
Розтрощив свої окуляри
І тепер блимає ночами синіми
Над кожною долиною мертвих),
Бо навіщо:
Кров стає чорноземом
У долинах могил
«Де нас триста як скло»,
Скло сірих хмар
Закіптюжене димом історії,
Чи буде кому згадувати,
Що кожна долина тут –
Долина мертвих?
На землі оксамитовій
Ті хто лишились
Розкривають очі,
І в них зазирає Небо.

1933

*«Я не вмію писати про смерть.
Можливо, тому, що це не тема для поезії,
А страшна буденність...»*

(Клод Мішо)

Чорне сонце чорного року,
Чорний хліб – тільки в мріях,
Тільки у снах, а наяву – смерть. Тільки.
І прапор кольору крові
Над сільрадою-домовиною,
Де сидять вурдалаки-зайди,
Що прийшли забирати останнє,
Останнє зернятко, останнє, що прийшли-принесли
Смерть.
Чорну, як все (окрім прапора)
У цій державі привидів,
Що блукають, блукають, блукають
І сіють, сіють, сіють
Смерть.
І може нічого вже не лишилось
Людям нашим до землі звиклим:
У долонях, які колись
Тримали хліб і зерна для чорнозему
Нині пуста: дарували б хоча б чорну мітку:
Нам, у долоню кожному,
Але шкода їм навіть це:
Вони вирішили, що нам
Не можна бути, не можна орати, не можна дихати,
Не можна співати і вишивати, не можна жити.
Вони вирішили саме так:
Хоча знали: ті, хто виживуть
Не будуть про це співати своїх сумних пісень
А лише зуміють взяти до рук
Скоростріли.
У майбутньому.

Серце дозрілим яблуком

*«...Серце моє, що дозріло,
На дереві пізнання добра і зла,
Серце, яке вкусила змія...»*

(Федеріко Гарсія Лорка)

Серце моє – ти дозріле яблуко,
Що висне на гілці осені холоду,
На гілці, розхитаній вітром,
Яблуко, яке забули зірвати.

(А сніг холодний
На землі попелу...)

Серце моє – ти ліхтарик,
Для блукань у півтмі війни,
Ліхтарик з яким читаю слова,
Писані в книзі поета
Давно розстріляного...

(А сніг холодний
На землі попелу...)

Серце моє – ти мішень,
В яку досі ніяк не влучили,
Яка білою плямою на карті смерті
Поки що. До часу – серце.

(А сніг холодний
На землі попелу...)

Серце моє – ти мій знак вказівний,
На шляхах вічного холоду,
На мінному полі життя,
Там, поміж пострілами,

Там, за межею «бути».

(А сніг холодний
На землі попелу...)

Серце моє, коли зледенієш
У холоді вічному Всесвіту,
Чи то станеш попелу жменькою,
Згорівши на цьому пожарищі,
Знай, ти дозріло, як яблуко.

(А сніг холодний
На землі попелу...)

Дві кулі для Сократа

*«Рівниною ріка малює візерунки.
Скажи, Сократе, що ти зміг
Побачити в потоці, що до смерті плине?»
(Федеріко Гарсія Лорка)*

Сократ з автоматом – у бліндажі сирому,
Коли осінь дощава року оцього Божого,
Чотирнадцятого, року неба розколотого,
Місяця падолиста – також розхристаного
Як ми.

Гай, гай, Сократе, де твої запитання,
Що стиглими плодами з дерева висли:
Дерева пізнання. Гай, гай, Сократе...

Для Сократа дві кулі – в когось в обоймі,
В когось по той бік життя і липкої смерті,

В когось по той бік лінії вимірів простору,
По той бік людяності, по той бік Всесвіту,
Де нас нема.

Гай, гай, Сократе, нащо замість хламиди
Одяг плямистий на плечі старечі,
Нащо замість сандалів на ноги берци,
Чи то в Елладі заохолодно, чи то просто Скіфія,
Там, де ми.

Для Сократа два уламки важкі залізні,
Два дзьоби крука смерті, що поки що сплять,
Там – в обіймах ящика дерев'яного,
В зелене фарбованого, там, за межею добра,
Де нас нема.

Гай, гай, Сократе, тут забагато цикути,
Тут чаша інакша, тут для кожного,
Тут не втекти, тут цикута всюди, для всіх,
Гай, гай, Сократе...

А ти хотів мислити про людину,
Не про мішень, не про час, що плине,
А про людину саме і душу її нетлінну,
Нині стріляєш в простір – туди,
Де нас нема, де людей нема...

Цвинтарі холодного Місяця

*«... і такими холодними стали зорі,
що місяць розкрояв гору Венери,
своєю кров'ю попелу розмивши цвинтарі...»
(Федеріко Гарсія Лорка)*

Підслуханий діалог тіней Арістарха і Платона. Записано в ніч повного місяця в бліндажі «Безнадійний» у жовтні 2014 року.

Арістарх

Місяць – це просто кам'яна куля,
Яку розстрілювали з кулемета
Люди, що очі ховають
За чорну маску ночей.

Платон

Білий лебідь
Летить над озером мрій,
Коли Місяць оповні,
А серце, як флейта,
Повниться музикою
Містерій.

Арістарх

Місяць – це місце для цвинтаря,
Де попелом наших душ
Заповнює кратери
Мойра.

Платон

Евтерпа
Танцює під музику темряви,
Коли світло бліде
Сріблястого Місяця –
Цього оракула одкровень

Падає бризками водоспаду
На спогади,
На тіні минулого.

Арістарх

На тому кладовищі
Місця вистачить всім:
Навіть Ерато –
Співи її недоречні
Цієї години:
Коли оком червоним
Блимає Марс.
Мертве світило
Для мертвих.

Платон

Цей свідок блідий
Буде світити й тоді,
Коли муза остання –
Клію сумна
Буде співати Республіки гімн:
Свідок блідий
Наших прозрінь.

Арістарх

Калліопу вночі
На розстріл вели
Троє тупих троглодитів,
У руках волохатих
Затискаючи автомати,
Терпсіхору в заручниці
Захопили три сепари
І кинули в темний підвал.

Платон

Білий лебідь
Летить над Елладою,
Мельпомена одна
У Скіфії темній
Лишилась самотня.
Білий лебідь
Прилетів в мої сни,
Білий лебідь...

Арістарх

Я думав це кров
Розмиває цю землю Ахілла
Та Антіопи.
Я помилився: в жилах людей
Замість крові
Попіл з водою Стіксу.
Місяця кров
У серцях людей Ідантура.
Нічого крім попелу
На землі Кіммерії,
Нічого крім попелу.

Платон

А в снах – білий лебідь.
Уранії птах.
Доки панфлейта звучить,
Доки вино в кратері гусне,
Доки кіфара струнами
Ночі тривожить,
Доки...

Ключ від згорілої хати

«Земля і Небо ставляться до людей як до собак.»

(Лао Цзи)

Хто відшукає
Старий колодязь,
Кине у нього
Діряве відро,
Щоб спіймати відображення
Хворого місяця –
Цього старого меланхоліка,
Блідого онука Космосу.
І буде слухати
Як скрипить дерев'яний журавель
Який пив щоночі росу
І беріг чорну воду
З глибин землі,
Щоб втруїти нею
Вогненного вершника,
Що скаче на сліпому коні
По землі, що не бачила
Нічого крім пожеж та моровиць
І чобіт покидьків.
Хто відкопає
Іржаву шаблюку,
Зариту старим отаманом
Під розтрісканим дубом,
З якого стирчать ікла
Сивого вепра,
Якому блискавки подарували вічність.

Сон мертвого дерева

Мертве дерево спить
Снами жовтими снить
І не відає –
Люди з чолом Герострата
Волохаті створіння, вусаті
Зубом сталі припинюють жур –
З того дерева зроблять
Знаряддя тортур.

1982

Шати небосхилу

*«На край небосхилу, туманний скорботний,
Йшла ніч, набрякаючи зорями й тіннями
А я, бородатий чаклун оповідок,
Слухав говірки каміння й рослин.»*

(Федеріко Гарсія Лорка)

Тим, хто був поруч в серпні та вересні 2014 року.

Серед ночі степів
Кольору ряси старого монаха –
Учня спокійного Будди – дивака Гаутами
Я слухав слова звіробою,
Говірку кущів полину
І шепіт каміння – брил вапняку,
Уламків граніту – тоді,
Коли ніч вагітніла зорями,
Коли маятник хотілось зробити з уламків
Старої залізної смерті, що теж втомилася бути
І розсипалась – іржею, уламками криці.
Ноктюрн віщуна: так хотілось
Зазиринути у схованки Часу – кульгавого карлика,
Знати хотілось – кому який жереб
Випало. Що і для чого, зараз чи потім,
Кому і навіщо. Чи просто хотілося бути
Чи метеором згоріти – спалахом ночі степів,
А ніч наче гостя, була схожа на сцену
Страшної вистави, і ми гомоніли – бо осінь.
Час одкровень, а не смерті. І кожному – трохи епохи.
Шматочок.

Ми не помремо.
Ми наче зорі
У тьмі. Просто вічні.
Як Всесвіт.

Розірване небо

*«Подивіться, розірвано небо
тінями привидів
серпневої прохолоди вечора!»*

(Федеріко Гарсія Лорка)

Тим, хто не повернувся (на відміну від мене).

Небо розірване:

Тільки шмати тої тканини синьої:

Шийте з неї шати паяцам:

Бо в світі де все розділено-розірвано

Все, навіть небо

Шматовано привидами

Серпневої прохолоди вечора:

Того самого серпня,

Жаркого і металевого,

Того гішпанського –

Де кожному гідальго кулю,

А кожному мрійнику смерть,

А кожному блукачу степ

І безнадії кавалок.

Серпень заліза розпеченого:

Привиди прохолоди вечора

Тинялися між зіницями яструба,

Між сторінками книги

Про сліпого філософа.

А ми тоді тільки вчилися

Розуміти, що смерть кумедна,

Що вона тільки вигадка,

Тільки ілюзія

Нашої свідомості хворої.

Ще рахували ми дні й години

До заграви світанку літа –

Бодай останнього, бодай недоречного,

Але нашого.

А ріка все текла.
І то не мідна, а синя.
Я думав – то клапоть неба –
Заплата його шовкована.
А то просто ріка – каламутна,
Наче епоха Аларіха.

Кінь вогню

*... Кінь огнений, і дано вершнику його
взяти мир від землі, і щоб один одного вбивали,
і дано йому меч великий.»*

(Апокаліпсис. 6.4)

Огнений кінь мій спогад топче копитом
Траву моєї пам'яті, чебрець минулого. Огном
Стає над степом полиновим і над казкою зела
Огненна грива, вітер сонця. Кінь-війна.
І одкровеннями вуздечки брязкіт-двін,
В отій пустелі духу, в пустині німім.
В западинах-слідах коня важких копит
Виблискує вода гріхів, у ній втопився світ.
Вода, що з хмар «сьогодні» падає униз
Нажахано горить хаток і селищ хмиз,
Облуда віри чорної, пророків злих слова,
І каламуть ріки буття, задушна ніч німа,
А кінь огнений спалює незрячі дні,
Оцю надію «завтра», оці вигадки дрібні
Що все це сон. Кружляє попіл на семи вітрах,
Що стане добривом полів родючих - нині прах,
А нині час коня огненного - страшний рубіж,
Доби Армагеддону, і долини, що встромляє ніж:
Ніж бронзовий в майбутнє, спокій і життя
І все минає... Лише попіл, прах... І забуття...

Тільки шматочки тиші

*«Все на світі заломилось,
Залишилась тільки тиша.»*

(Федеріко Гарсія Лорка)

Якщо тільки тиша лишилась тобі,
Якщо ти зникаєш, як тінь у юрбі,
Якщо тільки тиша в паузах слів,
Між пострілом, вибухом, клаптями снів,
Тиші шматочки лишилися тобі,
Як нагорода в оцій боротьбі,
Вагомі і довгі, як краплі політ,
Важкі й незбагненні, як зранений світ,
Вагомі, як краплі, що небом пустим
Тобі подаровані. Хмара як дим.
Несила їй виснути - зникли світи,
І тиша шматками між громом. І ти.
І кожен шматок це раптовий антракт
Страшної вистави: що постріл, то факт.
Не степ це, друже, це є Колізей,
Пісок на арені і сотні очей
Байдужих плебеїв. Живемо отак,
А потім колись червонітиме мак,
На цій не чужій нам землі без людей,
В степу полиновім, що білий, як день.
Мірило життя нам ці тиші шматки,
Оті - між рядками, оті - самоти.
Ми очі відкриємо краплям важким.
Земля наче вохра. А спогад як дим.
Мій друже, забув ти, що ми на війні
Як тихо... Як тихо... Як тихо... Чи ні?

Озираючись

*«Я мужність знайшов озирнутись назад
Трупи прожитих днів
Встилають мій шлях
Я хочу оплакати їх...»*

(Гійом Аполлінер)

Не тільки мертві дні залишаться позаду
Коли знайдеш собі хвилину озирнутись,
Не тільки час тобі негодою насипле граду,
І нині не траві доводиться додолу гнутись,
Якби ж то лише так - якби то тільки мертві дні
Дивилися на нас мов спогади сумні,
Очима мертвими скляними із загублених листків
Отих торішніх кольорових злих календарів,
Якби... Якби лише вірші й потрошені слова
Блукали в пам'яті... Аж там лиха зима,
Ота... Там шанці, бліндажі і люди - ті, яких нема.
Не тільки мертві дні... І моторошні сни... Дарма.
У пам'яті кутках, у снах живуть вони –
Солдати - друзі, що ти втратив на війні.
Годин страшних, яких орди бреде юрма
І ти у ніч глуху шепочеш: «Не дарма
Все що було, весь біль, що ним пульсує часомір,
Все що зробив, звершив всьому наперекір,
І смерть, що самотою з вічними «чому»
Тебе відвідала на хвильку і пішла у тьму,
І вітер, що співав тобі псалом
І ми, що йшли в майбутнє напролом...»

Тануть сніги

*«Не описати те, що бачив я словами,
Та тільки так: повір, відчуй!»*

(Райнер М. Рільке)

Сніги вже тануть,
А сонце регоче нам в очі
Затятістю шотландського тана.
Як легко відчути,
Що смерті немає,
Є лише вічність –
Для тебе, для мене...
Тільки – як боляче,
Що спільних друзів
Поруч немає
І вже не буде
Ніколи, ніколи, ніколи...
Цієї весни підсніжники
Пахнуть димом.
Цієї весни земля
Пахне кров'ю.
Світ почорнів, збожеволів,
І тільки клаптики неба –
Порожнього, як слова Заратустри
Падають у нашу свідомість.
Підставляю своє серце
Залізним бджолам смерті.
Стріляйте!
Вбийте краще мене,
А не свободу
Моєї країни!

Ніч залізних бджіл

*«Дихай темрявою землі і знову
Дивись!»*

(Райнер М. Рільке)

Вихор вогняного вітру
Розтривожив вулик залізних бджіл.
Вони жалять нас прямо в серце,
Вони чорні як сама темрява,
Вони літають від чорних виродків
До наших сердець вогню.
Але в наших руках теж
Залізні квіти лютневої ночі
В яких залізні бджоли
Збирали мед небуття.
І ми кожного чорного виродка
Навчимо, що немає безкарності,
Скажемо – не словами –
Гудінням бджоли,
Що неможна людей вбивати,
Неможна народ називати
Стадом і тупим бидлом,
Не можна безкарно
З країни робити цвинтар,
Не можна безкарно
Служити бандитам і виродкам.
За своє непорушне право
Це сказати відверто
Ми платимо своїм серцем
Своїм молодим життям.

Степовий вітер 1171 року

І це фарби мої? Це палітра моя?
Цей набір сірих плям?
Серед сірого міста і сірих людей
Де на площах гуде колізей,
Де тортури – буденність,
Де схиблених часом ідей,
Кольорові обгортки
Кидає в юрбу берендей.
І цей край – моя Русь?
Ця юрба – мій нарід?
І цей злодій на троні - мій князь?
На коня би і в степ!
У долонях відчуті руків'я меча!
І захищаючи Київ щитом
Волю відчуті еством!
І під свист диких стріл половецьких
Чергову орду гнати степом за Дін!
Бавлячись ставити долю на кін!
Московитів навали топити в Дніпрі*
І «шоломом іспивши із Дону»
На площі почути Бояна пісні!

Написано весною 2010 року від Різдва Христового

Примітки:

* - У вірші відгомін подій 1169-1171 років коли князь володимиро-суздальський князь Андрій "Боголюбський" зі своїм військом доценту зруйнував, пограбував і спалив Київ.)

Меланхолійний підсніжник

«Рись

Снилась у лісі заблукалому мельнику...»

(Даниїл Хармс)

Березень кульгавим сухотником
Шкутильгає між будинками алюзій
Хворого міста навіювань,
Кварталами календариків,
Де намальовані котики –
Не ті, що пухнасті й весняні,
А ті, що бруднять черевики рівноваги
І псують меблі спокою
Гострими кігтями образ,
Де садист-потворка
Уявляє себе поетом.
А скриня з наркотиками
Яку сомнабули називають «телевізором»
Перетворюється у скриньку Пандори
Де навіть на дні –
Навіть на тому темному і глибокому дні
Не лишається надії
Хоча б у вигляді томика Флобера
Чи вусатого Бержерака – того, що де.
Сірано!
Тобі пощастило –
У твій час філософи
Розуміли слово «честь»
І володіли шпагою,
Не носили рожеві окуляри добробуту,
Не співали дифірамби сифілітикам,
Не славословили маніякам,
Не ходили біля їх пам'ятників.
Бароко. Епоха великого «не».

Перший день падолисту

(Пам'яті героїв листопадового зриву 1918 року.)

Бруківки твердь і погляд лева кам'яного,
Звук кроків, світло ліхтаря старого,
В холодному тумані мріє сивий Львів.
Ми лицарі абсурду – нам сваволю
Дарує ніч звитяги.
І ножів,
Якими крає нашу плоть підступна зрада,
На шальки терезів кидали долю,
Про Волю мріяли стожарами вогнів,
Нам Слово – знак, і смерть - відрода,
Над ратушею стяг, метал холодних скорострілів,
Ще Сихів тільки марево в імлі...
Судилось полягти в сирій землі
Цій жмені козаків під кулями жовнірів
І мрію пронести крізь заметіль,
І крізь Базар, і тиф, і крізь квадранти смерті
В шинелях сірих лави, слово ЗУНР,
Листки пожовклі на старезних мурах,
І падають слова як листя яворів.
Ти жив - не жив, але палав, згорів!
Нам бути тут, на цій межі
Нам вічно йти по цій стежці
Назустріч вихорам, вітрам,
Зневірам, темряві і зорепадам.

Сліди тварин

Серед трави зім'ятої вітром
Дикий кіт зі зламаним годинником
У лапах простору.
Блукаю лісом історії
Де замість дерев ідоли,
Де замість суниць – вовчі ягоди,
Де замість неба – дірява парасолька Мао
Де замість вовка – Калігула
Влаштовує чергову оргію
Чи то у Римі бундючному
Чи то в Москві у горілці втоплений.
І всі стежки переплутані,
І всі білки – «білочки»,
І кожен ведмідь людожерисько
І кожен гриб мухоморище...
Кортить на галявині
Собі могилку вирити
Але заступ зламаний.
Тому блукати приречений
В цьому лісі дрімучому
Не одне літо-літечко
А ціле тисячоліттячко
Аж поки журавель
Чорним мічений
Не заспіває світанку
Пісеньку...

Монолог Володі

Я сам би пішов, бо набридло
Стояти опудалом, посміховиськом,
Ідолом жадаючих жертвоприношення,
Знаком оклику після висновку,
Що всі мої постулати хибні.
Я би сам би втік
Від юрби пролетарів
Розгнівано-розчарованих
Кудись на острів Утопію
Чи в колгосп імені Марса і Енгельса
Служити атлантом в свинарнику.
Я би сам пішов –
Не пішов би – побіг
У Швейцарію
З цієї країни дурнів,
Але ноги примерзли –
Примерзли намертво,
Приклеїлись отим місивом
Червоно-бурого кольору,
Що назбиралось у підвалах
Тюрем –
Там, де всіх незгодних
З моїм вченням однаковості
Розстрілювали.
Тому підпиляйте
Мій постамент запереченням.
Буду кататися
З годиннико-шоколадної Швейцарії
До холодно-болотної Фінляндії
На металевому брудному потязі.
Відпустіть мене в історію...

Знак

Намалюй мені Волю.
На листі дерев,
На втомлених вітру раменах,
На персах хмар...
Намалюй мені Волю!
Не пензлем – мечем на давніх курганах,
На глеках зчорнілих,
Де молоко офіри
Мішали з кров'ю биків.
Намалюй мені Волю!
На шаблях іржавих,
Що краяли плоть,
На краплинах дощу,
Якими плакало Небо.
Намалюй мені Волю!
На землі полотна, на квітах ниток,
Коли вишивали чорним Долю – не комір...
Намалюй мені Волю!
Сарматськими знаками
На мертвому дні Кальміусу,
На могилах, що криком кричать
Нащадкам глухим.
Намалюй мені Волю!
На гомоні тирси,
На дзвіницях Батурина,
На трьох колосках...
Вітчизно правічна!
Твоє одкровення
Кров'ю на пензель.
Малюю картини
Волі жаданої
На чорному полі ночі...

Може

Коли прийдуть новітні яничари
Хто зможе знавіснілим пояснити
Що душу українську зберегти
Важливіше за гаманця примари

Що бавлячись вони уб'ють надію
Гру слів спотворять в лайки каламуть
Вервечку оберегів обірвуть
Лишаючи нащадкам ностальгію

І може статись так
Трипільський позабудуть знак
І на могили козаків здіймуть рискаль

Над Києвом старим
Нависне Третій Рим –
Кривавий стяг підніме там москаль...

2010

Три клоуни

« - Отже, прощай моє завтра!»

(Акутагава Рюноске)

Я думав завжди,
Що клоуни бувають лише смішні
Але виявляється,
Що в оцьому цирку слов'янському
Вони бувають страшні й потворні.
Три клоуни
Над лісами, степами й болотами
Грають свою виставу
Огидну й жорстоку –
Хоча й смішну.
Три клоуни –
Маленький, товстий та вусатий
Зображають Наполеонів,
Калігул та Дракул.
Сміємося, бо що ж іще?
А вони зазирають –
У кожную шпарку-шпариночку,
Виглядають з кожного дзеркала
Три паяци
Вважають, що страта
Це повчально і весело,
Що вони не вар'яти
І не скоромохи,
А пророки і цезарі.
Дзвіночки калатають
Публіка від моря до моря
Тішиться...

2013

Слова палаючого куща

*«Сьогодні піду ненадовго.
Начебто для мене вже все ясно,
і я особливо не затримаюсь.»*

(Сюгоро Ямамото)

А ви знаєте, що людей вбивати не можна?
Ви знаєте цю просту істину,
Сказану ще сивим пророком
Народу-блукальцю пустелями істин?
Невже складно так запам'ятати
Всього два слова
Давнього як світ одкровення?
А ми все ставимо –
То знаки питання,
То знаки оклику
Холодне повітря
Змішуємо з холодом слів,
А тим часом залізні почвари
Вдягнені в чорне
Катують людей.
Їхні іржаві душі
Просякнуті отрутою,
Здатною світ
Зробити покійником.
А ми все сперечаємося
Чи досить чорним є грак,
Що сидить на снігу,
Чи є людяність і душа
У старій металевій сокирі
Яку забув нагострити
Вузьколобий кат.

Над

*«...Що я шукаю тут, на Тисі?»
(Ендре Аді)*

Що я забув тут – над Дніпром?
Чого шукаю? Може напролом
Себе спитати щодо сенсу
Свого буття, чи зміст який знайти
У зламі дерева.
Своєї самоти
Я не уникну. Не втечу. Доволі.
Верлена смуток і Гійома «Алкоголі»
Не заберу у чорну німоту.
Прощай.
Тут залишайся, споглядай
Себе домучуй. Про Вітчизну мрій.
А з мене досить. Доста.
Хочу Волі.
Втомився від тілесної тюрми.
І від нудьги, що чути в слові «ми»
Сітхартха привідкриє двері в порожнечу.
Сумуй земля. Негречна. Чи свавільна?
На хвильку вільна чи назавжди божевільна?
І ворожи над видивом повстань
Майбутніх...

2010

Святий вогонь

*«Не бійся досвітньої мли, –
Досвітній огонь запали,
Коли ще зоря не заграла.»*

(Леся Українка)

Вогонь

Прийшов у давнє місто
Очистити його від скверни,
Спалити масний бруд,
Що налипав до бруківки
Десятиліттями та декадоепохами.
Його запалюють не жерці,
Не бундючні сенатори,
Не любителі смаженого,
Його запалюють діти –
Діти зимового повітря,
Діти розхристаних вулиць,
Діти білого снігу,
Діти літаючих слів.
Цей вогонь – шматочок сонця,
Шматочок першопочатку Всесвіту,
Посланець одвічного.
Згорають у ньому брудні думки,
Брехливі слова і чорні роботи.
Сонце, ми любимо тебе!

Січень 2014 року

Біла барикада

«Ми сказали прощай цілий епосі...»

(Гійом Аполлінер)

Ми будуємо барикаду зі снігу,
Ми теж альбігойці
(Бо сніг білий) –
Діти нової щемливої віри
Двокольорового світу:
Розділили барикадою добро і зло,
Розділи світ на біле і чорне,
Живе і металеве, заморожене і розпечене.
Ми будуємо барикаду зі снігу,
Ми теж протестанти –
Літери з Біблії Лютера
Якими історія напише новий псалом
Про правду полум'яних поетів
І віру незламних прочан,
Що шлях торують з країни бруду
На землю святу. Ми будуємо барикади зі снігу,
Ми теж неофіти –
Кинуті на арену
На битву з залізними гладіаторами,
Дивляться на нас зверхньо
Сенатори і патриції,
Нуворіші і скоробагачки,
Ми теж помирати приречені,
І теж кричимо (тільки не імператору):
«Свободо! На смерть ідучи
Вітаємо тебе!»
Ми будуємо барикаду зі снігу,
З чистоти наших помислів,
Серед міста від горя зчорнілого
Ми будуємо.

січень 2014

Чистилище барикад

«Після дивовижних днів творіння
Бог заснув: він бачить нас як сни...»
(Райнер Марія Рільке)

Ми всі зліплені з плоті і крові,
Наші тіла - це потріпані одежини
Для білого вогню вічного духу.
Плоть тягарем тягне донизу –
Важкими каменями гріхів – на дно.
Та нині Судний День – зважено
Всі помилки й огріхи кожного.
Всім людям призначено чистилище:
Не в потойбічному світі – на площі
Міста давнього і незнищеного:
Чистилище барикад!
Тільки торкнувшись вогню втямили:
Рай – не порожня вигадка,
Не казочка для засинаючих,
Рай це шлях зоряний –
Крізь галактик спіралі прокладений,
Для поетів морозу й холоду,
Що шукають світла одвічного,
Що пройшли цю кузню істини –
Чистилище барикад!
Ми стоїмо між Небом і Твердю,
Між словами й повітрям,
Між людьми й машинами,
Чужі й свої гріхи спокутуючи
На чистилищі барикад!

Січень 2014 року

Стоячи на мосту

« - ...А що під Тагайським мостом?
Там теж гудки: то паровики –
І в степ, і на станцію.»

(Микола Хвильовий)

Якось я зайшов на Тагайський міст – на той самий, що в свій час був оспіваний ще Миколою Хвильовим, і довго дивився в далину, де за маревом осіннього дня ледве жевріли вогні якоїсь загірної країни. І тоді я написав таке:

Старий крук
Вміє задавати питання.
Він прилітає щодня
До мого вікна і сідає
На зламану гілку
Осіннього ранку
Дерева мого життя.
Тільки він занадто старий,
Щоб слухати відповіді.
Тиша його глухоти
Готичним храмом
Височіє над містом Акутагави.
Відповіді
На його запитання каверзні –
На його Зенона апорії
Висять у повітрі гронами
Тільки вони
Не потрібні нікому...

Самотній паяц

«Паяц блукає самотній

Під деревом з квітами зірок...»

(Гійом Аполлінер)

Люди – це самотні паяци.
Грають свою смішну виставу
Під крилатим деревом життя,
Забуваючи,
Що це все не бутафорія,
Що це все було б смішно,
Якби не було так сумно,
Що в цій виставі
Все починається грою –
Смішною забавою,
А потім виявляється:
Це кров, а не журавлиновий сік,
Це мертві люди, а не манекени,
Це руїни, а не англійський парк,
Це страждання, а не майстерна гра,
А ми все лишаємось
Паяцями зі смішними масками...

КІНЬ ОГНЕННИЙ

Мертві вершники, білі коні

*«Гострі чорні тіні
Тягнуться до небосхилу.
І рвуться гітарні струни
І стогнуть.»*

*Коні мотають мордами.
А вершники мертві.»*

(Федеріко Гарсія Лорка)

Мертві вершники
Скачуть на білих конях
Туди – назустріч заграві,
Назустріч світанкам багряним,
Музика: стукіт копит
І елегія сонця-кобзи
У якої обірвані струни.
Ми вірили – Бог почує
Коли-небудь нашу пісню –
Пісню вершників мертвих,
Що стисли навіки шаблі
У своїх скам'янілих правицях.
Над слідами копит
Серце моє летить
Над слідами коней білих,
Які несуть вершників мертвих
У синю безодню неба.
Серце моє грішне
Забарвлене соком брусниці,
Забарвлене сонцем заграви
Вторить звукам копит,
Коней, як сніг білих,
Що несуть побратимів мертвих
У безмежну блакить вічності.
У вугільнім мороці ночі,

У рожевій імлі світанків,
У синій воді вечора
У білій прозорості дня
Я буду черленим серцем
Співати стукіт копит
Коней, як Галактика білих,
Що несуть вершників мертвих –
Воїнів синього степу,
Воїнів вільного сокола,
Воїнів вічної пісні.

Повернення

*«Коли навіть ім'я його забули
Він повернувся...»*

(Ісікава Такубоку)

Він повернувся –
Тінню старого ясена,
Криком сови серед ночі тужливих снів,
Шурхотом миші
На горищі порожньої хати минулого,
Жеботінням струмка
Серед лісу торішніх снів.
Він повернувся –
Вологим туманом дощавої осені світу,
Світлом місяця холодної ночі буття,
Квіткою звіробою,
Холодом джерела,
Стукотом крапель дощу
(Того, що падав сьогодні
На мій тимчасовий прихисток).

Він повернувся –
Круговертю сонця над отарою хмар,
Останнім променем вечора,
Першим променем ранку.
Він повернувся –
Жаром вогню,
Тишею вересневого лісу:
Мокрого і сумного, як наше минуле
(Вересовий трунок),
М'якістю моху, твердістю каменя,
Блиском металу і легкістю дерева,
Світлом і темрявою
(Заплющую очі).
Він повернувся.
Він поруч.
Незримий для всіх.
Але не для мене...

Там і тут

*«Незабаром і пам'ять моя розчиниться
у просторі...»*

(Гійом Аполлінер)

А на війні як на війні: Сонце
Над нами вогненною кулею.
А на війні як на війні: Небо
Пораним птахом – коли синім,
Коли вицвілим – кличе,
Чи то летіти, чи то просто жити.
А на війні як на війні: Поле
То квітуче, а то зовсім зоране,
Тільки не плугом, громом,
Тим, що пахне залізом і димом.
А на війні як на війні: дихати
І хочеться, і подуха – присмак
Металу в горлі, крові тріснутих губ,
А на війні як на війні: Білявка бліда –
Смерть старою дівою
Блукає шанцями та бліндажами,
Зазирає кожному в очі,
Про щось запитує, чогось сміється,
А ми собі в своїй вічності
Буття хвилинами міряємо.
А на війні як на війні: Залізо
Холодним драконом сутінок
Чи гарячим подихом пекла.
А на війні як на війні: Пил
Всюди. Навіть час стає пилом,
Навіть слова пилом під ноги втомлені.
А на війні як на війні:
Друзі
Хто тільки в пам'яті,
А хто там - під кулями...

Ми

*«Виє вітер а небо синьо-лілове
І вороже І ні рядка цілий рік»*

(Гійом Аполлінер)

Ми шли назустріч світанкам
Нам гріло рамена Сонце,
Перед тим, як піти за обрій,
Нам співали невтомні вітри
І любили нас завірюхи:
Цілували сніжинками в чола.
Ми йшли крізь сніги і тумани,
Ми шукали у небі зорі,
Пірнаючи в темні безодні,
Ми гріли руками залізо,
Ховалися від куснів сталі,
Які шматували тіло,
І звільняли зболену душу:
Лети альбатросом в небо!
Ми рахували хвилини
Які нам лишилось прожити
До вечора хворого світу,
До ранку наших ілюзій,
Ми стали стіною плямистою
На шляху диких вандалів,
Ми боронили людяність,
Ми вчилися помирати.
Тепер вчимось забувати –
Те, що треба забути:
Біль і тягар печалі.
Тепер вчимось пам'ятати –
Друзів і побратимів,
Які відлетіли в вічність.

Написано на Покрови - в наш день....

Брати по зброї

*«Втретє
Запалюю ліхтар, віддаю його
Сваволі роси.»*

(Йоса Бусон)

Мої брати по зброї!
Чому у вас такі втомлені очі?
Чому ви носите
На лівій руці годинники,
Що давно зупинились?
І показують лише одну годину –
Ту саму «коли»,
Ту саму «для чого»,
Ту саму «навіщо»,
Ту саму «тільки».
Чому в зніцях написано
Дуже дрібними літерами:
«Друже, ти знаєш»,
«Друже, ти розумієш»,
«Друже, пробач»?
Чому,
Коли зустрічаємось поглядами
Ведемо розмову без слів,
Без речень і фраз,
Ніби граємо в шахи
Без поля клітинок й фігур,
Бо навіщо
І так зрозуміло все,
І так небо надто синє й глибоке,
А повітря надто густе й важке,
Надто,
І кава надто нагадує попіл,
А життя – Колізей.
Надто...

Під копитами орди

*«Час спостерігає тихо
Бунт квітучих гекатомб.»*

(Райнер Марія Рільке)

Навіть квіти здійняли бунт
Супроти хана Батия,
Навіть троянди шипами
Проти наруги орди.
Наша земля світла
Квітуча земля горицвіту
Нині іде війною
На зграю чорних
Песигологвців.
Нині земля квітів
Стогне під їх копитами,
Нині зайди зі сходу
Нищать мої храми,
Нині зграя чужинців
Нищить мою землю
Мою шипшинову долю.
Та нині кожна пелюстка
Кожна стеблина й квітка
Чинить запеклий супротив
Зграї східних вандалів.
Бо це земля квітів!
Бо це земля нездоланна!

Наш сумний сад

«Не втекти вже, дарма, від жорстоких цих днів...»

(Богдан-Ігор Антонич)

Наш цвіт обірвано. І пустою наш сад стоїть.
Жорстокий садівник посеред марева століть
Чужий і зайда – мріє порубати наш вишневий сад,
На пустищі собі садити чорний виноград
І готувати трунок із його гірких плодів,
І ним втруїти світ – птахам забракло слів:
І не папугам – солов'ям наляканим для співу,
Замовкли й зажурились сірі птахи посивілі,
Коли з сокирою у наш чарівний край
Прилізли нелюди. Палає небокрай,
Дідівську шаблю й кріса дістає орач,
Знов, як в старі часи над селами лунає плач
Сиріт і вдів. На герць за волю встануть козаки
Ми сад захистимо. Сьогодні. Й на віки.

Полювання за хижакми

*«Ми молодість тверду і кучеряву
Складаємо, мов прапор, на лафетах...»
(Богдан-Ігор Антонич)*

Наче мисливець вистежую слід хижака.
У землю засіюю гільзи замість зерна.
Нашадок спокійних і добрих селян
Я нині козак – у руках скоростріл-ятаган.
Я нині стріляю, собі обираю двоногу мішень,
Я нині як вітер минаю дороги стооких ночей,
Мій степ наче рана і спрагла пошерхла земля,
І пестить обличчя, як ніжна коханка, трава-ковила,
Тому, що інакше не можу – інакше пійтьма,
Тому, що свободу віддати не маю я прав,
Тому, що мій край окупант чобітьми розтоптав.

Безодня спогадів

*«Твій спогад як
Ланцюгом прикутий птах...»*

(Гійом Аполлінер)

Наші спогади
Це птахи з обрізаними крилами.
Наші спогади
Це шпаки, що сидять у тісній клітці –
В клітці, що називається «Війна».
Якщо ми згадуємо, то лише вибухи,
Смерть і гіркий дим,
Друзів, які лишилися в минулому,
Втому, яка біжить за нами кудлатим псом,
Старі рани, які волоцюгами
Блукають зі стійбища «вчора»
У хиткий намет «завтра».
У нас не лишилося нічого
Крім отих птахів-спогадів
Прикутих ланцюгами війни
До тісної в'язниці свідомості,
Яким заборонено летіти в небо «майбутнє»,
Бо надто багато
Ми лишили в безодні «вчора»,
В тій безодні,
Куди падають і не повертаються,
Лишаючи нас балансувати на линві «сьогодні»,
Нас – тих, хто лишився
В живих...

Моя офіра

*«Я все віддав Сонцю
Все крім тіні моєї...»*

(Гійом Аполлінер)

Ми сонцепоклонники –
Люди у плямистому одязі
З важкими черевиками днів,
З металевими знаряддями довгих рук.
Наше коротке буття – офіра:
Все віддаємо
Жовтому Сонцю майбутнього –
У синьому небі Волі:
Наші душі, тіла, серцебиття, подих,
Подерту скатертину мрій
І вишиту сорочку радості,
Прозору воду спогадів
І солодкий мед пережитого:
Все віддаємо тобі – Сонце!
Тільки тіні, Тільки оці сірі тіні
Лишаємо собі чи то іншим:
Має щось лишитися після,
Що має блукати в сутінках
І нагадувати про нас живим...

Я повернувся

*«Те життя мов картина повішена в темнім музеї»
(Гійом Аполлінер)*

Я повернувся з м'ясорубки війни,
Намагаюсь повірити, що це правда,
А інші...
Я знову втікаю від людей в тишу
Лісового зеленого храму смерек,
А інші...
Мені тепер війна тільки сниться щоночі –
Кожної бездонної ночі марень,
А іншим...
Я все менше розмовляю з привидами смерті,
Що з'являється мені блідою стрункою жінкою,
А інші...
Я іду по землі сухій і жовтотравній
Пружною ходою живого блукальця
І все менше думаю, що під цією тирсою
Теж колись буду лежати –
Чи то я, чи то моя оболонка тлінна,
А інші...
Я все дивуюсь чому так тихо,
Чому гримить тільки гроза
Над кам'яним містом і дорогами пилу,
А інші...
Я досі живий – і розуміння сього
Не викликає ніякої ейфорії
Не п'янить як вино світанку,
А інші...

Газела про металевий дощ

*«У мертвих крила з щирого моху.»
(Федеріко Гарсія Лорка)*

Над Сарматією небо прозоре і чисте,
Над Сарматією вночі зірок намисто,
Але з неба падає металевий дощ,
Люди ховаються від нього в ями
Та в рани Землі, вириті на плоскій рівнині,
У потворних звуках вчувають музичні гами,
Люди одягають недоречні шати,
Однакові, як два іржаві цвяхи,
Маючи замість дороговказів годинники,
Замість куточків затишку плахи,
Прислухаючись до гromу серед ясного неба,
Люди звикли вірити в неможливе,
Збирати хвилини у дріяві кошики літа,
(Ніякі парасольки не врятують від зливи),
Бо замість дощу з цього неба-дзвону,
Замість життєдайних краплин,
Прозорих як людські душі,
(А ми думали, що життя не спалах, а плин)
Падають шматочки смерті,
Навіщо мені знати, коли впаде мій шматочок,
Коли я стану невидимим птахом,
Зроблю свій останній в порожнечу крочок,
І покину землю Сколотію,
Де навіть дощ – і той залізний,
Де гітара співає про знищення,
Де все нині стало запізно,
Де очі не хочуть все це бачити,
І хочеться жити вигадками,
Гублячись у мурашниках спогадів,
Називаючи неможливе словами
І співати про металевий дощ –
Мені, людині, якій на зранене серце
Причепили чорно-білу мішень.

Газела про втомленого солдата

*«Вітри ясні і хмари, невтомні і невстрійливі,
літають фазанами з дзвіниці на дзвіницю,
а день – наче хлопчик порубаний, постріляний.»*

(Федеріко Гарсія Лорка)

Поранений день помирав –
Посічений градом, порубаний ураганом,
Степ марив птахами:
Тужливими криками удодів,
Шелестом сухотою нетреби,
Колючого, як стогін яструба.
Вітру невтомному: грай
На сопілках залізних,
Хили тюльпанові голови
До сухої землі, заспівай колискову
Солдатам підкошеним втомою,
Тягарем сього світу страшного,
Тягарем залізних квітів,
І зерен божого гніву
Важких, як весло Харона:
Нехай нині від мертвих
Одділяються воїни сном:
На землі сухій і теплій,
На тирсі жовтої вохри,
Нехай...
На землі деревію-тисячолістника,
Гіркокого, як серпнева пісня
Нехай...

Все, що лишилось

*«Все на світі заломилось,
Залишилась тільки тиша.»
(Федеріко Гарсія Лорка)*

Лишилася тільки тиша
У павзах між вибухами.
Тільки шматочки тиші:
Нескінченні, як політ краплі,
Що падає з обважнілої хмари
(Їй виснути вже несила
Над землею,
Де нічого не лишилося –
Тільки тиша
У перервах між пострілами:
Кожна з безодні антракту
Вистави степових Колізеїв).
Отам і живемо –
Міряємо цю тишу епохами:
Кожна мить тягнеться тисячоліттями:
Міжгалактичними порожнечами.
Ось і вся насолода для лірника:
Слухати оцю тишу,
Жити між рядками римованими,
У проваллях міжлітерних.
І наставляючи очі краплям
Дощу, що падає так безшумно
(Літеплою, звісно, літеплою!),
На війні глиняній кольору охри
Думати:
«Як тихо тут!»

Нічого

*«Мені нічого вже не треба тільки погляд
Потомлений стулити і тремтячий забути сад
Де червоні порічок куцики хриплять...»*

(Гійом Аполлінер)

Мені нічого не потрібно в цьому світі:

Ні блиску діамантів, ні сонця золотого жмутку,
Ні срібла Місяця оповні, ні темного агату вечорів,
Нічого.

Ні яшми теплих днів, ні затишку морів –
Отих, що теплі. Навіть шелесту тополі
І жеботіння дощу літеплого
Не треба.

Дар щонайщедріший я не візьму,
Бажання згасли, як згасає свіча,
Зникаючи у густині Ніщо.

Я тільки хочу забути
Черлені ягоди війни достиглі,
Якими сповнене усе.

Вартує втомлені повіки стулити,
Як знову ягоди червоні –
На снігу, траві – і свіжій, і торішній,
На будинках – на стінах сірих,
На дорогах: усюди ягоди
Червоні. Їх сік густий...

Акробати

*«Селищами жебраків від зорі до зорі
Йдуть блукаючі акробати.»*

(Гійом Аполлінер)

Ми акробати:
Жонглюємо залізними інструментами,
Граємо безглузду виставу
У цьому цирку людей,
Блукаємо селищами жебраків,
Людей, що раптом стали безхатками,
І не хочуть дивитися ніяких вистав:
Навіть наших – таких дотепних,
Не хочуть слухати ніякої музики:
Навіть цієї – такої голосної,
До грому подібної.
А ми все бавимось
У свої ігри зі смертю,
Дивіться на нас – глядачі ненаситні,
Може колись вам набридне.
Може...

Озирнутись назад

*«Я мужність знайшов озирнутись назад
Трупи прожитих днів
Встилають мій шлях
Я хочу оплакати їх...»*

(Гійом Аполлінер)

Якби тільки мертві дні
Були позаду (коли озирнемось назад),
Якби тільки мертві ночі
Ми бачили на шляху
Розбитому і навіть давньому,
Якби тільки вони
Дивились на нас скляними очима
Із загублених і забутих календариків,
Де рудими котами дивиться минуле,
Заглядає у темні закутки старої пам'яті:
Там друзі
Яких ми не зустрінемо більше ніде.
Тільки там - в минулому,
У тумані прожитих днів.
Ми їх побачимо.
Якщо віднайдемо мужність
Озирнутись назад...

Бліде сонце зими

*«І снилося якомсь, що серце моє не болить,
Що дзвоник воно порцеляновий в жовтім Китаї...»
(Микола Гумільов)*

Ми на втомлених плечах
Тримаємо всю важкість світу сього,
Цього хворого світу невизначень:
Епохи відсутності мети і сенсу.
Але тримаємо:
Атланти в камуфляжних бушлатах
З тризубаним плетивом на шевронах.
Бо в світі цьому ще багато доброго і хорошого,
Багато красивого і чистого (як пелюстки),
Тому тримати мусимо,
Хоч в серцях діри від куль,
А Сонце бліде і зимове
Ховається за хмарами жаху,
Щоб не бачити оцього руйновиська,
Оцього місива кольору охри,
Оцих плям кольору іржі.
Бо зблідне ще більше світило,
І що ж ми тоді діткам кульбаби скажемо,
Якщо зійде над цим літнім цвітовиськом
Не жовте сонце радості,
А бліде й перелякане,
Наче каліка на милицях,
Що згадує як в сирому січні
Замість сніжинок візерункових
Падав на голови людям
Град –
Не той, що місто,
І не той, що льодяники,
А той, що смерть.

Ніч назавжди

«Певно, ніч ніколи не мине...»

(Цін Гуань)

Назавжди на Землі настала ніч,
Навіки опустилась вічна тьма
На світ.
І в темряві сказав мені один старий:
«Сідлай свого гривастого коня!
Бо стільки літ
Ти мовчки споглядав весняний цвіт
І осені холодний вітряний привіт,
І білої зими прозорий лід,
І літа теплого прозорий мід.
А нині ніч: і байдуже яка пора.
А нині ніч: назавжди тьма.
І ти в цій тьмі, в оцій імлі
Коня женеш прямуючи на зорі –
Оті, що в жмені затискає Водолій,
І блиск меча і дзвін копит,
І посміхаєшся недолі злій...»

За стіною спокою

«Якщо смерть мені судилась на арені...»

(Микола Гумільов)

Плакав сивий солдат:

За соснами острова Родос,
За кипарисовими алеями Сицилії,
За хвилями холодного моря,
Що важкою і мокрою ковдрою
Лягають на спини скель
Тягарних материків минулого.

Плакав сивий солдат:

За цеглинами недопеченими Храму Істини,
Який зруйнували невігласи,
Коли він ще не був збудований
На пустищі, що зветься Прихисток.

Плакав сивий солдат:

За зернами,
Які ніколи не будуть виснути
На важких колосках пізнання
Серед поля забутої віри
Орачів мідного плуга,

Плакав сивий солдат:

За вулицями, що вже не будуть знати
Теплого вовняного слова «затишок»,
За легковірними птахами,
Що стукають у шибки спогадів,
Марно намагаючись принести вісточку
З білого мороку країни мертвих.

Плакав сивий солдат:

Бо живим на цьому вітряному полі
З сотні хоробрих бійців
Він лишився один...

Розділи сумної повісті

*«Розділи цього роману прості
І трагічні як маска тирана...»
(Гійом Аполлінер)*

Я гортаю сторінки
Важкої трагічної повісті
Без кінця і початку,
Ковтаю як пігулки
Гіркі і прості слова
Липкі абзаци
І сумні метафори.
Як хочеться знайти автора
І сказати йому кілька слів
Чи то запитати:
Навіщо з кожної сторінки
Виглядають маски тирана,
Морди диких варварів,
Силуети руїн
І могили, могили, могили?
І навіщо у цю сумну повість
Він кинув тінь мою
Персонажем недоречним?
Писав би краще веселе
Щось
І життєрадісне чи еротичне...
А то знову –
Темний розділ про смерть.

Слова-зерна

*«Всі слова що хотів я сказати
Зорями стали...»*

(Гійом Аполлінер)

У землю, що зорана вибухами,
Що насичена металом,
Як пиріг родзинками,
Сію замість зерен слова
(Бо весна, бо слова теж зерна)
Але не вірю,
Ані на йоту не вірю,
Що дочекаюсь врожаю,
Навіть якщо паростки зійдуть,
Навіть якщо з неба полле дощ надій
Великими важкими краплинами,
Бо посіяні слова покидають землю,
Летять у чорну безодню і стають зорями,
На які ніхто не дивиться,
Бо всім байдуже
Є над головою зірки чи ні,
На цій скаліченій землі
Вже все одно.
Всім...

Пісні металевих жаб

*«Легенди нових часів
квакають кулеметами...»*

(Гійом Аполлінер)

Ми стаємо легендою,
Ми стаємо минулим,
Хочеться крикнути
У темний порожній простір:
«Ми ще є!»
Металевими жабами квакають кулемети
У болоті глухого століття,
Залізними динозаврами гуркочуть «Піони».
Серед вогню і борні
Говоримо слова істини
Всесвіту, який нас не чує,
Пишу вірші у потріпаний зошит
На лафеті гармати
Серед повітряної весни,
Серед квітів, що тремтять від вибухів,
Серед птахів, що співають тільки для себе,
Серед трави, що схиляється додолу
Від нещадного вітру знищення,
Серед землі, що в шрамах траншей
І виразках бліндажів
Стогне слова легенди,
Яку будуть оповідати
Люди майбутнього.

Забуття на мить

*«Я тут забув хто я такий
Ким був колись-то...»*

(Гійом Аполлінер)

Відколи я потрапив сюди:
До краю хворої землі і мертвої води,
До левади іржавого заліза
І людей нажаханих,
Відколи я крокую
Стежками металевих гадюк
І отруйних механічних їжаків
Я забув
Своє імено чудне і книги прочитані,
Солодкі цілунки коханок і музику спокою,
Мушлю домашнього затишку
І смак меду життя.
Я забув
Своє буття минуле і казкові сни,
Свої маски і ролі в театрі щоденному,
Теореми Евкліда і постулати Будди,
Свої минулі реінкарнації і цитати з газет.
Пам'ятаю лише одне
(Найголовніше)
І щоранку повторюю:
Я мушу.
Я повинен.
Я виконаю обов'язок
Не пустити на свою землю
Сарану чорну зі сходу,
Орду диких варварів,
Безумців знищення.
А тим часом:
Паморозь на торішній траві,
Снігова крупа.
Білі хмари.

А я на війні

«А десь то є просте життя і світло...»

(А. Ахматова)

А я на війні.

І це не метафора.

А десь люди сперечаються щодо поетики,

Відвідують театри і читають Есхіла,

П'ють чай з порцеляни і цілюють коханок.

А я на війні.

Десь люди купують дорогі меблі,

Дивляться телевізію і нарікають на дорожнечу,

Сваряться з жонами з приводу малої зарплати,

Дискутують щодо політики і голосують.

А я на війні.

Десь люди думають про кар'єру,

Сперечаються про смак салатів і кави,

Відвідують ресторацію «Жорж» і замовляють віскі,

Розмовляють про моду й курорти.

А я на війні.

Десь люди не знають, як змарнувати час,

Як піднятися з дивану

І зробити якусь справжню чоловічу справу,

Щоб пишалась і жінка й коханка

І нарікають на нудні передачі тіві й рекламу.

А я на війні.

Десь люди смакують «Мадеру»,

Планують відвідати Рим і Венецію,

Їздять на остогидлу роботу

На дорогих «Мерседесах»,

Ляскають по сідницях секретарок,

Сварять по телефону дочок,

Шукають загублені кредитки й мобіли,

Нарікають на тещу і погану сантехніку.

А я на війні:

Думаю, як дожити до ранку,

Не схопити кулю в серце,
Не замерзнути в бліндажі,
Який замітає снігом і відчаєм,
Як відбити чергову атаку сепаратистів,
Молю Бога, щоб не підвів кулемет,
Щоб артилерія випадково не змела своїх,
Не знаю як витягти пораненого солдата
З палаючої бронемашини...

Залізні риби Неба

«Квіти цвітуть, коли б їх не посадили...»

(Сінь Ці Цзи)

Сірі залізні риби
Пливуть в океан неба,
Пірнають у хвилі хмар:
Такі ж сірі, як ці хвостаті макрелі.
Ці риби плывуть зі свистом,
Кидаються на берег землі
З криком шалу нірвани.
Цих риб вивергають з утроби
Хвостаті залізні дракони.
Цих зелених залізних чудовиськ
Приборкали ми – люди,
І випускаємо сірі зграї в небо,
Що у ніщо обернути
Стадо песиголовців –
Двоногих істот
З головами вовчими,
З цитатами замість думок,
З ерзацами душ з жесті.
Це небо давно стало
Морем злим і недобрим,
Як океан Тетіс –
З почварами замість птахів,
З важкістю олова замість блакиті,
З вісником смерті замість надії...

Свічадо бездонного колодязя

*«Ось — здійснилось. Весь світ здичавів, і навколо
Ні один не блимає маяк.»*

(О. Блок)

Заирніть у колодязь
Виритий пошерхлими руками
Старого сивого рудокопа,
Що сховав у своїй вишневій люльці
Всі гіркі дими світу.
Заирніть у це чорне дзеркало,
Куди зазирає ніч
Кожної волохатої півночі,
Коли у рудих плямистих півнів
Пропадає їх сонячний голос.
Заирніть в оцю прірву,
В оцю діру в просторі,
Послухайте ту луну одкровення.
Заирніть і спитайте
(Себе): навіщо вам крила?
Чому фарбуєте їх у колір пилу
Чи у чорні відтінки сажотрусів
І ховаєте їх у старій скрині,
Що склепані з чорного граба
І тому нагадують не скрині,
А склепи, того самого старезного граба,
Що ріс посеред сфагнового болота
І зрубаний трьохпальчатим деревосіком.
Заирніть у той колодязь:
Може побачите у його чорноті
Себе. Чи свою тінь, що блукає там одвіку –
Мовчазна і самотня.

P.S. Я написав цей верлібр в той день, коли довідався, що на “Веселій горі” загинув мій друг. Коли він їхав на передову, я сказав йому: “Бережись! Ти занадто легковажний для війни...” Хотів ще сказати: “...Ти загинеш у першому ж бою.” Але не сказав, не зміг. Але так і вийшло.

У глибинах глини

*«Давнє місто неначе вимерло,
Дивний цей мій приїзд.»*

(А. Ахматова)

У нашій сивій сумній країні
Всі міста давні.
Навіть якщо захочете
Заснувати місто нове,
То під зашкарублюю шкірою землі
Знайдеться якесь городище –
Там, в глибинах піску і глини
Втопили люди минулого
(Наче в безодні озера)
Свої мечі і сокири,
Свої серпи і плуги,
Своїх мертвих та муровища
Своїх спалених храмів.
Може тому так тяжко
Ми по цій землі ходимо,
Може тому так боляче
Кожному з нас дихати,
Коли цю землю батьківську
Топчуть чужинці злі.
Може й тому ми такі замріяні,
Так зачудовано дивимось в небо,
Так хочемо захмарно літати
(Особливо коли хмаринки білі,
А тіло легке,
А руки нагадують крила),
Бо під землею надто багато
Сховано мрій та мудрості,
Сховано нашого сокровенного.
Тому ми й далі мріємо
Про світанки загірні й оксамитові,
Навіть тоді, коли жорстокі загарбники
Прийшли вбивати нас.

Дороги моєї музи

*«Муза пішла по дорозі,
Осінній, вузькій, крутій...»*

(А. Ахматова)

У моєї музи
Дороги нині важкі:
Розбиті і понівечені,
Вузькі і осінні –
Вітри цього падолисту злого
Наповнили дороги моєї музи
Відчаєм та смутком.
Тому в верлібрах моїх
Лише відтінки сірого,
Лише холодна вода
І крижане небо невчасності.
Добре, хоч моя муза-жебрачка
У туніці своїй плямистій
Кольору мертвої трави і цвілі,
З ліхтариком тьмяним
У Данте старого позиченим,
Цими дорогами мовчання,
Дорогами крижаного вітру
За мною втомлено плентається,
Інакше подер би я цю книжечку
Записну на клаптики, слова — на звуки,
І запалив би з тих клаптиків вогник
(Навіть не вогнище),
Щоб зігріти замерзлі руки,
Які втомилась стріляти...

Дім без запаху

*«Квітів та неживих речей
Приємний запах в оцьому домі...»*

(А. Ахматова)

А я оселився в домі,
Де давно не було квітів,
Де всі речі давно мертві,
Хоч колись і були живими,
Бо ловили тепло рук
Своїх безтурботних господарів,
І оживали, гріючи погляди
Дітей та жінок замріяних.
Колись у цьому домі
Стояли в вазах квіти –
Жовті й червоні,
І своїм ароматом легким
Сповнювали повітря кімнат і одяг,
Що висів недбало в шафах.
Нині цей дім
Роздер сорочку стін,
Відкрив свою хвору сироту-душу
Злому й жорстокому небу:
Дивиться дірами порожніх зіниць
На сире й сіре місиво простору.
Нині я в цьому домі
Не живу, а шукаю сховок,
Не мрію, а стискаю метал
Пальцями, що сплелися ліанами
З холодним знаряддям знищення.

Сліди посмішки

«У мене є посмішка одна...»

(А. Ахматова)

Була у мене торба посмішок –
Кольорових, як шматочки літа,
Запашних, як букет квітів,
Прозорих, як небо ранньої осені.
Дарував ці посмішки людям –
Сумним з обличчями-масками,
Байдужим з гранітним серцем,
Людям, що йшли на смерть.
Але торба нині порожня,
Латана-перелатана:
Пуста, як чорнота сухого колодязя,
Виритого в кам'яній пустелі.
Їду в осінні сутінки
По землі зритій громом,
По землі, що ввібрала
Стільки крику і болю,
Що ще тисячу літ буде луною
Віддавати ці кавалки звуків
Людям, що її топчуть
Чоботами лихої віри
Чи черевиками черствої байдужості.
Іду до крижаної пані
Білої жорстокої королеви
(Але не сніжної, і не в казку)
З якою теж любив жартувати,
Розгубивши свої посмішки.
Але розрізняю їх сліди в повітрі,
Де колись були люди,
Що лишили по собі тільки тіні –
Такі невловимі,
Як ті — кинуті на саван трави
Собачою зіркою Сіріусом...

Мовчання не про нас

*«...І забуття чийсь, і не-про-нас-мовчання –
та тільки так замкнеться круговерть...»*

(Райнер М. Рільке)

Мовчать не про нас.
Нас забувають.
Ми лишаємося лише тінями
На поверхні холодних каменів,
Викинутих нестримною рікою століття
На рінь, яку хтось охрестив «минуле».
Я не знаю хто цей хреститель:
Чи то самотній подвижник
Віри, що «все недаремно»,
Чи то просто схимник,
Чи свідок волоцюги-епохи,
Що шкутильгає калікою
По дорозі степу віршів.
Не про нас
Буде бубнявити сінематограф
У темному залі новин.
Не про нас
Будуть гомоніти люди розваг.
Не про нас
Будуть мовчати в храмах.
А ми будемо тінями.
Ми будемо пам'ятати
Своїх мертвих...

Шлях у майбуття

*«...Шлях у майбутнє
Втрачений тобою.»*

(Райнер М. Рільке)

Тобі лишився шлях в сьогодні.
Не в майбуття,
І навіть не в минуле,
Не у вчорашній літній день,
А тільки у сьогодні
Лишився шлях.
(Бо осінь)
Тому сприймай
Свою потріпану свідомість
Як флейту
На якій осінній вітер
Нині грас
Мелодію війни
Чи то журби
Дочасної.
(Бо ти іще живий,
Ще дихаєш і мислиш)
Просто осінь.
І ти.
А ще твоє «сьогодні» -
Вічне.
Бо існує лише воно.
Такий от дзен
Війни.
І втіха – для тебе,
Що шляхи в майбутнє
Торуєш іншим.

Епоха прощання

«У життя моє прощання увійшло...»

(Райнер М. Рільке)

Вчуся говорити «прощай»
Сонцю й деревам,
Людям і квітам.
Вчуся розуміти:
Можливо це ти бачиш востаннє:
Листя, що тріпоче, лякаючись вітру,
Квіти пізньої осені,
Воду калюж,
Світанок, мох, траву.
Вчуся прощатись.
Вчуся жити сьогодні.
Бо «завтра» прийде до когось.
Але чи до тебе – хто зна.
Тому ця епоха
Стала для тебе
Часом прощання.
Воно прийшло так невимушено
У твоє життя.
І не тільки в твоє...

Вогонь

«Аз есмь вогонь, вдягнений попелом плоті...»

(Протопоп Аввакум)

Наші душі – це шматочки Сонця:
Вогню одвічного.
Горимо – поки дихаємо.
Горимо – душами і почуттями.
Сіємо попіл своїх тіл
У землю спраглу,
Що жадає вогню – не попелу.
А ми ногами босими –
По ній – холодній.
А ми, як світильники
З попелу зліплені
(Бо глина теж попіл).
Ховаємо вогонь свій
У глибинах плоті.
Вдягаю на цей попіл шати
Сплетені з волокон рослин,
Вдягаю на ці шати метал
І йду істотам бездушним
Дарувати смерть.

Трава лагідна

Добре, що трава хороша –
Лагідна,
Добре, що хоч земля м'яка й тепла:
Під таку траву і в таку землю
І лягти не гріх.
Та й земля ця – наша –
Вона нам колискою:
Будемо спати там
Допоки новий час не настане,
Нове буття у двері неба
Не постукає,
Нове сонце над світом не стане.
Я в цій траві очікую
Чи то сну довгого,
Чи то ворога,
Чи то істини
Давно всім відомої...

Люди заліза

Люди заліза
Нині під сонцем Апокаліпсису
Йдуть по своїй землі,
Згадуючи дощ,
Як благодать неба.
Люди заліза:
Небо Аустерліца
Нині висить над Донецьком.
Присмак горілої криці
Відчувають люди заліза.
Малюємо над спраглим степом
Знак нестримний вогню.

Жарке літо

Жарке літо
Дарує металеві зерна,
Які сіємо в землю свою.
Спека
Змішує спрагу з жаданням волі,
Яке ввібрали ми в свою кров
Разом з водою
Наших холодних криниць.
Ця спека
Чи то сонця –
Круглого і гарячого як серце,
Чи то соняшників,
Що проростають із землі гарячої:
Перегрітої цього спекотного літа –
Літа одкровення,
Літа блідого Місяця:
Він знекровив обличчя своє
Дивлячись на нашу землю,
Де нині забагато горя,
Забагато жнива
Для худорлявої блідої жінки
(Бо потойбіччя біле як одкровення).
Ми теж жінці –
Отруйної трави часу.
Ми теж сіячі –
Майбутнього.

Короткі сни

Сам собі
Нагадував отамана
Лівобережжя
Божевільного 1919 року,
Коли ненароком зазірав у дзеркало,
Щоб пошкрябати обличчя бритвою,
Пошерхле від вітру війни.
У снах навіть відчувалась важкість шаблі
У зашкарублених долонях орача,
І тріскотіння коників
Цокотіло, як голос скоростріла.
У цій несправжній пам'яті
Я так само вбивав
Сірих зайд-покидьків.

Коли б не війна

Коли б не війна,
Небо було б прозорим озером
На дні якого блискали б
Камінці-зірки,
У сплячій прозорості якого
Плавали б каченята світла.
Коли б не війна,
Не знали б, про що явір журиться,
Коли спека приносить води жадання,
Не бачили б у його листі пальцях
Листи потойбіччя.
Якби не війна,
Не здогадались би,
Яке воно: щастя горобинове
На дотик і запах.
Якби не війна,
Ми б і досі про тиху смерть мріяли,
Як про двері у нові світи
Та втілення,
Не навчилися би мить цінувати –
Оцю теплу та вітряну,
Не бачили б у житті диво,
Не розуміли б буденність темряви,
Отої, що між...
Якби...

Доки живеш

*«Ось знову зі мною
Спогади про друзів вбитих на війні...»
(Гійом Аполлінер)*

Не продавай своїх спогадів
На сліпому торжищі безумців,
Не лишай своїх спогадів
У темній скрині чужого минулого,
Не прибивай свої спогади
До дерев'яної стіни історії,
Як прибивають
Відрубану косу нареченої*
На божевільних весіллях горян
До стіни старої хати,
Зрубаної зі старезних смерек років,
Хати, що пам'ятає не одну труну
І не одну хитану колиску.
Спогади – все, що в тебе лишилося,
Все, що залишилось від них –
Людей прозорої мрії,
Лицарів кам'яного обов'язку.
Тому йди
У кольорові сутінки спогадів
Щоденно...
Весь час...
Доки живеш...

Примітки:

У давні часи був у наших горян такий жорстокий звичай: на весіллі наречений мусив одним ударом сокири відрубати сокирою косу нареченій і прибити цей довгий жмуток плетеного волосся цвяхом до стіни хати, де вони будуть жити.

Моє індіанське літо

*«Кому журбу довіриш, серце?
Ухиляється все більш твій шлях проходить
незрозумілих людей.»*

(Райнер М. Рільке)

Нема кому довірити журбу,
Нема кому розповісти
Про клена мить черлену
Про тріпотіння жовтої осики,
Коли шалений падолист
Ще не зірвав її одежу
І літо індіанське ще дарує
Тепло останнє.
Хоч відкричали журавлі
Своє
З тобою попрощавшись,
Поруч люди
З якими вмерти радісно,
Й не шкода
Ці залишки життя
Нести в офіру Вітчизні.
Та нікому довірити печаль:
Хіба що мертвим.
Хіба що їм...

Годуючи динозавра

*«... Та кажуть до гір та до скель:
надіть на нас, і позакривайте від лиця Того,
Хто сидить на престолі, і від гніву Агнця!
Бо прийшов великий день гніву Його, і хто встояти може?»
(Апокаліпсис. 6.16)*

Годую з руки залізного динозавра,
Чую, як по його металевих венах
Струменить і парує летка кров,
Слухаю його гарчання, тужливий рев
І рушаю, сидячи на його спині,
На страшне полювання:
Нині ми на стежці війни, полюємо
За дикунами з племені людоджерів.
Нині ми месники:
Мисливці з прирученими динозаврами:
Називаємо їх іменням квітів –
Півоніями та гіацинтами,
Тюльпанами та гвоздиками.
Якийсь чоловік з великими зірками
На плечах втомлених
Спитав, чи живий мій динозавр.
Я відповів, що нині – сього дня сонячного
Мій дракон знищить
Ціле плем'я волохатих жорстоких варварів,
Що ми лицарі залізних коней,
Живемо тільки сьогодні,
Коли Сонце й Небо віщують двобій.
Земля відчуває важкість:
Тягар залізних почвар,
Які своїм страшним риком
Вістку несуть нечувану:
Прийшла доба страшна:
Доба Апокаліпсису.

Монастир віршів

*«Ти, як земля, з якої здерли скальп –
Лик Жаху у байдужості ефіру.»*

(Максиміліан Волошин)

Холодний день Столітньої війни.
Сосни білими монашками
У монастир сутінкових спогадів,
Блідими світанками розуміння
Того малопомітного факту,
Що я ще живу.
А день – просто кузня Гефеста –
Руйнує буття звичне і виковує міф.
Хоча ти розумієш, що марно
Шукати нового чогось у цьому стукоті,
У цьому ливарництві форм –
Все вже було.
І ці нескінченні страждання
Гнаних горем людей,
І ця війна без кінця і без краю –
Все вже було.
Все повторюється – знову і знову
В оцій круговерті.
І все-таки:
Знову бачу, як монашками білими
Сосни йдуть у моє буття,
У мій монастир віршів...

Палаючий будинок

«Мовляв палають будинки

Тому що йдуть з них назавжди...»

(Гійом Аполлінер)

У цьому краю живуть тільки тіні –
Тіні людей та собак.
Вони заходять в тіні будинків
І відпочивають на тінях диванів,
І їдять тіні смачних страв,
Бо ті будинки давно спалені
Під час божевільного ритуалу –
Офіри чи то жертвоприношення
Деміургу суспільного божевілья,
Аресу сучасної Марни.
Люди тікали з цього краю,
Кидали непотрібні тіні.
Вони не знали, що тіні
Лишаються жити тут
Своїм життям химерним
Нікому не зрозумілим,
Бо вони тіні,
Вони можуть жити навіть у місті,
Що згоріло вщент.
Тільки скажіть мені – невігласу:
Як отим людям-втікачам
Жити без тіней
У місті чужому?

Виноградарі

*«...Це означає що зібрали виноград
І грона мертвих тіл доквіл лежать...»*

(Гійом Аполлінер)

Ми виноградарі колючої лози,
Що росте на безплідному полі,
Ми винороби чорного вина часу.
Зрізуємо грона достиглі,
Що тяжіють запереченнями,
Сталевими гострими інструментами,
Чавимо сік з цих важких ягід
І робимо гірке вино-трунок
У кам'яних діжках Небуття
Тесаних з гостролистого клена
З листям лезом,
Що ріс на роздоріжжі Долі –
Перехресті нескінченних доріг,
Що обирали вершники
Сивих коней межичасся.
Ми виноградарі:
Ця земля здатна плодоносити
Тільки терпкі грона ночі
Для густого непрозорого напою –
Впивайтеся ним, божевільні!
Ніхто з нас не знав, що судилось
Плекати залізну іржаву лозу,
Садити отруйні сірі кущі
На землі, що не хоче нічого приймати
У свої зрихлені нутрощі
Крім оцих зерен.

Пил війни

Коли ми їхали на війну,
Тільки сивина скронь
Нагадувала про холод зими.
Колюча стерня полів
Жовтіла золотом стриженої землі –
Нашої землі кольорових снів
І слів
Музики пісні літа.
Коли ми їхали на війну
Життя здавалося короткою миттю,
Чи то листком клена,
Чи то колючою голкою ялини.
Коли ми їхали на війну –
Ми, старі харцизяки потріпані долею,
Думалось: «Краще ми,
Аніж оці жовтороті хлопці,
Що бачили лише світанок,
А не вечір осіннього неба.»
Коли ми їхали на війну,
Думали, що ніхто з нас не вернеться,
Що все якось раптово завершилось
Спалахом темряви,
Думалось, що всі ми залишимося
Тільки в спогадах
Тих, хто вчора,
Проводжаючи нас
Плакав.

Кінь огнений

*«... Кінь огнений, і дано вершинику його
взяти мир від землі, і щоб один одного вбивали,
і дано йому меч великий.»*

(Апокаліпсис. 6.4)

Огнений кінь копитом топче
Запашну траву спогадів,
Духмяний чебрець слів,
Терпкий безсмертник казок.
Огненна грива тріпоче на вітрі сонця,
Залізна вуздечка брязкає дзвоном одкровення,
У западинах від копит
Виблискує вода наших гріхів,
Що збиралась краплями
З обважнілих хмар сьогодення
Нажаханого, як облуда чорної віри
Сліпих лжепророків
З берегів каламутної ріки.
Кінь огнений
Спалює солом'яну стріху «сьогодні»,
Перетворює вигадку «завтра»
На жменю чорного попелу,
Що стане добривом
Для родючого поля «післязавтра».
Згораємо у вогні нашого часу –
Доби коня огненного –
Доби Армагедону –
Долини річки Кальміусу.

На краю

«Ах, тут,
На краю Батьківщини,
Пив я вино.
Неначе сьорбав
Осад печалі...»

(Ісікава Такубоку)

Тезці і побратиму, людині і повелителю блискавок. Щиро.

На краю Батьківщини
Там – на кресах,
Де вітер залізний
Лишає присмак вина
У кожному ковтку подихів,
На межі Вітчизни,
Дідизни, чужим глитаєм шматованої,
Ми пили вино:
Гірке, полинове:
Щодня повітря ковтаючи
Навпіл з димом-саваном:
На кресах моїх степів синьооких
Зазирав у душі наші бурлацькі
Час оком відьми кипчацької,
Босоркані волохатих номадів,
Оком камінної баби сарматів-кобилоїдів.
Там, під небом китайської порцеляни,
Що тріскалась мереживом Арахни-злодійки,
На кресах Вітчизни
Лезом ножа з ран своїх виймаючи скалки
Епохи-потворки,
Ми пили вино зрадливої жінки-осені,
У вени вбираючи
Воду ріки мідної,
І несли вулики
Бджіл гостродзьобих –
Туди – за піраміди чорні.

ТІНЬ І ВОГОНЬ

禪

Годинник журби

*«Ми не спали,
Тому, що лежали
Серед шестерень дзигаря туги...»
(Пауль Целан)*

Ще молоді хмари
Так само кохаються в небі:
Для них це синява,
Ця м'яка синява
Лише простір життя,
А не мрія.
Та коли настає ніч-годинник,
Вона перемелює шестернями зірок
Їх біле буття-небуття (все ефемерно).
Так само і ми:
Живемо в середині дзигаря,
Між коліщаток.
Наш будинок-годинник
Міряє час водостоками та димарями.
Дах-циферблат
Має купу знаків мохованих,
Потрісканих, запилюжених і прихованих
(Сороками старості):
Тільки ми не вміємо:
Наче ті анальфabetи,
Наче аборигени атолу
Цивілізацією ще не зачеплені,
Не вміємо розуміти й читати
Цих знаків-чисел Духу Механіки.
Кохаємось та інколи мислимо,
Наче б то ми не в домі-годиннику,
А в млинку кавовому,
І ми не люди, а зерна:
Опалені вогнем Всесвіту
Зерна кави.

Прозорі звірі

«За звіром відтінку води

Полюють на ринках вечірніх...»

(Пауль Целан)

Звірі прозорі блукають
У хащах моєї свідомості,
У тих неосяжних лісах,
Де заблукати так легко –
Не тільки мені –
Волохатому отроку кайнозою
Чи Магеллану Фернандо –
Сажотрусу Мадейри.
Звірі прозорі
Шпацерують, як треба
На потребу
Чи то офіру:
Сколотську, де коні
У горлі вчувають залізо.
Звірі прозорі
Шугають в повітрі,
Таврують каміння
Петрогліфом.
Моє полювання:
Вистежую слід
Прозорого привида і
Почвари рогатої.
Торкаюсь кори,
Що в зморшках, як небо старе,
Як Мадонна часів неоліту.
Торкаюсь поверхні –
Шкіри старезного явора.
Я – кроманьйонець,
Мисливець лісів
Моєї свідомості.

Мішок ночі

*«Ніч має чотири Місяці
А дерево – тільки один,
І тінь у нього одна,
І птах один серед листя ночі...»
(Федеріко Гарсія Лорка)*

Жадібна відьма Ніч
Ховає свої чотири Місяці
У мішок чорний Непам'яті,
У тьму Небуття вічного,
І бавиться ними потайки,
Наче не відьма вона, а ворожка,
Наче не Ніч вона, а жebraчка,
Що ховає чотири золоті таляри
У бородатого Володаря вициганені,
На зуб пробувані, об камінь дзень,
У чорнило неслів, в мішок,
Наче скарб – випадковий,
Чи то дарований, чи то вкрадений
(А нам мандрувати –
Номадами неприкаяними,
Шляхами Каїна – в Ніч,
Теж у мішок її),
А дереву що – рости,
І всього по одному мати:
Одне світило більмом серед ночі,
Одно око вогню серед дня спекотного,
Одну долю – і ту нещадну,
Одного бога і то кульгавого,
Одного птаха і то німого,
Одну тінь і то потойбічну,
Одну смерть і то подаровану,
Одну сокиру і то надщерблену,
Одне мовчання і то назавжди...

Серце-метелик

*«Наче метелик, серце голкою
До пам'яті приколоте...»
(Федеріко Гарсія Лорка)*

Серце моє – ти метелик
З крилами кольоровими –
Кольору Неба.
Серце моє – ти невагоме,
Як оцей лускокрил поцяткований –
Істота повітря теплого,
Тебе теж приколото –
Багнетом, не голкою
До буття нашого страшного,
До часу нашого жорстокого,
До пам'яті моєї простреленої,
Що нагадує хламиду самітника,
Чи то книгу з сумним епілогом
І сторінками перекресленими.
Серце моє – лети доки вітер,
Доки Небо ще не стало
Важким дахом оливним,
Доки Сонце не стало залізною кулею,
Доки Місяць не став вохряний, як кров,
Доки люди не стали жабами,
От тільки багнет...
Яким тебе приколото...
До важкого каменя пам'яті...

Танці на кінчику леза

*«Східний вітер.
Ліхтар і дощ.
І прямо в серце
Ніж.»*

(Федеріко Гарсія Лорка)

На кінчику леза ножа
Живуть тридцять два аптекарі:
Торговці еліксиром зеленим
І один сажотрус – конче сентиментальний,
А ми все танцюємо танці:
Танго та тарантелу
На лезі ножа – того самого
Що

На лезі ножа
Чи то бритви, чи то катани
Самурая, що згорів у вогні Фудзі
Чи то просто меча
Мертвого лицаря плинного часу –
Володаря замку, що мурували між хмарами
В королівстві Прозорості
На лезі – такому гострому
Ми танцюємо танці:
Під звуки гітари гішпанської
Гітари, яку загубив Лорка
Викрутаси на лезі ножа –
Того самого
Що

На лезі ножа
Крім танців і струн,
Аптекарів і сажотрусів
Живуть несподівані тексти

Народжені музою – надто нервовою,
Зачаті поетом-мрійником (тато):
Тексти без крапок.
І поміж халупами
Оцих ефемерних мешканців
Ми танцюємо танці
З худорлявою жінкою в білому
Джигу на лезі ножа –
Того самого
Що

Жасмин і сніг

*«Жасмин і бик.
І люди поміж ними
У порожнечі сну
Подібні сталактитам...»
(Федеріко Гарсія Лорка)*

Друзям, які були зі мною зимою 2014 – 2015 років. Там.

Серед зими згадую білий жасмин:
Я – прочан меча, споглядаючий лезо
Серед снігів – білих, як порожнеча картини
На якій малював жасмин майстер Бо
Той, що пішов, розчинившись у Дао –
В океані води-пустоти-чорноти Першопочатку.
Про тишу пишу. Про біле мовчання.
(Звуки поглинув сніг. Два дні не стріляють.)
Напевно ось так: очі заплющую – тьма:
І сни серед тьми: були б кольорові,
Але нині – біле на білому – променів жмуток

Спалах зорі серед сну – білого карлика,
А не нашого жовтого Сонця – зорі позолоти.
Бо заснув серед снігу – колючого,
Біля гвоздики – не квітки – істоти –
Буду бачити сні чорно-білі. З відтінком зеленого.
Снилась корида чи то поєдинок жорстокий
З биком металевим німим і білий пісок.
(Наче сніг. Тільки чужий і важкий.)
А кольори все зникають. Буде цвісти
Весною акація – біла. І білі підсніжники.
І білі пелюстки вишень. Які обриває
Буревій-гладіатор, самурай-камікадзе.
І серед мовчання – посеред павзи
Тиші зимового неба на землю летять
Білі пелюстки – білі як смерть. І холодні, як камінь.
І в снах я споглядаю катану – меч нетутешній,
Так само холодний, як світ – нині – злої зими.
І читаю вірші. Сумні як життя. У порожнечу.
Читаю.

Бджоли

*«Ми жили в стільницях
скляних
вулика, повітряного вулика!»
(Федкріко Гарсія Лорка)*

Люди-бджоли з прозорими очима-крилами
Збирають мед одкровення на луках щастя,
Живуть у вуликах, які збудував волоцюга Сміт
Вчора.

Люди-бджоли з волохатими лапами замість книг
Читають свої одкровення на пам'ять, бо забули
(Ненароком) як вимовляти чорні літери,
Що означають слова і чим різняться вони від гудіння,
Люди-бджоли (не мертві), (і не джмелі)
Прокинулись, коли ще не настала весна
І надто холодно навіть для волохатих
Мешканців дерев'яних вуликів-домовин.
Люди-бджоли прокинулись
Вчора.

Люди-бджоли думали, що навколо скло –
Тому так прозоро і відверто, навіть
Їх темна й густа література стала прозорою:
Шестилапі збирачі меду уявляли своє житло твердо,
А воно повітря. Добре, хоч вони навчилися літати
Вчора.

Люди-бджоли захмеліли від свого меду прозорого,
Від подихів вітру, який несе їх невідомо куди,
Від отрути, що назбиралась у їхніх тілах чорних,
Від квітів, які дано зів'яли і пахнуть лише у спогадах,
Люди-бджоли зрозуміли, що світ порожній
Вчора.

Загублений

"Неодноразово

Губився я в морі

З пам'яттю, що засипана квітами..."

(Федеріко Гарсія Лорка)

Загубитись так легко в морі:

Коли вітрило подерте

Загубитись так легко

У бурхливому морі життя.

Загубитись так легко в морі:

Коли човен-пірогу

Несе невідомо куди течія.

Загубитись так легко

У темному морі книг.

Загубитись так легко в морі:

Коли човен пробитий кулями,

У морі солоному наче кров

Загубитись так легко

У нещадному морі війни.

Загубитись так легко в морі:

Коли зорі згасив ліхтарник-дивак,

А сонце заплющило очі,

А пам'ять засипана квітами –

Пелюстками троянд.

Загубитись так легко

У нескінченному морі минулого.

Загубитись так легко в морі:

Коли зловив почварку,

Що тягне тебе в далечінь-глибочінь

Синю: загубитись так легко

У неспокійному морі людей.

Золоті ножі

«Ножі з золота самі входять у серце.

А срібні ножі розтинають горло як соломинку.»

(Федеріко Гарсія Лорка)

Золоті ножі променів сонця
Зарізали мою подругу ніч.
Горе! Горе царям тьми!
Золоті ножі променів сонця
Стинали зело левад жайвора –
Фарбували його вохрою
Не лишаючи світу зеленого –
Ані краплі. Ані ковточка. Ні.
Ані келішка зеленого віскі червня.
Нікому. Навіть скрипалю-конику.
Срібні ножі Місяця –
Цього журливого Тутанхамона,
Пастуха снів кудлатих овечих,
Жебрака-окуліста зміїного ока
Кожного, не тільки всевидячого,
Кавалкують темряву на зернини маку,
На уривки доби безпросвітної,
Які ховаємо в кишені
Своїх дірявих свит
Та гумових макінтошів.
До світанку так довго –
Але ми не чекаємо,
Ми час не міряємо,
Наші годинники розстріляно,
Ми просто живемо,
Дослухаючись до дзенькоту кузні,
Де отой коваль-чародій
Все виковує: золоті ножі та срібні,
Бо навіщо нам темрява. Навіщо...

Прозоре серце

«Це болото трохи схоже на серце.

Нехай квіти журби наповнять його ароматом...»

(Ямамура Ботьо)

Серце людське
Схоже на шматок синього неба
Яке несе в дзьобі чорна ластівка,
Щоб мурувати з нього гніздо –
Прозоре як мертва істина.

А я пливу в човні забутих слів
По річці буття несьогоднішнього...

Серце людське
Схоже на жмуток трави
Яка росте на двогорбій могилі
Оksamитових легенд майбутнього –
Терпких як запах вересу.

А я пливу в моєму човнику мрій
На межі між тьмою води і тьмою Неба...

Серце людське
Схоже на гірське замшіле болото
На водяними очима якого
Літають плямисті бабки
З прозорими крилами.

А я пливу в човні дерев'яному
Дивлячись у цвяхований зірками Всесвіт...

Серце людське
Ти повітряна куля фарбовано вохрою:
Літають відчайдухи від хмари до хмари

У порожнечі своїх віршів. Рігведа –
Пісня вогню і загірного степу.

А я пливу у човні кинувши весла:
Хай несе мене течія у тьму Небуття
У Нірвану солодку...

Фараон Іхтамнет

*«Моє Еб-серце – моя мати!
Моє Еб-серце,
Яким я віродив існування своє!»
(Єгипетська «Книга мертвих»)*

Фараон Іхтамнет
Перетворився на мумію,
Він збудував собі піраміду
З порожніх сірникових коробок,
Він чинить требу богам
Сету, Аамат та Серкет,
Приносить жертви богам пустелі:
Солдатиків бронзових
На олтар собакоголового привида.
Фараон Іхтамнет
Жрецям Лабіринту Но
Наказав розпиляти каміння
І вибити ієрогліфи:
Піснею Сонця прославити
Бараноголових сфінксів.
Фараон Іхтамнет
Збудував храм із порожніх пляшок,
Сів до човна дірявого –
У корабель волоцюги Ра:
«Відвезіть мене до іншого берега Нілу!»

Несуть жреці папірус,
Скрадають жреці гімн словоблудний,
Славлять нікчемного фараона –
Будівельника пірамід сірникових,
Копача великих каналів
З одної калюжі до іншої,
Творця мостів великих
Від кучугури до кучугури,
Завойовника Нубії –
Золотої пустелі духу,
Фараон Іхтамнет –
Повелитель Та-Меху, Та-Ше, Та-Шемау
Збудував собі гробницю
Зі сміття будівельного
І чекає – не дочекається,
Коли його там поховають
Раби Міцраїм-країни,
«Роботяги» країни Та-Кемет.

Нічого крім дороги

*«Дорогами глухими
Ідуть вони в Севілью...»
(Федеріко Гарсія Лорка)*

Дорогами розбитими
Скачуть вони в Донецьк –
Чотири вершники –
До тебе, Кальміусе!

Плащі в них павуками зіткані
Арахнами чорними,
Каракуртами восьминогими,

Скачуть чотири вершники
По дорозі до Юзівки,
До тебе, Кальміусе!

З країн далеких
Мандрують оті подорожні
Невгамовні чотири вершники
У пошуках лабіринту
З пірамід, скла і бетону,
Тупотять підковами сталевими
Чотири коня вічних номадів,
Скачуть дорогами битими
До копалень Юзівки,
До тебе, Кальміусе!

Ніч нагадує день:
Світляки ліхтариками
Світять шлях чотирьом вершникам –
Лицарям Дня Судного,
Кабальєро коней різномастних,
Що скачуть-тупцюють
Дорогами пилу,
Скачуть до Юзівки,
До чаші з медом Діоніса,
До тебе, Кальміусе!

Поспішають чотири вершники
Дорогами вітряної Сколотії,
Туди, де сонети блідого Місяця
Писали чорними фарбами
Поети сон-трави синьої:
До тебе, Кальміусе!

Тенета

*«Над прохолодним струмком
Серце моє спочивало
(Ти заткай воду тінню,
Забуття навуче!)»*

(Федеріко Гарсія Лорка)

Небо нині кольору попелу –
Такі фарби були в художника злого,
А життя – це потік прозорий,
Плинь, життя, плинь.
Сонце заплющує нині
Нажахані очі:
А дерева – білі вдовиці:
Над тим же потоком:
Шукають загублене дзеркало:
У житті – потоці прозорому –
Може там – на дні,
Може скалки лише:
Світ нині без дзеркала,
Бо не хоче
Обличчя своє потворне
Бачити.
Павуків забуття кличу:
Най заплетуть тенетами
Цей потік чистий, прозорий,
Най ніхто не знайде
Оте загублене дзеркало,
В яке світ-потворка
Зазирнути боїться,
Чи то просто не хоче.
А художник і далі малює
Пейзажі сірими фарбами –
Кольорів не лишилося,
Окрім кольорів попелу...

Зозулі крик

*«Зозуля кричить.
А зранку потрібно йти
Через ці гори...»*

(Танеда Сантока)

Зозулі крик
Примерзає до циферблату
Кожного нездари-годинника,
Залазить у кожну хижку
Кудлатовбраних пастухів-філософів,
Шматує час кульгавий
На кавалки буття
Блискучого: секунди монетами
У скарбничку безхатька:
Срібло снігу, мідь заграви, золото сонця.
Яблука дзвінкими дукатами
У темні скрині ночі театру-кабукі:
Збираю, збираю і зачинаю
Скриню тьми. А над імлюю стежок
Все той же зозулі крик,
Як *postscriptum* плямою
Під заповітом мельника
Водяного млина *Inferno*.
Розкриваю торбу як рану,
Торбу латану, яку носив дорогами плутаними
Дорогами Плутарха,
Що петляють-блукують
Понад хмарами.
Розкриваю торбу, яку носив як тягар
Важчий, аніж Земля,
Нестерпний, як життя майстра простору,
Розкриваю торбу – а там тільки зозулі крик.
Він несеться кривими вулицями
Кам'яного сірого міста –
Міста мертвих.

Жовта ніч

*«Місяць часткою часнику,
Тьмянів від болю агоній,
Кидав кучері жовті
На жовті дзвіниці.»*

(Федеріко Гарсія Лорка)

Все пожовтіло в п'їтмі, Лоренцо*,
Навіть твоя недоречна Венеція
Анахронізмом дітей лагуни
Пливе каравелою жовтою
У Харона спогади човниківі.

Лоренцо! Монети-гудзики
На камзол втікача-дожа
Приший. А сняться агонії
У павзах стогону мандолін
Міста венетів води (Аттіла).

Лоренцо! Карнавали щурів
Тих розфарбованих галеонів,
Що везуть чорний перець
Любителям смачно поїсти,
Серед міста дзеркал та паперу:
А ти кажеш: «Республіка...»

Лоренцо! Надто часто дожі
Вінчалися з морем, кидаючи
У його ненаситну пащеку
Перстень металу Сонця.
Тому марно ловити крилатому леву
Жовту рибу початку.

Маски носаті – модні після комети,

Після Нової Зорі, що так сяяла в Небі:
Селена – подруга Пана, діва Аркадії**
Гіпаріона та Теї дитя
Все зафарбовує в жовте (як Геліос гасне):
Море, обручки, монети, каблучки,
Гудзики, дзвони, мерців, церкву, собак,
Місто і камінь, зуби і пасма, котів і мишей
І навіть чуму...

Примітки:

* - це зовсім не про Лоренцо ді П'єро де Медічі Чудового (Lorenzo di Piero de Medici il Magnifico) (1449 – 1492), це про зовсім іншого Лоренцо, що жив у Венеції. Але не про Лоренцо Приулі (1489 – 1559) – дожа Венеції. Хоча, може і про нього – хто зна...

** - про Аркадію кажуть, що то країна козопасів, але то неправда. Це країна темних пророчих святилищ і людей, що присягаються водою Стіксу.

Там, за териконами

*«Трублю надривно
Маяк шалений
Корабель мій дивний
Накритий хвилею...»*

(Гійом Аполлінер)

Там, за териконами – джаз,
Постмодерна музика,
Саксофон сірого дня –
Такого ж сірого, як і мої берци,
Від пилу і бруду нескінченних днів
(Довершеність).

Там, за териконами – блюз,
Блюз без сезону: не осінній,
Не літній, не весняний,
І не зимовий навіть:
Блюз нескінченних доріг,
Яких не пройти, не здолати,
І навіть не проповзти,
І не плазувати – про:
Блюз.

Так, за териконами – пустка:
Порожнеча, якої немає,
Ніщо, якого не було, не є,
І не буде – Небуття.
Там. Де музику грає
Джазмен бородатий
Білий, як сніг на чорному.
Там – пустка.

Там, за териконами –

Спогади. Про неіснуюче.
Там, де матерія
Міряє часопростір –
Карма. Там, за териконами –
Сансара.
Босоногий Сітхартха
Кидає мені в долоні
Вервечку хвилин позичених.
Тільки я не ловлю – бо затиснув
Пальцями металеву іграшку.
Холодну. Сансара.

Там, за териконами –
Заперечення
Всіх істин моїх кольорових.
Барабан виграє
Все туж мелодію
Барабан джазмена Бога
(Він вміє тримати ритм).
Там, за териконами – Смерть.
Там просто батьківщина моя розстріляна,
Там.

Плаття Евтерпи

*«Люди, вози, верби біля мосту –
Це лише ієрогліфи,
Що мальовані красивим шрифтом...»
(Сайдзьо Ясо)*

Чомусь погляд сумний
У цього трамваю з номером
Десять.
Я плутаю місто
Зі старою книгою:
Намагаюсь місто читати,
Намагаюсь блукати книгою,
Намагаюсь бути текстом,
Намагаюсь визирати у вікно метафор.
Прикро: міста на рівнинах мурують.
Прикро: книги пишуть знічев'я,
Чорнилом.
Прикро.
Евтерпа ходить у чорній сукні,
Плащ свій (теж кольорів невеселих)
Подарувала опудалу.
Епоха сумних комедій,
Епоха трагедій кумедних,
Затискаю в руках клубок
Ниток:
Той самий, що колись дарувала
Аріадна Тесею,
Від лабіринту лишилась
Купа каміння,
Навіть меч той зітлів –
Той, яким Мінотавра дріявили,
Перетворився на купорос,
А клубок
Ниток

Все такий. І нитки тонкі.
І не рвуться. І тягнуться.
У нескінченність сріблясту.
Ти мала б людей веселити,
Ти –
Дівчина, вбрана нині у чорне.

Блукання сумної Ерато

*«Тієко не бачить мого земного тіла,
Вона тягнеться до іншого мого «Я»
Під оболонкою плоті...»*

(Такамура Котаро)

Час – кульгавий жебрак
З торбою – Всесвітом,
З торбою – Простором,
З торбою, де ховаємось ми
Разом з тією Порожнечю –
Нескінченністю.
Всі сидимо біля вікна
За склом якого одна чорнота
І жодної голки світла
Для ока сліпого, для шкіри

чутливої

(Люди-безхатьки бачать шкірою)
Крила комах
Ти збираєш, Ерато,
Замість квітів прозорих
У букети синього Неба
(Нам літати, їй плакати,

Нам падати, їй плакати,
Нам помирати, їй плакати
Завжди).
Люди шукають знаки,
Що писані давнім шрифтом
На крилах птахів,
На панцирах черепак
(Повільних панцерників)
А горах Еллади
У кам'яній хатці
Досі живуть люди
Які вірять,
Які просто впевнені,
Що Гомер був зрячим.

Збирач горіхів

*«Вічно мене тягне до міста,
Тягне в гущу юрби на вулицях...»
(Хагівара Сакутаро)*

Я збираю горіхи,
Які падають з дерева,
Що намальоване на стіні
Мого кострубатого сну.
Я кладу до кожної жмені
Дітей горбатого катеринщика –
Таких сумних, як грудневий світанок –
Три горіхи з шкаралупою
Кольору зимового неба –
Сього бородатого старця –
Чорнокнижника Собачої Зірки.
Я кладу у теплі долоні

Замурзаної попелюшки,
Що міняла свої плаття подерті
На сліди сонячних зайчиків –
Три горіхи з тьмяною шкаралупою
Кольору травневого нечуйвітра
(Грай, вітре, грай
Пісню босоногих бузьків:
Чорногузів міста крейди
І поцяткованих писарів).
Я збираю горіхи
Тверді, як віра алхіміка
У збіговисько готичних літер
Книги, яку продали в Венеції
За шматки металу блискучого.
Я збираю горіхи,
Що падають з намальованого дерева
І дарую їм дітям,
Які ніколи не народяться,
Які бавляться потойбічними іграшками,
Незримими ведмедиками
Снів моїх волохатих.
А ці горіхи все падають
На бруківку покручених вулиць
Міста, де ніхто не живе,
Навіть той катеринщик,
Що співає псалми апостола горобців,
Навіть він
У цьому місті чужий –
Перехожий.

**Не повторюй слова осені
(Триптих)**

*«Не повторюй, як боляче бути травою,
Який зміїний рот має молодий Місяць...»
(Федеріко Гарсія Лорка)*

Перший подих вітру

Не повторюй слова осені –
Намарно – осені сірих Пегасів.
Не повторюй цієї музики –
Музики скрипки холодного вітру:
Най пам'ятають її собаки
Кольору олова з очима-зірками.
Місяць – алхімік старий
Наливає ночей ртуть у чашу серця.
Не повторюй зміїне шипіння
Падолисту-водяника,
Володаря мокрих каменів.
Не повторюй – нині всі змії сплять –
До весни. Доки вино холодне
Крові вужа не стане вогнем.
Не повторюй нічого,
Навіть Сонати Вужа, краще мовчи
Слухай вітер пізньої осені...

Другий подих вітру

Чорні кораблі останніх днів:
Падолистові ночі – це голландці
У камзолах з блискучими гудзиками,
Яких привів у порти Ямато,
У місто моє без сезонів

П'яний капітан-вітровий –
Одноокий шкіпер холоду.
А вітрила кошлаті...

Кульгавий щур осіннього вечора
Гризе сир рапсодій
У мишолопці музичній:
Де заблукав ти - хвостатий Моцарте,
Волохатий Йогане з чотирма лапами,
Що лишають сліди-ієрогліфи
На партитурі життя?

Третій подих вітру

А я все не вірю,
Що скоро землю крига скує,
Заморозить час-лиходій
Все сподіваюсь на щось
(Намарно).
А я все не вірю,
Що голим деревам-повіям
Набрид холодний дощ-злodyжка,
Що вони чекають білого снігу,
Як одкровення, як знак чистоти,
Як очікували гейші Едо
Проповідника в чорній рясі,
Що дихав димом і малював
Знак «Десять» в повітрі майбутнього.
Пізня осінь – це танець метелика мертвого,
Обірвані крила якого несе
Самурай-вітер,
Що складає останнє танка,
Відчуваючи лезо катани холодне
М'язами живота – ще теплими:
Ця людина не хоче

Лишатися серед осені
Живим роніном.
А на вулиці мертвих дерев і собак
Двірники замість кленових пальців
Замітають листя карми.
А я цієї осені посадив вишневий сад
На околиці Хіросіми.

Тінь синьої кішки

*«...У цю ніч
У всьому величезному місті
Спить одна лише тінь
Синьої кішки,
Тінь кішки, що оповідає
Сумну історію людства...»*

(Хагівара Сакутаро)

Сторінками книги століття-калічки,
Сторінками цього збірника фейлетонів,
Цього альманаху сумних анекдотів
Блукає синя кішка,
Що лишає сліди-плями
На початку кожного розділу,
На початку кожного зачину-реквієму
По нашому буттю справжньому.
Синя кішка розкаже сумну історію
Людства неотесаного дерев'яного
(А десь вогнище,
А десь Час-палій
Пожежу роздмухує,
А ми все будуємо
Хатки свої паперові,
Кораблики свої шкаралупові,

А ми все поливаємо
Корені людей-дерев
Давно посохлих).
Синя кішка сновида
Розкаже історію
Мишей-людисьок
Про звияги їх сірі,
Про битви їх хвостаті,
Про королів їхніх волохатих
Зубатих та сирололюбних,
Про філософів шарудіння,
Про ораторів писклявих,
Про патріархів темної нірки,
Про інквізиторів комірчини.
А Місяць-дивак
Все слухає, все зазирає-кліпає
У ці хащі кипарисові,
Де плете свою розповідь
Синя кішка,
Яка на осінньому вітрі
Збирає каміння...

Попіл спогадів

*«Цей вбогий рельєф,
Де прощальним дарунком Неба
Вулканічний попіл засипає село...»*

(Татіхара Мімідзо)

Моє рідне селище
Засипає попелом спогадів.
Стежка, що веде в минуле
Чебрецем пахне – рожевим як сон.
Збираю той попіл жменями,
Забирає той попіл вітер –
Вітер епохи,
Несе той попіл по світу вітер –
Вітер тьми.
Моє рідне селище фарбоване в чорне
(Там – в минулому),
Моє селище шукачів каменю
Чорного, але вогненного.
Моє селище дігерів-копачів,
Шукачів давно зниклого,
Давно схованого – там, в глибинах,
У безоднях темних,
Серед тверді непрозорі
Там.
Розгрібаю той попіл спогадів,
А він все падає, падає, падає –
Наче сніг.
Що шукаю я там – за Горою Лисою,
За балкою Сніжною, Глухою та заметеною,
Серед дубів давно зрубаних,
Серед хат давно спалених,
Серед колій, що ведуть у ніщо?
Себе.

Осінній шлях

*«Шлях, що з божевіллям часом межує,
Шлях, що губиться між машин і трамваїв,
Шлях, що веде навпростець...»*

(Муроо Сансей)

А осінь у Скіфії
Так само сумна як війна.

Може колись ось так і помру,
Споглядаючи жовте листя
І слухаючи спів осіннього вітру,
Коли шлях осені
Дійде до хиткого мосту –
Дерев'яного мосту
Над потоком Часу
Між двома існуваннями.

А осінь у Скіфії
Так само сумна як війна.

Вона блукає між людей і собак,
Між машин і трамваїв,
Мимо будинків,
Двері яких завжди зачинені,
Навіть для осені,
Навіть для осіннього вітру,
Навіть для сліпих подорожніх,
Навіть для кота, що бавиться
З Часом, як з мишею.

А осінь у Скіфії
Так само сумна як війна.

І хай над рівниною

Летять зітхання глухі
Осіннього вітру,
Я знаю: мій шлях
Тут – стежею асфальтною,
Що в'ється гадюкою
Містом байдужих людей,
Біля дерев, що гублять
На твердь землі
Блискучі брунатні горіхи:
Стук, стук, стук.
Бруківка австрійська,
Важке помпезне бароко
Рудих кам'яниць
І книжка зім'ята
(Наче листок осені)
Поета давно померлого
З островів, де звикли люди
Співати про смерть.
Вітер сарматів, трава Кімерії.

А осінь у Скіфії
Так само сумна як війна.
А осінь...
Так само як кожна війна
У нашій Загірній Країні
Сумна чи весела – хто зна,
І пісня сумна як весела війна
А осінь...
Як міст над рікою,
Як шлях над водою,
Як смерть над журбою,
Як ми над війною –
Сумна.

Поле вестготів

*«Серед жовтих хлібів
пара черлених волів.
В їх рухах
ритми давніх
дзвонів...»*

(Федеріко Гарсія Лорка)

Я блукаю
Серед подертого шовку Неба,
Серед ластовиння
Кирпатого бешкетника Сонця.
А моїх волів черлених жене Час-сколот:
Туди – за обрій чеснот,
Туди – в жовту, як сніп, Іспанію,
У Толедо на торжище,
На забій – на арену,
Матадору фантасмагорій.
А ми мандруємо шляхом зоряним
До моря гнилого соленосного-соледарного:
Біло, біло, біло – у мішок по жмені їдкій,
А може ми теж матадори –
Тільки в минулому,
У сонячному, неприкаянному,
У шкіряному годиннику вестготів.
А я все блукаю
За сонцем услід
Шукаючи Андалусію-тугу
Навпіл – шмат війни горожанської,
Шмат кориди, шмат тачанки
І вогонь скоростріла –
Просто осінь – про літо жарке спогади:
Кожний листок золотий –
Шматок літа іспанського
Не в той край занесений,

Не тим гідальго, але на арену
Де глядачі сліпі жадають видовища.
На арену, де Гемінгвей бородатий
Розкаже тобі кавалок казки
Про полювання
Чи то на слонів, чи то на левів зубатих
Чи то на заброд –
На волохатих варварів.
А я все бреду
Полям жовтим вестготським
Гішпанським та іберійським
Сарматом-номадом
Малюючи автопортрет
Дивака-гідальго.

Годинники зупинились

*«Подивився:
Годинник стоїть.
Серце,
Неначе його хто ковтнув,
Поринуло знову в печаль...»
(Ісікава Такубоку)*

Всі годинники зупинились:
Ніхто вже час не міряє –
Ні вздовж, ні в поперек.
Часоміри затихли,
Наче ковтнули рибину –
Ту, холодну, що тхне аміаком,
Ту, банькувату, в очі якої
Зазирав Торквемада,
Лускою якої

Засипало срібним попелом
Не одні Помпеї розпусні.
Годинникарі
З останнім живим дзигарем
Пішли у вигнання
Шляхом битим-розбитим,
Білим шутером всипаним.
А може то сам Час
На людей прогнівався?
Чи може бог коліщаток,
Демон зілля-дурману,
Що планетами-кульками бавиться
Поселив нас серед болота «сьогодні»
І застеріг думати
Про прийдешнє
Навіть йому неясне....

Любити будильники

*«Щоранку, щоранку
Модну китайську пісеньку
Награвав мені
Той будильник –
Ах, як любив його!»*

(Ісікава Такубоку)

А я теж люблю будильники:
Оті – живі, оті – хвостаті,
Оті – кольорові і голосисті,
Що колись проспівали кінець
Лицедію на троні – Нерону.
А я теж люблю будильники,
Що люблять порпатись
У купах сміття
Ще тоді – на досвітках,
Ще там – на околицях світу,
На околицях Розуму,
За межею добра і зла.
А я теж люблю будильники
З тріпотінням живого серця –
Крові живої келихом,
Гонорових, як саме сонце.
Вони не дають спати
Людям з вічно сонними душами,
Вони не дають бачити
Сни темні і моторошні,
Їх зображають знаками
На хатах, мічених полум'ях,
Їх вишивають червоним
На рушниках нареченої-смерті,
Вони віщують пожежу –
Пожежу заграви-світанку:
Живі дзьобаті будильники:
Птахи патлатого сонця,
Птахи-провісники світла.

У пошуках весни

«Не раджу тобі

На Осінній ступати берег...»

(Лі Бо)

Шукай краще весну, друже,
Споглядай краще квіти
Сумної красуні вишні,
Не ходи на осінній берег,
Не слухай крик безнадії
Білих хвостатих мавп
Серед жовтого листя кленів,
Не підставляй обличчя
Холодному вітру осені,
Наповни краще свій келих
Чистим вином поезії,
Сідай краще у човен
Шовкових пісень шипшини
І пливи – навздогін весні,
Що така швидкоплинна,
Така миттєва і безтурботна,
Як вогник
Запалений дивним філософом
У царстві забутому Лу.
Малюй краще, друже, знаки
В повітрі і на піску,
На панцирі черепахи
Напиши, що все минає,
Все – навіть весна...

Сміх пелюсток

«Сміється з вигнання

Пелюстка, що плаває в чарці.»

(Лі Бо)

З нас сміються пелюстки –
Навіть вони – вічно сумні,
З нас сміються – квіти,
Буття яких мить коротка,
З нас – вічних вигнанців,
Що втратили Піднебесну,
Віддали її на поталу
Диким північним варварам,
Кочівникам безпритульним,
Сміються весняні квіти,
Сміються і нас запитують:
«Невже китайці не здатні
Тримати в руках меча,
Невже нездатні відвадити
Грабіжників ненаситних
Від наших земель плодючих,
Від наших рік прозорих,
Від наших полів зелених,
Від наших гаїв бамбукових,
Від наших гір священних?
Невже китайці змирилися
З дикунством невігласів,
З темними молокоїдами,
І їхніми ханами-злодіями?
Невже?»»

Чорна флейта журби

*«А флейта розносить
Мелодію, повну нудьги...»*

(Лі Бо)

Не журись, моя флейто,
Не співай так надривно,
Не шматуй мого серця,
Журби забагато осінньої
У Піднебесній квітучій.
Відколи гримлять барабани,
Відколи дзвенять мечі
На посріблених холодом схилах
Диких і спраглих шпилів Тянь-Шань,
Відколи китайці місяць ногами
Жовті піски пустелі,
Відколи колючки
Їжа для наших коней,
Відколи хапаємо ребрами
Стріли й списи дикунів,
Відтоді флейта
Чорна, як ніч дощава
Співає пісню журби,
Пісню нашого суму
За синами Китаю,
Що пішли назавжди
У вічний холод пустелі.

Три книги (Триптих)

1. Книга Синього Неба

Книги Неба

Чисті сині сторінки:

Я не пишу – тільки ставлю апострофи.

Чаплі: чи то пером,

Чи то літерами:

Сірим чорнилом по синьому

Пишуть повість хмарної меланхолії

Зігнутими шиями.

Я мислив: це ріка, а не чорнильниця.

Я думав: це черногузи,

А це ворожбити:

Ковтають холодних зеленострибів

Дзьобами-шпицями.

Краще замість слів

Пити вино Сонця:

Золоте, як кульбаби квітковий попіл.

Краще крапка, аніж знак оклику

Птахом.

Так хотілось

Дізнатись, що там за синявою,

Хотілося, доки ніч не настала,

Доки огненна куля сліпила фасетки

Шестиногих масонів:

Будівничих пірамід лісу,

Лише потім з глибин пелюсткових

Лісової п'янкої лілії

Випливало вітрильником запитання:

А може я зброяр, не відлюдник?

А може я лоцман
Зеленого лісового моря?
Може душа моя –
Оцей білий метелик,
Що пурхає поміж дубами-катапультами
Уявляючи себе легіонером світанку,
Сторожем річкового шепоту?
Читаю Книгу Синього Неба:
Мною ж відредаговану
І бачу там замість тексту
Одні запитання знаки...

2. Книга Сірого Неба

Меланхолії морфій
Продає бородатий шпак:
Не співає, не кричить, не цвірінькає,
А тільки попереджає:
Все даремно – якщо навіть Небо сіре,
Все даремно – якщо люди одягли плащ байдужості,
Все намарно – якщо забули про мертвих,
Все нічого не варте – якщо кольори зникли,
Квіти сховались, птахи замовкли,
Їжаки стали пророками,
А поети пишуть газелі горілкою,
А кат шукає лойової свічки,
Бо треба присвіти плаху,
Трохи змастити жолоби гільйотини –
Машини від головного болю,
А філософ у подертій свиті
Шепоче, що все даремно...

3. Книга Чорного Неба

Ну от: тільки чорне чорнило,
А сторінки темніші сажі,
Чорніші пекельного антрациту:

Пиши!

Прочитають: істоти з очима не нашими,
Не людськими, не банькуватими,
Прочитають: по складах, по звуках, по літерах,
Читаючи навіть нечитане,
Розуміючи навіть таємне,
Співаючи навіть мовчання,
Гортаючи оцю книгу:
З чорними сторінками:
Книгу глибокої ночі,
Де одкровення тобі насипано
Повний мішок зерен попелястих,
Зерен, з яких проросте Істина
Не твоїм попелом посипана,
Не з твого вогнища в жменю,
Не з крематорію дикого каменю.

.....
Енотери запах в повітрі висить:
Можеш очі заплющити,
Можеш: тобі дозволено.

Тема дощу: серед крапель

*«На вулиці якійсь посеред міста марень...»
(Поль Верлен)*

Серед дощу ми як на Корсиці липня,
Конвент алегорій, метафор – постреволуції дня.
Цей мокряк, ця негода, цей день – наш Тулон,
Я парасолю здіймаю як дах, капелюхом трикутним:
Між небуттям і буттям, між минулим й майбутнім:
Між нами і небом, а краплі як кулі й шрапнель:
Четвер Ватерло і субота Гренобль, і хвилини-уляни,
Ми трохи повстанці, вандейці, ледь-ледь партизани
У цьому двобої, в цій битві, на полі війни,
Яку донкіхоти місцеві чомусь називають коханням,
Ми миємо ноги в калюжах, йдемо як Христос по воді,
А в подумках Ельба, сто днів, корабель і вулкан,
Чи може Єгипту голодний сумний караван.
Не знати, що там за віконечком - липень, чи брюмер,
Чи може до консула просто прийшов костюмер,
Чи може мундир поміняв молодий офіцер –
Отой, корсиканець – дивак і Мольєр,
Чи просто Париж-Станіслав – свято торішнього листа,
І ліс слимаків, і вогкість альпійська Далмацій,
І небо далеких і білих хмарин-декларацій,
І наші тіла – гарячі, як сонце над селищем Аустерліц:
Останні атаки гвардійців, десь наш Талейран
Блукає кавалком туману. Пишу про вечерю в Брокере,
Кліссон та Євгенія нам наливають вино:
У келихи літа – тесані з буку, і круглі, як Місяць оповні,
Виноград Патагонії пахне вітрами пампасів:
На острів Святої Єлени пливе корабель почуттів:
Вітрило шовкове і біле як сніг – оксамитом чорниці
І вечір вологий наплів нам якись небилиці,
Завершився день. Чи епоха. Кохана, пробач,
Я ненароком подумав, що ти Жозефіна.
За хмари ховається Місяць-калач,
Стежками мовчання блукає сумна Прозерпіна.
На барикадах кохання бодлерівський сплін:
Це дощ – безликий художник ілюзій. Це він...

Тверезе світило

*«Ми зводимо руки,
пускаємо зливу спадати цівками:
вода того краю, де темно,
де жоден ножа не уникне...»*

(Пауль Целан)

Над містом п'яним
(І то не від бренді кольору осені)
Вже тисячу літ – тисячу розкуйовджених років,
Які навіть бородатий літописець
Не наважувався перетворити в літери –
Чорні знаки на пергаменті сірому,
Висить Місяць тверезий,
А якийсь вусатий філософ
Казав, що він злодій,
Бо злодії завжди з ясним розумом (аякже!),
І цей ночі володар блискучий
Таки краде в мене сон кавалками
Своїми мовчазними пророцтвами,
Які мушу слухати – я –
Горожанин кам'яних лабіринтів,
Що залив собі вуха воском
(Бо сирени-атланти під кожним балконом
З якого визирає Джульєтта-калічка
Марно очікуючи серенади:
Бо хто ж шаленіти дозволить собі
Коли оком тверезим оцей –
Цей монах блідий кляштору-ночі,
Цей вічно лихий Цезар,
Ватажок легіону зірок).
А в місті п'яному танцюють будинки
Нудну тарантелу. Він очі заплющив на ніч одну.
Лише на одну.
Може йому стало соромно...

Сад і його господиня

«Смерть – часта гостя

Цих полів таємних

(Зрізає садівницею ці маки сліз)...»

(Федеріко Гарсія Лорка)

Сад синіх очей

Садівниця-білявка,

Господиня усіх його закутків,

Кожної троянди пишної,

Кожного каменю незламного,

Зрізає квіти нагостреним лезом.

Зрізає.

Сад, де всі стежки заплутані,

Де тиша щоденна гостя,

А птахи мовчать,

Як тільки господиня у білому платті

Прочиняє зі скрипом хвіртку:

Сад синіх очей,

Маків сумних і водозборів-глечиків,

Що збирають страждання по крапелькам,

Сад, в якому колись цвіли вишні.

Давно. Коли ми ще не навчилися плакати,

Коли Сонце здивоване

Зазирило в квітник росяний:

Квітник наших мрій.

Сад, де Калліопа згубила сандалі,

Терпсихора вколола пальчик,

Ерато подерла хітон,

Евтерпа зловила джмеля,

Нині стинає бліда господиня

(Заирнути би їй в очі –

В оці глибини черепа –

В ці чорні безодні),

Нині зрізає блискучим металом

Кожен прихисток мурахи.

Кожне Я

*«Воно далось тобі в руки:
Неозначене Ти, безсмертне,
Всяке Я прийшло через нього до себе...»
(Пауль Целан)*

Кожне Я – це плетиво мотузок,
Старих корабельних канатів,
Що надто багато бачили
(Не тільки шиї рокованих корсарів),
Що надто просолені морем:
Морем Доців.
Кожне Я – це вигадка,
Це відбиток мокрого голого тіла
На мармуровій підлозі храму
В якому молився
Сивий патлатий безхатько,
Який все оце вигадав,
А тепер не знає, що з цим діяти:
З цими декораціями нудної вистави
(А так хотів розважитись).
Кожне Я – це краплинка роси
На синій квітці марних надій Неба,
Кожне Я – тонка павутинка
Плетена восьмипалцем глитаєм-часом
(Люблю споглядати його хеліцери
І сіпання лапок-хвилин),
Кожне Я – крапля води:
Прозора, наче кавалок болю,
Кругла, як Всесвіт,
Крапля – як все тимчасова
Важка і легка. Нічия.
Наче час – нічия.

Vigilia

*«Під якими зірками! Лише
Сіро-сріблястий
Стукіт молотків серця...»*

(Пауль Целан)

Вітряки, вітряки, вітряки
Мелють повітря – не борошно.
Багато доріг – а кожна веде в Небо.
Багато асфальту – але кожне озеро сіре,
Багато бетону – але весь для могил парсів –
Огнепоклонників. А вавилонська блудниця
І далі плодить огидних жорстоких карликів,
А поет бородатий слухає шум річки
Під мостом Мірабо
І мислить: так гомонить Альба –
Ріка прозорого Часу.
Йому невтямки – то Сена,
А за вікном Сенومان – епоха потвор.
Він дочекається Ночі, напише на своїй свиті
Слово Vigilia
І піде ставити крапки
В недосказаних реченнях.
Піде ставити коми,
Де карлики ставили крапки,
Піде ставити знаки оклику
В партитурах хоралів
Монастирського хору та Атенської хори
Чорних монахів ночі
Vigilia.
Він вдягне її шати
Замість мантиї докорів,
Замість свити філософа.
А вітряки, вітряки, вітряки
І далі мелють чорне борошно Ночі –
Темряву.

Куди тепер?

«І куди тепер? У невідгомінне.

Разом з каменем верстаємо шлях...»

(Пауль Целан)

Літо триває.
Хоча в душі – осінь,
Хоча календарики
З котиками і зайчиками
Такими ж сентиментальними
Як хризантеми Японії
Показують вересень:
Місяць шотландський,
Місяць пиктів та вітру,
Місяць зрілого винограду,
Місяць передчуття:
І куди тепер?
На яку війну сідлати коника,
На якого вампіра
Гострити осиковий кіл,
Які черевики залізні топтати,
Яке віскі росяне ковтати,
Що класти у торбу надій,
Яких розенкрейцерів
Та вільних каменярів
З собою брати у подорож?
Якщо літо ніяк не завершиться,
Якщо осінь і далі чужа господиня
Дому, який не наш?

Перелітні круки

*«Є чорнильниця зроблена мною з гільзи
її не приймають на пошти...»*

(Гійом Аполлінер)

Нинішня осінь гаряча мов серце,
Що пульсує між ребрами Сонця.
Навіть дерева-прочани гублять
Листя-крила свої від спеки.
Але круки збираються в Ірїй:
Книга-зима й падолист-палімпсест
Будуть без чорних крапок
Круків-нездар,
Тільки з комами галок,
Тільки з окличними знаками
Хвостів злодійок сорок марнослівних.
Навіть птахи війни – круки
Не хочуть дзьобати падло,
Якого зими оцієї прийдешньої
Буде доволі.
Навіть цим вістунам порожнечі
Такий обід не до смаку,
Якого в степах неозорих
Країни моєї загірної
Буде доволі.
А осінь так само жарка, як війна.
І жовта так само, як тлін нетутешній
Чужий наче тло сумної картини.
А клен-комбатант пальцями гострими листя
Торкається знаків, що в повітрі висять,
Що лишились на місці круків –
Крумкачів, чорнокрилих птахів Морріган,
Вістунів ненаситних,
Яким це набридло:
Дзьобати падло огидне.

Вино дощу

*«Вона години лічить, я – поліття,
Ми пили зливу. Зливу пили ми...»*

(Пауль Целан)

Вино дощів
Наповнює наші чаші
Кольорів осені, де кожна краплинка
Ягодою винограду
Падає на жовте листя ясена
І на блискучі горіхи
Гірких, наче життя, каштанів,
Але таких же прекрасних і сонячних,
Як воно – оце буття під зорями,
Що теж зливами – зорепадами
У ті ж келихи глиняні
Трипільські – з малюнком Галактики.
Нас п'янить це вино
Сильніше, ніж віскі
Скелястих берегів Карбері,
Бадьорить сильніше, аніж кокаїн
Вологої сельви кайманів.
Ми п'ємо вино дощу,
Як після конкісти
П'яніли повітрям Кордови
Старі кабальєро. Небо.
Воно теж сельва,
Теж загірна країна конкісти,
Де стріли і кулі
З камінням утворюють хаос.
Ми вічно в дорозі з тобою
У тій – нескінченній.
І келихи в торбах
Чекають на зливу
Нестерпну.

Фотони майбутнього

*«Цей зоряний шепіт, що схований в передсерді,
Стане світлом, що мені допоможе розбитися...»
(Федеріко Гарсія Лорка)*

Зоряний шепіт
Чути в шелесті книг сторінок,
Зоряний шепіт
Осіньного жовтого листя.
Там – в передсерді

ховається,

Він допоможе
Перетворити серце моє на скла

уламки.

Зоряний шепіт
Вказує стежку
На якій оце плетиво дхарм,
Яке необачно назвали «Я»
Перетвориться в світло –
В жменю фотонів-метеликів, невгамовних нейтрино,
Що розчиняться

в темних водах ріки

Порожнеча. Зоряний шепіт
Повідав мені про Ніщо
Про Небуття,
Про зерна округлі маку,
Що насипав хтось у клепсидру,
Які струменять водою хвилин.
Зоряний шепіт...
Осінь тікає білкою
В темний ліс алегорій.
Петрарка – він теж замість музики чув
(Замість кіфари) зоряний шепіт...

Лічити горіхи

*«Полічи мигдаль,
Полічи, що було в нім гірким
І веліло тобі пильнувати.
Долучи і мене до нього...»*

(Пауль Целан)

Кількість дерев
На вулиці Кленів
Рівне числу днів,
Які ховає грак
На ймення Тіберій Гракх
У шпарку – в щілину
Потрісканих мурів
Міста нашої совісті.

Кількість ягід
У гронах дикого винограду,
Що звисає з гілок
Сухого дерева осені патріарха
Рівне числу зітхань
Хворої дівчини Клію
З червоними від журби очима.
Вона давно не бачила снів –
Навіть тих – тролейбусних,
Які бачать пасажирів
З чорними сумками,
Що втомилися споглядати
Обертання гумових коліс
І воліють заплющити очі.

Кількість зернят мигдалю,
Які роздають
Замість квитків кондуктори

Двоповерхових сердитих автобусів,
Що їдуть прямісінько в рай
Експресом –
З відчиненими дверима і вікнами,
Рівне числу крапель броду,
Що міряє в свою чарку
Банкір Апостроф
Перш ніж дарувати автографи
Безхаткам останнього дня.

А ви кажете: «Квазімодо»,
А ви зітхаєте: «Марк Аврелій»,
А ви гортаєте сутри,
Такі ж гіркі, як мигдаль
Гішпанський,
Що так смакує гідальго
Та емоційним сеньйорам,
Що споглядають кориду,
І юнака-самогубця,
Що так граційно уникнув
Гострих рогів Мінотавра.

Час каміння

*«Вже час,
Щоб каміння навчилися цвісти...»
(Пауль Целан)*

Вже час:
Полудень наче вино
Налитий у глек дороги.
Квіти давно скам'яніли,
А каміння цвітуть:
Ніжно й тендітно:
Може тому, що холодно,
Може тому, що в людей
Замість крові тече антифриз
(Бо зима не бариться)
В венах – синіх, наче далека ріка.

Вже час:
Замки будують з троянд,
Мури в'язниць – з маргариток.
Замість циркульника
Бороди сиві вкорочує німфа,
Що раніше жила у діброві,
Жолуді гризла і спала в дуплі –
Нині в місті:
Ножиці, гребінь і бритву
Кладе до бюра, а намисто
Ховає між книг-фоліантів
Важких, як життя.
Бургомістр їжачком
З розбитої ратуші
Віщує прочанам про мито.
Каміння, каміння:
Витесує голови лисі пророків
Старий каменярь.

Брама

*«Чорно розпахнуто браму нарозтвір –
Отож я співаю:
Як жили ми тут?»*

(Пауль Целан)

Ми думала, що це місто
І жили в ньому, кохана.
А виявилось, що це лише брама
Між двома пустелями,
Між двома небуттями,
Між двома купами піску вічності
(Бархани вітру і жодної квітки).

Ми думали, що це селище,
Де живуть люди веселі,
А це пустка,
Де око не знає спочинку,
Де жодного дерева,
Де жодної краплі зелені –
Тільки пустище випалене
Злим пастухом Сонце
(люди-вівці).

Ми думали, що це ліс:
Прихисток для німф та сатирів:
Зелений ліс відлюдників,
А виявилось, що це джунглі
Зі своїми страшними законами,
З квітами-людожерами,
З галявинами-порталами
У ніщо.

Ми думали, що це Небо –

Закон буття вічного,
А це порожнеча:
Ніщо нескінченне,
В якому не летимо – падаємо
У Всесвіт-прірву,
У забуття вічне,
У чорноту, з якої не повертаються,
В якій зникають-розчинюються.

Ми думали, що це колиска:
Першопочаток суцього,
Паросток Невідомого,
Проростання Таємного,
А це домовина
З дерева сколочена:
Зі старого каліки-ясена
З листками-перами:
Не зміг злетіти, став деревом:
Йому скрипіти,
А нам домовини витесувати –
Якщо не собі,
То старому годиннику,
Що втомився час міряти:
Море – воно не міряне, не осмислене:
Всі пливли-починали,
Ніхто не доплив
Того берега.

Доволі

*«Тепер вже достатньо листя,
Щоб розтлумачити подих вітру...»
(Пауль Целан)*

Доволі листя,
Забагато насипала ти, Осене.
Повний міх,
Ще й дороги всі засипано,
Всі шляхи, всі стежки,
Всі подвір'я,
Всі левади і всі могили –
Все засипано....
І то жовтим, багряним –
Кольорами минулого,
Кольорами сторінок
Книг зотлілих:
В яких було все написано,
Але не знайшлось нікого,
Хто б міг зрозуміти
Хоч літеру.
Доволі вже листя:
Щоб нас поховати,
Щоб все заховати,
Щоб все заперечити –
Все – навіть Час...

Доволі вже листя:
Кожен листок - це сторінка
Книги старого алхіміка –
Містика і чорнокнижника.
Забагато істин:
Навіть для мене –
Прочанина...

Жовтий потяг Сонце

*«Сонце, що руйнує цифри і числа,
Але не лякає тендітний сон,
Сонце, що вкрите татуюванням,
Сонце, що пливе вниз річкою...»
(Федеріко Гарсія Лорка)*

Зі станції Падолист
На жовтому потязі Сонце
Ми їдемо в місто Квітень.
З тихого перегону Грудень,
Де навіть залізо забуло
Співати пісню світла
Гудіти пеан надії
На дрезині променів ранку
Поспішаєм на станцію Квітень,
Де все так біло і легко,
Де навіть старі сажотруси
Димарів Судного Дня
Вдягаються в біле,
Наче вони капітани
Вітрильників Сьогодні.
Із міста сумного Осінь,
Де будинки зроблені з листя –
Зотлілого ще в часи Данте,
Де замість бруківки горіхи
Злущені білкою Годі,
Де замість вікон краплини
Дощу Темного Часу
Ми їдемо в місто Квітень.
Пошійте мені хламиду
Чи краще шляхетну тогу,
Чи просто плащ вітру,
А може лише сорочку
Довгу як наше чекання
З білої парусини
Зіткану з синього льону...

Замість післямови

*«Ось у нас постійно цвіркуни співають,
а птахів мало, - це у нас історія закінчилась!»
(Андрій Платонов)*

Що мене дивує в нинішній осені – так це бідність на фарби. Давно вже час бути яскравому золоту дерев, а все нема. Мені кажуть не час, ще будуть і черлені клени, і жовті ясени, і брунатні буки, але мені в це віриться все менше. Я так досі і не їздив на осінні етюди, хоч вже осені й половина – незабаром буде пора глуха, і час буде не для замилювання, а для журби прозорого лісу і холодного вітру.

У вересні – щедрому, як то і має бути, але не вересовому, бо вересовий трунок був там, а тут – яблука, мені все хотілось поділись радістю зі старими знайомими і незнайомими, що я ще живий. І я справді від цього банального факту відчував радість, але відшукуючи людей з якими я міг би говорити про все, я зіштовхувався з тим, що це їм не цікаво. Звичайно, вони зауважували: «Радий за тебе, що ти живий, здоровий і цілий!», але відчувалось, що вони хотіли додати фразу: «Ну і що?» Потім я сам зрозумів, справді, ну і що? У світі стільки сумного – а я тішуся. І чим? Фактом свого існування? Крім того – сни: сниться одне і те ж. І то неприємне і моторошне. І якщо пишеться, то зовсім не те і не так, і не про те.

З такими от настроями я некрасивого жовтневого дня (бо місто) приїхав черговий раз в мою університетську лабораторію. Аспірант в черговий раз не захотів підтримати мою розмову про ірландські клани, студенти були все такі ж нетямущі, з тераріуму, як завжди, втекла змія – смугаста і різнокольорова – нетутешня, і її ловили по всьому корпусу, все як завжди – ніби і не було цілого року – відсутності. Згадувались чомусь рядки Сергія Єсеніна:

*«Кого покликати? І з ким же поділитись
Сумною радістю – лишився я живий?»*

Несподівано до мене завітав старий знайомий незнайомиць (щось таки почуло про має потаємне бажання і

здійснило це), що працює в місцевому краєзнавчому музею з колегою – моїм колишнім студентом (смішним і завжди життєрадісним, я чомусь грішним ділом, думав, що він неправильний, а він просто дивак). Завітали, звісно, по справах, але заодно забігли до мене, сказати свій «добрий день» і своє «як справи». Крім того, з ними я півтора року не бачився.

- Ти де пропадав цілий рік?

Буцім то він не знає, де я цілий рік пропадав, але це така форма розмови: в очікуванні – та я от... Але яке запитання, така і відповідь:

- Ви не повірите. Я цілий рік відпочивав на курорті. Я виграв турпоїздку в чудовий південний санаторій – на цілий рік. При цьому нам годували безкоштовно, забезпечували одягом та взуттям – безкоштовно, за житло, комунальні послуги не потрібно було платити – все безкоштовно. Крім того все було включено: навіть екстремальні розваги. Звичайно, ризиковані, небезпечні розваги, але тоді це не був би екстрим. Крім того: приємне товариство, цікаві співрозмовники. І кожен день щось нове: то на берег моря повезуть, то в степ, до річки, то в ліс. І транспорт теж безкоштовний. Іноді навіть давали персональний автомобіль і водія. І то не якусь там жерстяну коробку, які тут по місту їздять, а добротний броньований автомобіль. І цілий рік на свіжому повітрі. Я дуже непогано відпочив і набрався здоров'я. І найдивніше те, що крім всього іншого за цей відпочинок на курорті мені ще й платили гроші, і то непогані, і тут, в університеті зарплата зберігалася, і там платили – ще більше.

Я думав, що мої співрозмовники не повірять у мою розповідь. Скажуть, що таких курортів не буває. А якщо і повірять хоч на крихту, то почнуть заздрити і теж захочуть ось так відпочити. Але вони повірили. Це було видно по їхнім обличчям (бо обличчя це дзеркало). І чим далі текла моя розповідь (як гірська ріка – прозора і швидка), тим сумніші ставали їхні лиця – кам'яніли, сіріли, сповнювались співчуттям і навіть жахом. Де ваші посмішки, друзі? Чому раніше ви завжди сміялися з моїх сумних жартів?

Ні, таки треба мені їхати на осінні етюди. У гори – коли вони різнокольорові і туманні. І мати якусь мрію – нову. Наприклад, збудувати вітряний млин, стати мельником (а вони всі містики у наших зворохоблених краях і знаються з потойбічним) і молоти людям борошно, і дивитися, як вітер крутить дерев'яні крила цього пшеничного птаха.

А може це все було не зі мною? Може це все приснилось мені? Може це зовсім не я піднімав взвод в атаку з ручним кулеметом в руках? Може це не я вів вогонь з мінометів у морозний грудневий день і накрив роту сепаратистів? Може це не мені серед розбитих окопів і бліндажів на вогневій комбат вручив погони капітана і сказав: «На, можеш тепер їх носити, ти маєш на це повне право!» Може це не я брав на приціл крупнокаліберного кулемета живі рухомі мішені і бачив як вони падають, падають і падають у високу траву? Може це не я вів взвод крізь ранковий туман на схід, на зустріч сонцю, що сходило над степом, на схід, таки на схід, у вир вогню і смерті? Може це не я роздивлявся пагорби на водноколі перш ніж дати батареї команду «вогонь»? Може то не я грів замерзлі руки в бліндажі біля буржуйки слухаючи розповіді старого фермера у солдатському однострої про зерно і мед, про земельку і бджіл? Може це не я читав солдатам вірші Кіплінга під звуки канонади? Може це відбулось в якомусь іншому, уявному світі? Може то не я забивав підричники і вишибні заряди в міни молотком і шматками дерева, бо інакше вони не лізли, і думав: зараз ми всі станемо космонавтами, зараз це все вибухне і ми полетимо в нескінченність? Може то не я милувався весняними квітами, що зацвіли біля бліндажів, вдихав аромат степу, що весь зацвів молочаєм і читав в перервах між обстрілами Дікенса і Достоєвського? Може то не я писав вірші у записник на ящику з-під снарядів і думав, що земля м'яка, сипка і запашна, і що судилось лягти під цю траву і не жаль? Може то не мені вітер колов в обличчя сніжинками-голками і не я наказував причепити

гаубицю до «шишарика»? І зовсім не мені комбат казав, що він мене туди не посилає, але треба їхати, бо це наказ, і я думав, що ніхто не повернеться, ні я, ні мої солдати? Може це справді було не зі мною? З кимось іншим, з якимось диваком, що носив плямисту зелену одягу, погони з чотирма зірочками, голив голову бритвою, філософствував про те, що смерті не буває, що всі ми вічні і чистив міномети соляркою? Я би повірив, що це було не зі мною, що це несправжні спогади... Але біженці, що живуть в моєму домі, але пес з вічно сумними очима, якого взяли з собою біженці з моєї териконової Еллади, що зазирає щодня в мої очі і запитує без слів: «Як же так? Нас вигнали з нашого дому, з нашого рідної хати, і ми ось так - тепер вічні неприкаяні волоцюги будемо тинятися по світах?» І фотографія діда, і усвідомлення того, що у свій рідний край я більше ніколи не приїду, бо нема куди, бо там не лишилось навіть руїн, бо там хазяйнують бандити й садисти, з якими не може бути ніякої спільної мови, що мій рідний край окупований, і мрія визволити його наразі лишається мрією... І що все лишається у спогадах - тільки у спогадах...

Доброзичливці кажуть, що я сів у поїзд № 1313 «Сніжне – Станіслав» і поїхав випадково. Під впливом експресивного романтичного пориву, начитавшись творів Кафки, проковтнувши його «Процес», як ковтають ще теплі праски зелені нільські крокодили. Ті самі праски, якими чорні люди річкового папірису прасують свої білі сорочки. При цьому з-під прасок валує пара і чутно характерний звук «Пш-ш-ш!!!» Але це не так. Це все вигадки. Мало не сказав наклепи, але я не пароплав «Титанік», щоб на мене можна було б зводити металеві наклепи, які так легко руйнуються-розходяться від доторку айсберга – холодного білого носорога. Все насправді було не так. Хоча немає ніякого «насправді», все вигадка, все ілюзія. На залізничну станцію «Сніжне» я прийшов, коли місяць був оповні, листя вишень пахнуло потойбічним морозивом і хотілось ловити рогатих жуків.

Снігу не було і близько, навіть жодного замету в балках, навіть жодної сніжинки у холодильниках «Саратов» (а ви ще питаєте, чому морожене м'ясо моржів тоді не продавали...) Віконечко каси було завітчано чорно-білими паперовими квітами, зробленими з цигаркового паперу. Я замість традиційного: «Пліз, ван тікет ту Даблін!» одразу запитав:

- А чому така кольорова гамма?

- Ах, мілорд, чорний колір – це так урочисто, мудро і еротично!

- Перепрошую! Звертайтеся до мене «сер». Я все-таки з аристократичного роду, хоч і збіднілого. Крім того в лицарі мене посвятила Її величність королева Англії та Шотландії Єлизавета II особисто.

- Вибачаюсь, сер! Я одразу помітила, що Ви джентльмен. Невже Ви зібрались кудись їхати? Я як же Ваш маєток з кущами малини та смородини? А як же копальні з гудками й замузаними копачами? Як же терикони-вулкани, що так нагадують самурайські Фудзіями?

Я мало не сказав: «Та я не на довго, мадемуазель! Я ж повернусь, я ж поверталець...» Але якесь передчуття, якесь чисто фрейдівське переживання здавило моє горло мотузкою.

Довгий запитальний погляд онучки шахтаря вп'явся в мій фейс. Я схаменувся і з якоюсь артистичною, навіть з шекспірівською бадьорістю, імітуючи молодого Гамлета промовив:

- Будь-ласка, один квиток до вагону першої кляси на експрес «Сніжне – Станіслав».

- О, без проблем, сер! Але майте на увазі: зворотні квитки ми не продаємо, бо цей поїзд їде і не повертається. Бо нічого повернути неможливо. І якщо Ви повернетесь, сер, у місто Сніжне, то це буде зовсім інше Сніжне, може навіть сніг буде падати з неба чорний, а не білий, і розгрібати його будуть не лопатами, а ложками, і сон-трава буде цвісти тільки в снах.

- О, мені не звикати, міс. Я поверталець, а повертальці нічому не дивуються. Навіть коли повертаються з майбутнього в минуле.

- Ще раз перепрошую, сер! Я думала, що Ви мандрівець, а не поверталець! Як я помилялася!

- Отже, квиточок прошу. Один. Ось Вам кольорові папірці з хрускотом чіпсів, на яких намальований вождь світового пролетаріату, знавець літератури і сарказму.

- Ці гроші на цей поїзд не дійсні, сер! Так само як не дійсні тут фунти стерлінги, монгольські тугрики і бразильські крузейро короля Педро.

- А як же мені заплатити?

- У Вас необмежений кредит, сер. Оплатити кредит можна в іншому часопросторі рідиною кольору вохри, якої у Вас вдосталь і вона завжди в ціні.

І чарівна мадемуазель простягає мені папірець з чорними літерами на жовтому, не просто квиток, а перепустку. Вона здогадалась, що їду не просто з одної точки поверхні Землі в іншу, а буду переміщуватися в часі.

- І майте на увазі, сер, у цьому потязі навіть у вагоні першої кляси, що фарбований в синій колір у скляних вікнах діри від куль.

- Нічого, я люблю хорошу вентиляцію. Крім того, вітер у ці дірки грає веселу мелодію. А я в душі сентиментальний музика космічних флейт.

- Тоді сім футів під колесами, сер!

Я тримав у руках квиток і блукав станцією – такою тихою і привітною в той день. І цікавився, які ще поїзди куди їдуть і у який годині. Розклад висів високо і догори ногами, але написано було розбірливо і великими літерами: «15-00 Донецьк – Герніка», «16-00 Луганськ – Бухенвальд», «17-00 Сніжне – Помпеї». Залом очікування тинявся кондуктор в однострої залізничника і круглих окулярах, які колись любив носити Джон Леннон перед тим, як його застрелили. Я одразу із запитанням:

- Перепрошую, добродію кондукторе, а цей поїзд їде в іспанську Герніку Пікассо?

- Він їде до залізничної станції Франко. Така собі станція в Гішпанії вітряків, над якою завжди чисте небо. У Сніжному

зупиняється на п'ять хвилин. Якщо Ви з валізою, а не з чаймодадом з шкіри крокодила Гени, то встигаєте заскочити.

- Але мені треба не на станцію Франко, а в місто Порто-Франко.

- Туди поїзд, нажаль, не йде. Бо такого міста вже не існує і більше існувати не може. Це я Вам кажу, як знавець і поціновувач картин Сальвадора Далі. Я так одним оком підглянув до тексту Вашого квитка, який Ви так необачно тримаєте в руках і побачив, що Ви їдете в Станіслав. Краще Вам їхати не в Станіслав, а в Stanislaw Франца Йозефа сплативши за квиток ринськими та крейцерами. І слухати дорогою сонати...

Я подякував, уявивши на мить (лише на мить!) палаючого жирафа і людину-шухляду.

Поїзд на перон подали вчасно (машиністи тоді носили годинники «Ролекс») – він причовгав у клубах пари, насвистуючи замість звичного «Фі-фі!» мелодію Штрауса. Провідниця зустріла мене у чорній уніформі з букетом квітів (гладіолуси). Я ще подумав при цьому, що гладіаторам у Колізеї ніколи не дарували квітів, тільки палець здіймали вгору, ніби вказуючи шлях до неба.

У моєму купе було порожньо, як в раю. Провідниця приносила мені каву – чорну, як донецька ніч і гарячу, як пекло там же. І розважала мене розмовами про антрацит, награвуючи при цьому мелодію «Пелюстки вишні» на кото. Теж мені гейша...

Зміст

Від автора	3
Про себе	6
МАРЕВО	11
Сира тінь моя	13
Тога під назвою холод	14
Дзеркало на продаж	15
Шкаралупа місячної ночі	16
Парасолька мертвого дожа Франческо Даноло	17
Зорі згасають	18
Сполох дзвіниці попелу	19
Пустеля без лабіринтів	21
Хіба що вершник	22
Сталактити черепа	23
Коли запанує тиша	24
Келих білий	25
На поверхні	26
Чорні птахи торішніх снів	27
Той, хто говорить	28
Мигдалевий шлях	29
Офіра Високому Небу	31
Час важких хмар	32
Касида про загублену землю	33
Передчуття весни	34
Очі відкриті дощу	35
Вода, в якій пливу	36
Країна сутінок	37
Ще	38
Квіти, які були	39
Оливи	40
Навіть птах	41

Розмова дерев	42
Скрипаль, що приходить у темряві	44
Триптих урбаністичного блюзу	45
Цигарка для Мельпомени	47
Клаптики часу (Триптих)	48
Розмова з сивим їжаком	49
Серед вересня	50
Говорити людям	51
Кружляння світу	52
Клаптики паперу	53
Споглядання дерева у дивному місті	55
Невже	56
Залізні послання	57
Все, що лишилось	58
Під небом байдужим	59
Вітер за вікном	60
Моя парасолька	61
Рудий кудлатий бог	62
Жадання дарувати	63
Ковток вина	64
Шелест піску	66
Тиша землі	67
Майстер Марк	68
ПОПЛ І СНІГ	69
Ноктюрн нірвани	71
Передчуття світанку	72
Краплі дощу на хижу відлюдника	73
Камінь білий	75
Те, що забувають	76
Місто моїх марень	77
Жадання забуття	78
Те, що сховала ніч	79

Там, за річкою	82
Даремно, все даремно	84
Дізнатись все	85
Повітряні кулі очей	87
Dominus fata	89
Серце-човен	90
Сховок	91
Ті, інші	93
Театр абсурду	94
Діана порожнечі	96
Крижаний архангел	97
Скрипка дощавої ночі	99
Володар осені	100
Вогні серед порожнечі	101
Погляд Неба	102
1933	104
Серце дозрілим яблуком	105
Дві кулі для Сократа	106
Цвинтарі холодного Місяця	108
Ключ від згорілої хати	111
Сон мертвого дерева	112
Шати небосхилу	113
Розірване небо	114
Кінь вогню	115
Тільки шматочки тиші	116
Озираючись	117
Тануть сніги	118
Ніч залізних бджіл	119
Степовий вітер 1171 року	120
Меланхолійний підсніжник	121
Перший день падолисту	122
Сліди тварин	123
Монолог Володі	124

Знак	125
Може	126
Три клоуни	127
Слова палаючого куща	128
Над	129
Святий вогонь	130
Біла барикада	131
Чистилище барикад	132
Стоячи на мосту	133
Самотній паяц	134

КІНЬ ОГНЕННИЙ	135
Мертві вершники, білі коні	137
Повернення	138
Там і тут	140
Ми	141
Брати по зброї	142
Під копитами орди	143
Наш сумний сад	144
Полювання за хижакими	145
Безодня спогадів	146
Моя офіра	147
Я повернувся	148
Газела про металевий дощ	149
Газела про втомленого солдата	150
Все, що лишилось	151
Нічого	152
Акробати	153
Озирнутись назад	154
Бліде сонце зими	155
Ніч назавжди	156
За стіною спокою	157
Розділи сумної повісті	158

Слова-зерна	159
Пісні металевих жаб	160
Забуття на мить	161
А я на війні	162
Залізні риби Неба	163
Свічадо бездонного колодязя	164
У глибинах глини	165
Дороги моєї музи	166
Дім без запаху	167
Сліди посмішки	168
Мовчання не про нас	169
Шлях у майбуття	170
Епоха прощання	171
Вогонь	172
Трава лагідна	173
Люди заліза	174
Жарке літо	175
Короткі сни	176
Коли б не війна	177
Доки живеш	178
Моє індіанське літо	179
Годуючи динозавра	180
Монастир віршів	181
Палаючий будинок	182
Виноградарі	183
Пил війни	184
Кінь огненний	185
На краю	186
ТІНЬ І ВОГОНЬ	187
Годинник журби	189
Прозорі звірі	190
Мішок ночі	191

Серце-метелик	192
Танці на кінчику леза	193
Жасмин і сніг	194
Бджоли	196
Загублений	197
Золоті ножі	198
Прозоре серце	199
Фараон Іхтамнет	200
Нічого крім дороги	201
Тенета	203
Зозулі крик	204
Жовта ніч	205
Там, за териконами	207
Плаття Евтерпи	209
Блукання сумної Ерато	210
Збирач горіхів	211
Не повторюй слова осені (Триптих)	213
Тінь синьої кішки	215
Попіл спогадів	217
Осінній шлях	218
Поле вестготів	220
Годинники зупинились	221
Любити будильники	223
У пошуках весни	224
Сміх пелюсток	225
Чорна флейта журби	226
Три книги (триптих)	227
Тема дощу: серед крапель	230
Тверезе світило	231
Сад і його господиня	232
Кожне Я	233
Vigilia	234
Куди тепер?	235

Перелітні круки	236
Вино дощу	237
Фотони майбутнього	238
Лічити горіхи	239
Час каміння	241
Брама	242
Доволі	244
Жовтий потяг Сонце	245
Замість післямови	246

Літературно-художнє видання

Артур Сіренко

**Володар осені
(Білі етюди)**

Художній редактор - *Калагурка В. С.*

Комп'ютерний макет – *Сіренко А. Г.*

Для оформлення використані фотографії *Сіренка А. Г.*, картини *Альбрехта Дюрера*, малюнки давньої китайських та японських художників.

Підписано до друку 09.06.2018. Формат 60X84/16

Папір офсетний. Друк цифровий.

Гарнітура «Times new roman». Умовн. друк. акрк. 11,5

Наклад 100. Зам. № 153 від 09.06.2018.

Друк: підприємець Голіней О. М.

76008, м. Івано-Франківськ, вул. Галицька, 203

тел./ф.: (0342)58-04-32, +38 050 540 30 64

Свідотство про внесення суб'єкта видавничої справи

до Державного реєстру видавців, виготовників

і розповсюджувачів видавничої продукції

Серії ІФ № 25 від 17.10.2005 р.

Друк: підприємець Голіней О. М.

76008, Україна, м. Івано-Франківськ, вул. Галицька, 128,

тел.: (0342) 580 4326 +38 050 540 30 64